

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**NESNE İLİŞKİLERİNİN SINIR DURUM ÖRGÜTLENMESİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ
ARACI ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif TÜTÜNCÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

**OCAK 2025
İSTANBUL**

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**NESNE İLİŞKİLERİNİN SINIR DURUM ÖRGÜTLENMESİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ
ARACI ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Elif TÜTÜNCÜ
(222187040)
(0009-0009-5264-3319)**

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Barkan ESKİİLİ

İstanbul 2025

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Jüri Tez Onay Formu

29/01/2025

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Bu çalışma 29/01/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji (Tezli Yüksek Lisans) Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Barkan ESKİİLİ

Danışman

İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayça Ferda KANSU

Üye (İmza)

İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Kahraman GÜLER

Üye (İmza)

Mudanya Üniversitesi

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Nesne İlişkilerinin Sınır Durum Örgütlenmesi Üzerindeki Etkisinde Benliğin Ayrışmasının Aracı Rolü” adlı çalışmanın, proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (29.01.2025)

Elif TÛTÛNCÛ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	x
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
ÖZET	xiv
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3 Varsayımlar	4
1.4 Sınırlılıklar	4
1.5 Araştırma Soruları	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1 Nesne İlişkileri Kuramı	6
2.1.1.Melanie Klein	7
2.1.2 Fairbairn	9
2.1.3 Winnicot	10
2.1.4 Mahler.....	11
2.1.5 Bowlby	14
2.1.6 Kernberg	16
2.1.7 Jacobson	18
2.2 Sınır Kişilik Örgütlenmesi	19
2.2.1 Sınır kavramının gelişimi	19
2.2.2 Sınır kişilik kavramı ve DSM.....	20
2.2.3 Kendilik ve kimlik kavramı	22
2.2.4 Sınır kişilik örgütlenmesi etiyolojisi	23
2.2.4.1. Biyolojik faktörler.....	24

2.2.4.2 Psikososyal faktörler.....	24
2.2.4.2.1 Sosyal ve çevresel risk faktörleri	24
2.2.5 Psikoanalitik kurama göre sınır kişilik örgütlenmesi	25
2.2.5.1 Borderline kişilik örgütlenmesi ve Kernberg.....	25
2.2.5.2 Masterson ve Ringsley.....	28
2.2.5.3 Savunma mekanizmaları.....	28
2.2.6 Linehan'nın diyalektik kuramı	32
2.2.7 Yaygınlık oranları.....	33
2.3 Benliğin Ayrışması.....	34
2.3.1 Bowen'nın teorisi	34
2.3.2 Kavram olarak benlik ayrışması	35
2.3.3 Benliğin ayrışması ve sınır durum örgütlenmesi ilişkisi	36
2.3.4. Benliğin ayrışmasına dair çalışmalar.....	37
3. YÖNTEM.....	39
3.1 Örneklem Grubu.....	39
3.2 Araştırma Modeli	39
3.3 Veri Toplama Araçları	40
3.3.1 Kişisel bilgi formu	40
3.3.2 Borderline kişilik envanteri	40
3.3.3 Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği (BORTTI).....	41
3.3.4 Benliğin ayrışması ölçeği	41
3.4 Verilerin Analizi.....	42
4. BULGULAR	44
4.1 Tanımlayıcı Analizler ve Normallik İncelemeleri.....	44
4.1.1 Nesne ilişkileri, sınır durum örgütlenmesi ve benliğin ayrışması değişkenleri için betimsel istatistik bulguları	45
4.2. İstatiksel Analizler.....	47
4.2.1 Araştırma ölçekleri ve demografik veriler arasındaki ilişki	47
4.3. Korelasyon ve Regresyon Analiz Bulguları	56
4.4 Aracı Role İlişkin Bulgular	59
5. TARTIŞMA	67
5.1 Sosyodemografik Değişkenlere Ait Bulguların İncelenmesi	67
5.1.1 Araştırmanın cinsiyet bağlamında incelenmesi.....	67
5.1.2 Araştırmanın eğitim seviyeleri bağlamında incelenmesi.....	70

5.1.3 Araştırmanın yaş değişkeni bakımından incelenmesi	71
5.1.4 Patolojik tanı ve destek alma davranışı bakımından incelenmesi	74
5.2 Korelasyon ve Regresyon Bulgularının İncelemesi	74
5.2.1 Aracı role ilişkin bulguların incelenmesi	78
6. SONUÇ.....	82
6.1 Sonuç ve Sınırlılıklar.....	82
6.2. Öneriler.....	83
KAYNAKÇA	84
EKLER.....	103
Ek-1: Sosyodegrafik Veri Formu	103
Ek-2: Borderline Kişilik Envanteri	105
Ek-3: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği.....	108
Ek-4: Benliğin Ayrışması Ölçeği	112
ÖZGEÇMİŞ.....	114

KISALTMALAR

- BKB** : Borderline Kişilik Bozukluğu
BKÖ : Borderline Kişilik Örgütlenmesi
DSM : Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa No.
Çizelge 2.1: DSM- V Borderline (Sınır) Kişilik Bozukluğu Maddeleri	21
Çizelge 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	44
Çizelge 4.2: Değişkenler ve Alt Boyutlara İlişkin Betimleyici İstatistikler.....	45
Çizelge 4.3: Cinsiyete göre borderline kişilik, nesne ilişkileri ve benlik ayrışması puanlarının farklılaşmasına ilişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları	47
Çizelge 4.4: Yaş Gruplarına Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	48
Çizelge 4.5: Eğitim Düzeyi Gruplarına Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	50
Çizelge 4.6: Psikolojik ya da Psikiyatrik Rahatsızlık Değişkenine Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	52
Çizelge 4.7: Psikolojik yada Psikiyatrik Yardım Alma Durumu Değişkenine Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	53
Çizelge 4.8: Değişkenler ve Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyonlar	56
Çizelge 4.9: Borderline Kişilik Özelliklerinin Benlik Ayrışması ve Nesne İlişkileri-Gerçeği Değerlendirme Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları	57
Çizelge 4.10: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Gerçekliğin Bozulması Arasındaki İlişkide Duygusal Tepkisellik	60
Çizelge 4.11: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi	60

Çizelge 4.12: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Gerçekliğin Bozulması Arasındaki İlişkide Duygusal Kopma	61
Çizelge 4.13: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi	62
Çizelge 4.14: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Sanrı-Varsanı Arasındaki İlişkide Duygusal Tepkisellik	63
Çizelge 4.15: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi	64
Çizelge 4.16: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Kopmanın Aracı Rolü.....	65
Çizelge 4.17: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Sanrı-Varsanı Arasındaki İlişkide Duygusal Kopma	65
Çizelge 4.18: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi	66

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 2.1: Sınır Davranış Kalıpları: Üçlü Diyalektik Boyut	33
Şekil 3.1: Değişkenlere İlişkin Model Şeması	39
Şekil 3.2: Bootstrap ile Yürütülen Aracı Değişken Analizi Modellemesi.....	43
Şekil 4.1: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Tepkiselliğin Aracı Rolü	59
Şekil 4.2: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Kopmanın Aracı Rolü	61
Şekil 4.3: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Tepkisellik Aracı Rolü	63

NESNE İLİŞKİLERİNİN SINIR DURUM ÖRGÜTLENMESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ ARACI ROLÜ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Borderline kişilik özellikleri ve nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme puanları arasındaki ilişkide benliğin ayrışmasının aracı rolünü incelemektir. Bununla birlikte araştırmada borderline kişilik puanlarının nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme ve benlik ayrışması ile ilişkisi de incelenmiştir. Araştırma örneklemini 18 yaşından büyük yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Borderline Kişilik Envanteri, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Benliğin Ayrışması Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada 134 erkek, 284 kadın olmak üzere toplam 418 kişilik bir örneklem değerlendirilmiştir. Verilerin analizi için SPSS 26.0 paket programı kullanılmış olup veri analizi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü Anova kullanılmıştır. Araştırma sonucunda nesne ilişkilerinin borderline kişilik özelliklerinin oluşumunda benliğin ayrışmasından daha güçlü bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Benliğin ayrışmasının borderline kişilik özellikleri ve nesne ilişkileri- gerçeği değerlendirme puanları arasındaki ilişkide aracı rolü olmadığı belirlenmiştir. Gerçekliğin bozulması ile borderline kişilik arasında güçlü ve doğrudan bir ilişki olduğu görülmüştür. Bununla birlikte kişilerin yaş ve eğitim seviyesindeki düşüşün nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları, borderline kişilik ve benliğin ayrışması puanlarında anlamlı farklılık yarattığı tespit edilmiştir. Ayrıca erkeklerin kadınlara oranla benlik ayrışması düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: *Borderline kişilik, Nesne ilişkileri, Benliğin ayrışması*

THE MEDIATING ROLE OF SELF DIFFERENTIATION IN THE IMPACT OF OBJECT RELATIONS ON LIMITARY SITUATION ORGANIZATION

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the mediating role of self-differentiation in the relationship between borderline personality traits and object relations-reality appraisal scores. In addition, the relationship between borderline personality scores and object relations-report appraisal and self-differentiation was also examined. The research sample consisted of adult individuals over the age of 18. Personal Information Form, Borderline Personality Inventory, Bell Object Relations and Reality Appraisal Scale, and Self-Differentiation Scale were used to collect data. A total sample of 418 people, 134 men and 284 women, was evaluated in the study. SPSS 26.0 package program was used for data analysis and Pearson Correlation Analysis, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), Independent Sample T-Test, One-Way ANOVA were used for data analysis. As a result of the study, it was seen that object relations had a stronger effect on the formation of borderline personality traits than the dissociation of the self. It was determined that dissociation of the self did not play a mediating role in the relationship between borderline personality traits and object relations and reality distortion scores. There was a strong and direct relationship between distortion of reality and borderline personality. However, the decrease in the age and education level of the individuals was found to have a significant effect on the object relations and reality appraisal dimensions, borderline personality and dissociation of self scores. In addition, it was found that the decrease in age and education level of the individuals created a significant difference in the scores of object relations and reality appraisal dimensions, borderline personality and self-differentiation. In addition, men were found to have a higher level of self-differentiation than women.

Keywords: *Borderline personality, Object relations, Self-differentiation*

1. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

İnsanın biyopsikososyal bir varlık olduğu göz önüne alındığında; insanı anlamlandırmak için kendisi ve çevresiyle olan etkileşimi psikoloji kuramlarının odağı halinde gelmiştir. Bu etkileşimin temeli de şüphesiz ki erken dönem yaşantılarına dayanmaktadır. Bebek- anne arasındaki ilişki ve etkileri nesne ilişkileri kuramında detaylıca incelenip, açıklanmıştır. Nesne ilişkileri sunduğu teorik yapıyla bireyin erken dönem yaşantıları ve ilişkilerinin gelişimsel etkilerini sunmuştur (Cohen ve Torous, 2019). Yaşamın ilk yıllarında kurulan ilişkiler aracılığıyla oluşan içsel temsiller, yetişkin yaşamda bireyin kendisi ve ötekilerle kurduğu ilişkinin şeklini, beklentilerini, bilinç ve bilinçdışında gerçekleşecek süreçleri etkilemektedir (Calabrese, vd., 2005).

Klein (1975/2022), bebeğin bakım veren nesnesinden aldığı pozitif ve negatif reaksiyonlara göre kendisini “iyi ben” ve “kötü ben” olarak ayırdığını öne sürmüştür. Bu durumun kaynağını bebeğin bakım verenini (anneyi) “iyi anne” yani şefkat veren, besleyen ve “kötü anne” zulmeden, cezalandıran olarak iki uç noktaya ayırması olduğunu eklemiştir. Bebeklik döneminin yegâne nesnesi olan bakım veren ile kurulan ilişki; insan hayatında oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Öyle ki bu dönemde bakım veren ile kurulan ilişki ve bağ içselleştirilmekte ve bebeğin kendini tanımlamasına olanak sağlamaktadır. Bireyin bu dönemde deneyimlemiş olduğu nesne ilişkisini hayatının geri kalanında da yeniden sahnelendiği düşünülmektedir (Westen, vd., 1990). Bebeğin fiziksel olarak büyümesinin desteklenmesi ve sağlanmasının yanı sıra duygusal yakınlık talebi ve ihtiyacı da bulunmaktadır. Ötekiler tarafından yeterince sağlanmayan duygusal yakınlık, duygusal ihmale neden olmaktadır. Bakım veren-çocuk iletişimi büyümeyi teşvik etmediğinde; benliğin oluşumunu desteklemeyen ve güven duygusunun tatmin vermediği nesne ilişkileri oluşmaktadır (Summers, 1994). Benlik oluşumunda desteklenmeyen birey, kendisinde doğal olarak gerçekleşen duygusal ve bilişsel süreçleri tanımak ve takip etmekte zorlanmakta, etrafındaki nesnelere kendisini ayıramamaktadır

(Sexton, Weeks ve Robbins, 2003). Kernberg (1977) sınır kişilik örgütlenmesi tanımında; erken çocukluk yaşantılarında kendilik ve diğerleri kavramlarının birbirinden ayrı tutulmasından kaynaklandığını öne sürmüştür. Sınır yapılarında içsel nesne sabitliğinin bulunmaması, bebeklik çağında ilk nesneyle (bakım veren) kurulan bağa dayanmaktadır (Kernberg, 1975). Bu noktadan hareketle, Kernberg (1975) iyi-kötü nesne birleşmenin sınır durumda gerçekleşmediğini ve içselleştirilmeyen “iyi” nesne dolayısıyla yetişkinlikte kişinin kendisini kabul etme, yatıştırma ve sakinleştirme zorluğu yaşadığını öne sürmüştür. Psikoanalitik kuram perspektifinden bakıldığında, sınır durum örgütlenmesinde kullanılan en baskın savunma mekanizması olan “bölme” (splitting) kaynağını ilk yıllarda kurulan nesne ilişkilerinden almaktadır. “Kötü annenin” zulmedici yönüyle nasıl baş edeceğini bilemeyen bebeğin zihninde iyi- kötüyü birbirinden ayırarak regüle olma çabası, ilerleyen yıllarda yetişkin hayatta da kendisini göstermektedir. Ego kapasitesindeki yetersizlik ve bireylerin iç dünyalarından gelen dürtüler ve dış dünyadan gelen gerçeklik arasında sıkışarak, sağlıklı ayrımlar yapamamasına ve hayal kırıklığıyla baş edememesine neden olur. İçselleştirilen ebeveynle “ben” arasındaki sınırların oldukça geçirgen olması ilgili konuda “-mış gibi” yaşanma ihtimalini artırmaktadır. Amerikan Psikoloji Birliği (2013) sınır kişilik örgütlenmesi bireyin kimlik karmaşası yaşadığı, kişiler arası ilişkilerde yakınlaşma ve uzaklaşma konusunda güvensizlik ve terk edilme temalarında hassasiyet gösterdiği, duygu düzenlemede dalgalanmaların bulunmasıyla karakterize edilen bir kişilik örgütlenmesi türü olduğunu yayımlamıştır.

Ek olarak klinik görüngülerde sınır kişilik örgütlenmesinde çocukluk döneminde ihmal, taciz, terk edilme deneyimlerin sayısının yoğunluğu fark edilmiş, vakaların kendine yabancılaşma duygularını anlamlandırmada ve tanımada güçlük, talep ve isteklerini fark etmekte zorlanma sıklıkla gözlemlenmiştir.

Sözü geçen benliğin ayrılaşmaması, bireyin kök ailesiyle ilişkilerinde duygusal yakınlığı ve özerkliği dengeleyebilme derecesi olarak algılanır (Bowen, 1978; Skowron & Friedlander, 1998; Işık, Bulduk, 2015). Bu dengeleme kişinin duygu ve düşüncelerini algılamasına ve bağımlılık ile bağıllık arasındaki farkı görmesine olanak sağlar. (Bowen & Kerr, 1988; Işık & Bulduk, 2015). Bowen (1981)'nin Aile Sistemi Teorisinden yola çıkılarak; benliğin ayrılaşması duygusal tepkisellik, “ben” pozisyonu, duygusal kopma ve başkalarına bağıllık olarak 4 alt

boyutta incelenmektedir (Işık & Bulduk, 2015). Böylelikle bireylerin ayrılma ve bireyselleşme aşamalarındaki değişimlerin etkisi detaylı incelenebilecektir.

1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Nesne ilişkileri ve sınır durum örgütlenmesi arasındaki ilişkinin anlamlı olduğuna dair hem teorik yaklaşımlarda hem de alan yazınındaki çalışmalarda uyumlu sonuçlar olduğu görülmektedir. Nesne ilişkileriyle beraber incelenebilecek bir diğer önemli terimse benliğin ayrımlaşması ve farklılaşmasıdır.

Bu çalışma doğrultusunda erken dönemde içselleştirilen nesne ilişkilerinin sınır durum örgütlenmesine doğrudan etkisi incelenirken; benliğin ayrımlaşma seviyesinin bu ilişkiye olan katkısına bakılmıştır.

Alan yazınına bakıldığında, düşük benlik ayrımlaşmasının sınır durum örgütlenmesi gelişiminde anlamlı etki yarattığına (Mooney-Reh, 2011), psikiyatrik tanı kategorileri ve psikolojik semptomlarla paralel sonuçlar verdiği (Greene, Hamilton ve Rolling 1986; Elieson ve Rubin, 2001; Skowron, Holmes ve Sabatelli, 2003) dair çalışmalar görülmektedir. Ancak Türkçe kaynaklarda henüz bir yapılmamıştır.

Alan yazınında, sınır durumun anlatımında nesne ilişkileri ön plana çıksa dahi araştırmalarda nedenselliğe yer verilmemesi ve özellikle benliğin ayrımlaşmasının bu konudaki etkisine bakılmaması bu çalışmayı özgün kılmaktadır. Kendilik ve kimlik kavramları sınır durum örgütlenmesi için önemli kavramlar olmalarına rağmen kişiliğin daha örtük kalan yönlerini ölçmek için araştırmaların yeterli oranda olmadığı görülmüştür. İlgili konuların birbiriyle bağlantısında Türkçe kaynak sağlaması açısından da araştırma önem kazanmaktadır. Sınır durumun özelliği gösteren bireyler özelinde, ailelerinden psikolojik olarak ayrımlaşma-bireyselleşme düzeylerinin incelenmesi kuramsal bağ nedeniyle önemli bulunmuştur. Gerçekleştirilmesi planlanan araştırma aracılığıyla ilgili konuda ilk kez bir çalışma yürütülmesi ve klinik çalışmalar gerçekleştiren alan uzmanlarına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

1.3 Varsayımlar

Bu araştırma adına varsayımlar aşağıdaki gibidir;

1. Bu araştırma için seçilmiş ölçme araçlarının ve belirlenen dışlama faktörlerinin araştırmanın amacı ve içeriğiyle uyumlu olduğu düşünülmektedir.
2. Gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan bireylerin ölçeklerde bulunan soruları samimi ve gerçeğe dayalı yanıtladıkları kabul edilmektedir. Dolayısıyla toplanmış verilerin güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.4 Sınırlılıklar

- Araştırma verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Borderline Kişilik Envanteri”, “Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme” ve “Benliğin Ayrışması Ölçeği” aracılığıyla elde edilen bilgilerle sınırlıdır.
- Katılımcıların, Türkiye'nin çeşitli illerinden, geniş yaş aralıklarına sahip olması ve kadın-erkek cinsiyet dağılımının eşit olmaması çalışmanın kısıtlılıkları oluşturmaktadır.
- Çalışmaya 18 yaş ve üzeri, mental retardasyonu olmayan ve Sınır Kişilik Envanteri'nde belirlenen 15/16 kesim çizgisi ve üzerinde yer alan katılımcıların kabul edilmesi de çalışmanın diğer sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

1.5 Araştırma Soruları

1. Katılımcıların sosyodemografik değişkenleri bakımından nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları, borderline kişilik ve benliğin ayrışması puanlarında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
2. Katılımcıların borderline kişilik puanları ile nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme ve benlik ayrışması arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

3. Katılımcıların borderline kişilik puanları nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme ve benliğin ayrımlaşması tarafından anlamlı düzeyde yordanmakta mıdır?
4. Katılımcıların borderline kişilik özellikleri ve nesne ilişkileri -gerçeği değerlendirme puanları arasındaki ilişkide benliğin ayrımlaşmasının aracı rolü bulunmakta mıdır?

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Nesne İlişkileri Kuramı

Psikoanalitik dünyasında “nesne” kavramından söz eden ilk kişinin Freud olduğu görülmektedir (Freud, 1905). Dürtü kuramı odağında çalışan Freud (1914)’a göre dış dünyadan gelen haz/libido egonun kendisinde toplanmakta ve zamanla dış dünyadaki nesnelere aktarılmaktadır. Ancak dış dünyaya yapılan bu yatırım engellenirse, libidinal enerji benliğe geri çekilir ve narsissistik bir görünüm ortaya çıkar (Freud, 1905). Freud için nesne, yalnızca özne için libidinal yatırım yapılan alan olarak yer almış ve daha fazla detaylandırılmamıştır (Laplanche ve Pontalis, 1973). Dürtü kuramında amaç hazza ulaşmak ve dürtüyü doyumakken; nesne ilişkileri asıl amacın ilişkilenenmenin kurulabileceği bir nesne olduğunu savunur (Chodorow, 1985). Başka bir deyişle *ego* elbette vardır ancak başka bir nesneyle iletişimde olduğu sürece varlığını sürdürebilir (Fairbairn, 1952). Freud’un dış dünyadaki nesnelere ilişkiyi anlatırken belirttiği *önemli öteki* ve onunla girilen etkileşim sonucunda *içe-yansıtma*, *özdeşleşme*, *içselleştirme* ve oluşan *ben kimliğine* yaptığı vurgular ise “nesne ilişkileri ekolü” için doğru noktaları olmuştur (Ardalı ve Erten, 1999).

Nesne ilişkilerinin temelinde, bireyin çevresiyle kurduğu ilişki biçiminin incelenmesi yatmaktadır. Bu inceleme, dikkatin iç dünya ile dış dünya arasında sürekli yer değiştirmesi ve projeksiyon ile özdeşleşmelerin ortaya çıkmasına odağındadır (Ardalı ve Erten, 1999). Pine (1986), nesne ilişkileri kuramının asıl işlevini, çocukluktan öğrenilen ve alışkanlık haline gelmiş ilişki tekrarlarını fark etmek olarak anlatmaktadır. Nesne ilişkileri kuramcılarının genel olarak ilk bakım veren/ anne ve bebek arasındaki ilişkiye ve erken dönem yaşantılarının etkilerine odaklandığı görülmektedir. Yetişkin hayattaki yansımaları bakıldığında; insanın ilişki kuracağı kişileri seçerken iki farklı amaç doğrultusunda hareket edebileceği düşünülmüştür: İlişki kurulacak *nesne* bir şekilde kişiye tanıdık gelir ve bu bilinirlik hissi onu ilişkiye çeker; ya da kişi bu sefer yazgısını bozmak ve aynı belirtiler olsa dahi farklı sonuç alabileceğini kanıtlamak için bu tekrar eden yaşantıları

deneyimlemeyi (Pine, 1988). Kişinin ötekilerle kurmuş olduğu ilişki; kişilik organizasyonunun, oluşan savunma mekanizmalarının ve zihninde yer alan nesne temsilleri algısının bir bütünüdür (Laplanche ve Pontalis, 1973). Buna ek olarak, nesne ilişkileri bireyin kendisini bu ilişkiler içerisinde nasıl algıladığına da odaklanır (Uluç vd., 2015). Genel olarak nesne kuramcılarında bakıldığında, bazı farklılaşma alanları yer alsa da hepsinin ortak noktasında insanın ilişkilenebilirliğe dair ihtiyacı ve bu ilişkilenebilirliğin yarattığı etki yer almaktadır (Summers, 1997).

2.1.1.Melanie Klein

Sigmund Freud insandaki çocuğu, Melanie Klein ise çocuktaki bebeği keşfetti denmektedir. Klein, çalışmalarının odağına bebekleri alır ve psikopatolojilerin gelişimi bebeklikten itibaren nasıl gözlemlenir ve tohumları hangi dönemlerde atılır gibi soruların peşinden ilerler. Kuramın öncülerinden Melanie Klein (1946), “nesne ilişkileri” kavramından ilk olarak “Bazı Şizoid Mekanizmalar Üzerine Notlar” makalesinde söz etmiştir. Annenin karnında tümgüçlü (omnipotent) halde olan bebek, dünyaya geldiğinde henüz doğmuş olduğunu ve ötekilerin varlığını hemen kavrayamaz. İnsan yavrusu, bebekliğinde acizdir ve yardıma muhtaçtır; öyle ki adeta dünyaya yok olmak için gelmiş gibidir. Bir ötekinin onun varlığını onaylaması, hissettirmesi ve devamlılığı için yardım etmesi; onu var kılmaması gerekir. Klein’a (1946) göre herkes nesne ilişkilerine sahip şekilde dünyaya gelir. Bebeğin ilk nesnesi annenin memesidir ve dış dünyanın nasıl bir yer olduğuna ve bebeğe etkisine dair bilgi haritasının oluşmasında ana karakterdir.

Henüz küçük bir bebek olan bireyin algıları yalnızca dürtülerini, hazlarını ve acılarını anlayabilecek aşamadır. Onun için ağladığında meme gelir, altı değişir, gazı çıkartılır ve bunların hepsini *ağlayarak* kendi gücüyle yaptığı inanışındadır. Ancak, elbette dış gerçeklik bu kadar temiz ve hızlı var olmaz. Bazen bebek pişik olur ve anne altını değiştirdiği esnada onun canını acıtır; annenin uyuması gerekir ve gece uyanıp bebeğin ağlamasına hemen yanıt vermekte zorlanır ya da anne zamanında gelir fakat bebeğin karnı doyduktan hemen sonra ortadan kaybolur; bazen de kucağında tutarken farkında olmadan bebeğin canını acıtmaya başlar. Bebek böylesi durumlarda acıyla taşınırken bir yandan da kendisi ve ötekilerin ayrımı, muhakemeyi henüz yapamaz olduğu için bu *kötü* durumun yalnızca dışarıdan geleceğine inanır; biri bir şekilde ona zulmediyordur.

İnsan yavrusu, ilk nesnesi olan annenin memesini zihninde ikiye böler; bir meme var ihtiyaçları karşıyor, sevgisi koruyucu ve şefkatli, bu “iyi meme” olsa gerek. Bir diğer meme var ki o ne zaman gelse ben bir şekilde vücudunda ya da içinde hoşuna gitmeyen duygular ya da hisler orta çıkıyor, bu “kötü meme” olsa gerek. Böylelikle bebeğin iç dünyası iyi ve kötü meme olmak üzere ikiye bölünmüş olur (Klein, 1957). Klein (1946) *bölmenin* bulunduğu bu döneme “paronoid-şizoid” evre ismini vermiştir. Paronoid Yunanca kökenli bir kelime olup, dışarıdan gelen bir kötülük olması ve zarar görme endişesine karşılık gelmektedir (Online Etymology Dictionary, t.y., Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Şizoid ise yine Yunanca kökenli “schizein” bölmek ve “-oid” benzer kelimelerinin türemesiyle ortaya çıkmıştır dolayısıyla “bölmeye yakın”, “bölmeye eğilim gösteren” gibi bir anlama geldiği söylenilebilir (Online Etymology Dictionary, t.y.).

Bebeğin ruhsal dünyanın korunabilmesi için iyi ve kötünün birbirinden ayrı tutması, bir koruma ve *bölme* savunma mekanizmasının ilk kullanım yeri olarak görülür. Böylelikle, dış dünyada onu koruyan, seven ve daima iyi hissettirebilecek bir nesnenin olduğuna da inanır; aynı annesinin karnındaki tümgüçlü halinin bir taklidi gibi. Öte yandan, bebeğin kötü olanın yalnızca dışarıdan geleceğini dair inancı, içeride olan kötü duyguyu dışarıya atma/atfetmenin aslında “yansıtma” savunma mekanizmasının ilk kullanım yeri olduğu şeklinde yorumlanabilir. İnsan eğer kendisi kötü olursa kendisinden kaçamaz ama eğer kötü olan dışarıda olursa ondan kaçmak ve kurtulmak mümkün hale gelir. Bu dönemin ruhsal gelişime etkisinde, annenin bebeğe olan yaklaşımının önemi vurgulanmıştır. Eğer anne, bebekten gelen yansıtmaları içselleştirip, dönüştürerek ona güven verirse, içsel ihtiyaçlarını karşılarsa; bebek kötü parçalardan kaynaklı kaygılardan ve yok olma endişesinden uzaklaşmaya başlar (Klein, 1946). Ancak bebek zorlayıcı erken dönem yaşantılara sahip olursa, iyi-kötü nesne entegrasyonunda zorlanır ve kendisini koruma altında tutmak için bölme savunma mekanizmasını kullanmaya devam eder (Klein,1946).

Yaşamın dördüncü ve beşinci aylarında, bebeğin annesiyle yaşadığı olumlu yaşantıların artması ve bilişsel olarak gelişmesiyle bebek, kendisi ve ötekiler arasındaki ayrımı yapmayı öğrenir ve iyi-kötü bütünleşmesi gerçekleşebilir. Klein’ının (1940), depresif konum ismini verdiği bu evrede, anne bebeğin zihninde yalnızca besleyen bir meme olmaktan çıkar, iyi ve kötü yanları olan bir nesne haline gelir. Bebek bölme ve yansıtma savunma mekanizmalarının katı kullanımını

azaltarak, benliğinin güçlendiği ve kaygısını daha iyi yönetebildiği bir evrede var olur (Segal, 1973).

Klein'a göre hepimiz yok olma-dağılma (paronoid-şizoid) ve terk edilme (depresyon) korkularıyla mücadele ederiz. Bu da demek olur ki, yaşamımız boyunca içinde bulunduğumuz nesne ilişkileri doğrultusunda paronoid-şizoid ve depresif konumlar arasında salınım halindeyiz. Ancak, elbette erken dönem içselleşen nesne ilişkilerinin yapısı yetişkin hayattaki hâkim tarzı da belirler (Baum,2006).

Klein'ının odaklandığı pregenital dönemdeki zorlantılar, borderline kişilik örgütlenmesi gibi karmaşık psikolojik yapıların anlaşılmasını sağlamıştır. Oral dönem başta olmak üzere, yansıtma, içe atma ve özdeşleşmeler borderline örgütlenmesinin tutarsızlığın temelini oluşturmaktadır (Klein, 1946). Bu özdeşleşmeler ben ve öteki arasındaki sınırları muğlaklaştırır, ruhsal varlığın fark edilmesi ve varlığının onaylanmasının önüne geçer.

2.1.2 Fairbairn

Nesne İlişkileri Kuramı'nı sistematikleştirerek ele alan ilk isim İskoç psikanalist Fairbairn olmuştur (Göksu, 2023). Dürtü Kuramı'na karşı çıkararak libidonun hazzın değil, nesnenin peşinden gittiğini savunmuştur (Fairbairn, 1952). Kuramcı için "benlik" kavramının daima önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Bebek doğduğunda tek ve bütün bir benlik ile dünyaya gelir; ancak dış dünyayla etkileşimleri sonucunda benlik değişim gösterir ve üç parçaya ayrılır (Fairbairn, 1946). Fairbairn (1946) benlikteki ayrılmayı şu şekilde aşamalandırmıştır;

- Nesneyi hem iyi hem de kötü görmenin zorluğu nedeniyle bölme savunma mekanizması kullanılır;
- Libidonun hedefi dış nesnelere özdeşleşmek olduğundan dolayı, birbirinden ayrılmış iyi ve kötü nesne içselleştirilir;
- İçselleştirilen kötü nesne (a) heyecan verici ve (b) reddedici nesne olarak ikiye ayrılıp ego tarafından bastırılarak bilinçdışında muhafaza edilir;
- Böylelikle tatmin eden ve ideal nesneyle bağ kuran "merkezi benlik", heyecanlandırıcı nesneyle bağ kurup arzuya yönelen "libidinal benlik" ve reddedici, hayal kırıklığı yaratan nesneyle ilişki kuran "anti-libidinal benlik" oluşmuş olur.

Nesneyle kurulan ilişki, doğal olarak duygu dünyasında gelişime neden olacaktır. Ancak bu doğal sürecin engellenmesi, temel bakım verenle kurulan ilişkinin yetersiz ve tutarsız olması patolojik örgütlenmelere, benlikte dağınıklara yol açabilmektedir (Fairbairn, 1952). Sağlıklı bir benlik gelişimi için kendilik ve nesne temsillerinin birbirinden farklılaşması, ilk nesne ile kurulan çocuksu simbiyotik bağın yetişkinlikte olgunlaşarak şekil değiştirmesi gerekmektedir (Fairbairn,1952, akt. Erten, 2006).

2.1.3 Winnicott

Kuramın bir diğer önemli ismi Winnicott (1965) ise bebeğin anneye bağımlı olduğu dil öncesi dönemin önemine dikkat çekmiştir. Bebeğin gelişmesi özerkliğini kazanabilmesi için annenin üst düzey bakım vermeye daima hazır olması ve orada bulunması gerekir. Bu dönemde, bebek bir ihmalle karşılaşır ya da ihtiyacı dışında anne tarafından uyarılarak alanı ihlal edilirse, yaşadığı hayal kırıklığı ve kaygı, temel bir hata olarak görülür (Winnicott, 1971). Bir başka deyişle, annenin ihtiyaç anında yakında bulunmasıyla, ihtiyaç duyulmayan analarda uzaklaşarak bebeğe alan açıyor olması da eşit derecede öneme sahiptir (Mitchell ve Black, 2016; Winnicott, 1965). Winnicott bu durumu “yeterince iyi anne” kavramıyla anlatmıştır. Yeterince iyi anne hem bebeğin yanında olur ve ihtiyaçlarını karşılar hem de kendisini tümgüçlü hissetmesini sağlayabilecek şekilde kendi beklentilerini göz ardı ederek, bebeğin önceliklerine odaklanır. Bebek hem ihlal hem de ihmal edilme durumunu kendisine yapılan bir müdahale olarak algılar. Müdahalelerin sürekli hale gelmesi bebeğin annenin beklentilerini karşılamak için gerçek kendiliğini saklamasına ve kendisini koruyabilmek için sahte kendilik geliştirmesine yol açmaktadır. Winnicott erken dönem anne-çocuk ilişkisinin yarattığı bu etkiyi “sahte kendilik bozukluğu” olarak kavramsallaştırıp patolojik nesne ilişkilerine dikkat çekmiştir (Mitchell ve Black, 2016). Sahte kendilik öznel deneyimin bozulmasına neden olur, birey şefkat gösteren, kapsayan çevrenin eksikliğiyle, başkalarıyla kurduğu ilişkileri daha çok geliştirme eğiliminde olur (Kahn, 1986; Winnicott,1965). Winnicott (1971) annenin yüzünü bir aynaya benzetir; çocuk baktığında kendisini görebileceği ve varlığından emin olabileceği bir yansımaya ihtiyaç duyar. Anne, bebeğin kendiliğini ona yansıtmadığında, bebek annesi ve onun var oluşunu izler hale gelir. Winnicott “saklanmak eğlencelidir ama bulunamamak bir felakettir” derken kendiliğin var olamaması ya da yitirilmesine dikkat çekmektedir. Kuramcıya göre hayatın

başlangıcında bulunan “çekirdek benlik”, var olmanın sürekliliğini deneyimleyerek geliştiğinde gerçek bir kimliği dönüştür ve bunun için ilk nesne ilişkileri yön belirleyicidir (Winnicott, 1960a). Bebeklikte başlayan başarısız kişilik bütünleşmelerinin patolojik sonuçları olduğunu savunmuştur (Winnicott, 1963a).

2.1.4 Mahler

Margaret Mahler, nesne ilişkileri kuramı için önemli teorisyenlerden bir diğeridir. Mahler, çocuk gelişimiyle ilgili gözlemlere dayanan ayrıntılı görüşler öne sürmüştür. Çalışmalarının odağında birincil bakım veren (anne) ve çocuk arasındaki ilişkinin süreçleri yer almaktadır. Mahler (1972) için “ayrılmak” uzaklaşmak, sınırların belirlenmesi, anne ya da anne temsili ile kurulan dünyadan ayrı oluşun fark edilip içselleştirilmesi başarısı anlamına gelmektedir. Böylelikle bebeğin kendilik temsilleri oluşabilecektir. “Bireyleşme” ise kendiliğin özerk oluşu, algı, farklılığa dair bellek oluşumu, bilme ve test etme yeteneklerinin gelişimi olarak anlatılmıştır (Mahler, Pine ve Bergman, 1975; akt. Topcu, 2016). Bu sürece bireyin psikolojik doğumu gözüyle bakmaktadır ve hayatının geri kalanında kuracağı ilişki dinamiklerinin temelinde yatacağına inanmaktadır (Mahler ve ark., 2003).

Söz konusu dönem karşıt güdülerin çatışması görülür; çocuk anneye karşı hem sevgi hem de saldırganlık beslemekte hem bağımsız ve ayrı hareket edip hem de anneye tekrar simbiyotik bağlılığını hissetmek istemektedir. Bu çatışma anlarında annenin çocuğa yaklaşımında nasıl bir tutum sergilemeyi seçtiği büyük önem taşımaktadır (Mitchell ve Black, 2016).

Ayrılma-bireyleşme teorisine göre kendilik ve öteki (nesne) arasındaki ayrımın yapılması, oluşan kendilik ve nesne temsillerinin bütünleşmesi ya da bölünmesi, ego sınırlarının belirgin hale gelmesi ve nesne sürekliliğinin oluşumu intrapsişik yapının gelişimi ve değişimine bağlı şekilde ilerler (Blum, 2004). Mahler bu gelişimin anahtarının nesne ilişkilerinde yattığını düşünmüştür. Erikson’un (1968) “temel güven” kavramından kendi teorisinde de bahsetmiştir. Temel güvenin oluşabilmesi için birincil nesne ilişkisinde bebeğin fizik ve duygusal ihtiyaçlarını fark eden ve karşılayan, yüzü tanınan ve tutarlılığı bulunan bir varlığın bulunması gerekir (Blum, 2004). Temel güven, annenin hassasiyetini gerektirir, güvenli bir bağlanma ve ilerleyen dönemlerde nesne sürekliliğinin sağlanması için elzemdir.

Mahler ayrılma-bireyleşme sürecini evrelere ayırarak kuramsallaştırmış ve bebeğin evreleri tamamlayabilmesi için bazı gelişim görevlerinde başarılı olması gerektiğini belirtmiştir (Weinberg, 1991). Ayrılma-bireyleşme döneminin gerçekleşmesinin ön koşulu normal otizm ve normal ortak yaşam evrelerinin tamamlanması olarak görülür (Mitchell ve Black, 2016).

1. *Normal Otistik Evre:* Bebeğin yaşamdaki ilk üç ya da dört haftası olarak tanımlanır. Bebek bu evrede dışarıyla bağlantıdan uzak, çoğunlukla uyuyarak vakit geçirir ve önceliği bedeninde oluşan gerilimlerin bir şekilde giderilmesidir (Mahler ve ark., 2003).
2. *Normal Ortak Yaşamsal Evre:* Yaklaşık olarak yaşamın 5. Ayına kadar devam eden bir süreç olduğu düşünülmektedir. Bebek yavaş yavaş anneye aynı vücutta olmadığını ve birbirlerinden ayrı hareket ettiklerini algılamaya başlar ancak anne temsili ile bütün olma ve birleşme hali devam eder (McDevitt, 1975). İç ve dış dünya arasındaki farkların varlığını yavaşça fark ederken, bölme mekanizmasının öncülü olan tatmin verici ve hoşnut edici şeylerle, zulmedici, kötü nitelikli şeyleri birbirlerinden ayırma aşamasında burada olduğu düşünülmektedir (Mahler, 1967). Bu evrede anne, bebek için yardımcı ego görevini görmektedir. Bebeğin henüz belirleyemediği sınırları koyan, olumsuzlukla baş etmesi için destek olan, dürtülerin kontrol altına alınmasını sağlayan hala annedir. Bu dönemin gerekliliklerinin sağlanması, “güvenli beklenti”nin oluşumunu sağlar (Benedek, 1938). Böylelikle bebek ilerleyen aşamalarda kendilik tasarımını oluşturarak, annenin üzerinde olan görevleri kendi başına yapabilmesi için destekleyici bir güce kavuşmuş olur (Benedek, 1938; Mahler ve ark., 2003).
3. *Ayrılma- Bireyleşme Evresi:* Çocuğun yürüme yetisini kazanmasıyla beraber etrafı keşif ve anneden fiziksel olarak uzaklaşma dönemi başlar. Bu evre çatışmalar ve bebek için git-gellerle doludur. Annenin bu ambivalans duyguları kabul etmesi ve çocuğa gösterdiği sevginin sürekliliğiyle, çocuk artık kendilik tasarımına yatırım yapabilir hale gelir (Faraji, 2020). Hala libidinal olarak erişilebilen anneye olan ilişkinin içselleştirilmesi, ego bütünleşmesi üzerinde önemli rol oynar (Mahler, 1967; Kernberg, 1972). Bu dönem de çocuğun anneden ayrılmayla ilgili yaşadığı suçluluk, yalnızlık ve kaygı duygularını ifade etme süreci duygusal gelişimine de fayda sağlar ve

anksiyeteyi tolere gücünü geliştirir (Zetzel, 1970). Bu dönemde oluşan ayrılma kaygısının normalin üstünde kalması yetişkinlik döneminde bazı patolojik gelişmelere (sosyal fobi, bağımlı kişilik bozukluğu, kaygı bozukluğu, vb. zemin hazırlayabileceği bilinmektedir (Manicavasagar, Silove ve Curtis, 1997). Ayrıca Mahler (1971) bu evrenin alt aşamalarından olan “yeniden yakınlaşmada” oluşabilecek bir takılmanın sınır kişilik bozukluğuna neden olabileceğini öne sürmüştür.

- *Farklılaşma Alt Evresi:* Çocuk bu evrede anne ile kendisi arasında bir fark olduğunu anlar ve ilgisini çevreye döndürmeye başlar. Bununla beraber diğer kişilerden annesini ayırt ederek tanıyabilmek için annenin yüzünü, saçlarını tanımaya yönelik davranışlarda bulunur (Mitchell ve Black, 2016). Bu dönem de gelişen yabancı kaygısıyla, anneyi ve diğer nesnelere farkına varılmasının başarılı sonuçlandığı görülebilir (Mahler ve ark., 2003).
- *Alıştırma Alt Evresi:* Çocuk emeklemeye ve yürümeye başlamasıyla beraber anneden fiziksel olarak uzaklaşıp kendi başına aktivitelerde bulunur. Ancak henüz duygusal olarak bir uzaklaşmaya hazır değildir ve güvenilir olan anne varlığını hissetmeye ihtiyaç duyar ve her uzaklaşma sonrasında anneye geri dönerek kontrol sağlar (Bartolomucci ve Taylor, 1991). Çocuğun fiziksel olarak uzaklaşması ve etrafı keşfine anne, destekleyici, engelleyici ya da çocuğun yapabileceğinden daha fazlasını bekler bir tutumla karşılık verebilir ve bu tutum çocuğun geliştirdiği intrapsişik yapıyı etkiler (Mahler ve ark., 2003).
- *Yeniden Yakınlaşma Alt Evresi:* Yaklaşık olarak yaşamın 16.- 24. ayları arasında geçen süreyi kapsar. Bir önceki evrede anneye karşı ilgisizliğin yerini, annenin nerede olduğuna dair sürekli bir merak, nesne kaybı ve ayrılma kaygısına dönüşür (Mahler ve ark., 2003). Anne imgesiyle olumlu bağlanma ve ona dair iyi-kötü birleşimiyle nesne sürekliliğinin sağlanması bu dönemdeki en önemli odak noktasıdır (Mahler, 1975). Böylelikle kaygının ortaya çıktığı durumlarda çocuk kendisini regüle edebilmek için regresyon ya da ambivalans tutum sergilemek yerine, içselleştirdiği olumlu anne imgesiyle gelişen intrapsişik yapısına başvurabilir (Mahler, 1971). Nesne sürekliliği annenin fiziksel olarak ortamda bulunsun ya da bulunmasın var olduğundan emin olması ve aradaki bağın devam etmesi anlamına gelmektedir. Anne

çocuğun özgürce hareket etmesini desteklemeli ve her defasında da onu tekrardan kabul etmeye hazır olduğunu göstermelidir ki çocuk korunma ihtiyacını da karşılayabilsin (Bacciagaluppi ve Mazza, 1982).

Mahler (1971) nesnenin ve nesne sevgisinin kaybedilmesi ve kastrasyon anksiyetesinin bu evredeki ana korkular olduğunu söylemiştir (Faraji, 2020). Her annenin zihninde belli özelliklere sahip bir çocuk imgesi bulunur ve bu imgenin annenin bilinçdışı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik oluşur. Ancak her çocuk bu ihtiyaçlarla bağlantılı ve/veya bağlantısız, kendine özgü ihtiyaç ve nitelikleri barındırarak dünyaya gelir. Mahler (1971) anneye karşı libidinal bir ulaşılamazlığın, bilinçli ya da bilinçdışı düzlemde çocuğun anne tarafından benimsenememesinin çocuk için eksiklik ve suçluluk duygularını besleyeceğinden ve narsistik kırılmalar yaşatacağından söz etmiştir. İlk nesnenin hayal kırıklığı, ulaşılmaz oluşu, müdahaleci yaklaşımıyla da tutarsızlığı çocuktaki tümgüçlülüğü henüz olgunlaşmadığı bir evrede yıkarak çaresizliğe ve gelişimsel takımlara sebep olur (Faraji, 2020). Bu evrede çözülmeyen krizler yaşamın ilerleyen yıllarında özsaygı ve tutarlılığı olan kendilik duygusu gelişimini engeller. Çocuk “iyi” olanı kötü olanın zulmediciliğinden korumak için ayırmaya başlar ve bölme savunma mekanizması kalıcılık kazanır. Mahler (1975) borderline hastalarının tam da bu evredeki zorlantılardan dolayı ego saplanmaları yaşadıklarını öne sürmüştür.

2.1.5 Bowlby

John Bowlby'nin (1969) nesne ilişkileri kuramına katkısının, özellikle bağlanma teorisi üzerinden belirginleştiği görülmektedir. İnsanın bağlanma ihtiyacının doğuştan geldiğini savunmaktadır. Evrim sürecinde hayatta kalmayı sağlamak için bağlanmanın ön plana çıktığı ve ebeveynin bakım verme güdüsünü de harekete geçirdiği öne sürülmüştür (Bacciagaluppi ve Mazza, 1982). Mahler ve Bowlby'nin çalışmalarından sıklıkla birlikte söz edilmektedir. Aralarındaki fark ise net olarak ayrılmanın hangi aşamasına odaklandıklarına bakıldığında görülür. Mahler bakım verenden duygusal olarak uzak kalmak ve fiziksel uzaklık esnasında da nesnenin imge olarak süreklilik sağlayıp sağlayamadığına odaklanmıştır, Bowlby'nin ise daha çok fiziksel uzaklık esnasında çocuğun yaşadığı ayrılık ve strese odaklandığı görülmekte. Mahler ödipal çatışmalara, dürtülere odaklı bir kuram ortaya koyarken, Bowlby daha çok emme, ağlama, aynalama gibi içgüdüsel davranışlara odaklanarak çalışmıştır (Blum, 2004). İntrapsişik yapı ya da bilinçdışı fanteziler yerine somut

olarak gözlemleyemediği yaşantı olaylarına odaklanmıştır (Brody, 1981). Bu bağlamda bakıldığında odağında psikanalitik düşüncenin olmadığı ancak bulgularının kuramın desteklenmesine ve derinleştirilmesine hizmet ettiği söylenilebilir. Blum (2004), Mahler ve Bowlby'nin kuramlarını incelediği bir yazısında; aslında iki kuramcının da günümüzde nesne ilişkileri teorisyenleri olarak görüldüğünden söz etmiştir.

Bowlby, çocukluk yası üzerine çalışırken annenin kaybedilme ihtimalinde ortaya çıkan derin üzüntüden söz etmiştir. Çocuk kendi ve annenin sınırlarını net olarak birbirinden ayıramadığı ve anneye birbirlerinin birer uzantısı olduğu düşündüğü dönemde duygusal ya da fiziksel bir uzaklaşmaya ve hatta uzaklaşma ihtimalinin varlığına karşı oldukça hassastır. Umutsuzluk evresinde, çocuğun zihni bu kayba dair düşüncelerle doludur ve ilk yas deneyimini yaşamaktadır (Bowlby, 1973).

Bowlby, *Bağlanma ve Kaybetme* üçlemesinin ikinci kitabı olan *Ayrılma*' da, bebeğin annesinden ayrılmasına dair geliştirdiği kaygının, yetişkin hayattaki psikopatolojilere zemin hazırlayacağını savunmuştur (Bowlby, 1973). Yaşamın ilk yıllarında bakım verenle kurulan ilişkinin tekrar sahnelemelerle beraber yetişkinliğe taşınmaktadır (Bowlby, 1977). Sınır kişilik örgütlenmesine sahip bir yetişkinin ayrılık, kaybetme ve ölüm duygularına dair durumu, umutsuzluk yaşayan çocukların tepkileriyle oldukça paralellik göstermektedir. Bu noktadan hareketle, sınır kişilik örgütlenmesinde görülen ilişkileri tehditkâr, ihmal edici ve terk edici algılamının alt nedenleri arasında erken çocuklukta ilişkilerin aynı tehditkârlık ve ihmal edicilikte yaşantılandığı öne sürülmüştür (Benjamin,1993). Yetişkin hayattaki ayrılık ve kayba dair öfke, ilişki sonrasındaki boşluk hissi yalnızca o güne ait değildir, kişi bundan önceki ayrılık deneyimlerine sair yoksunluk duygusunu da beraberinde taşır (Bowlby, 1969).

İlerleyen yıllarda bağlanma üzerine çalışmalar devam etmiş ve teori geliştirilmiştir. Ebeveyn ve çocuk arasındaki güvenli bağlanmanın çocuğun fark etme, anlama, yorumlama kapasitesini geliştirdiği ve ebeveynin neden üzgün, sinirli ya da duygusal olarak ulaşılmaz olduğunu anlayabilen, sebebini fark edebilen çocukların olumsuz benlik algısından korunduğu öne sürülmüştür (Fonagy, 2000). Fonagy ve arkadaşlarına (1996) göre, çocuklukta ihmal edilmiş ve kötü muameleye maruz kalmış kişilerin bu durumla baş edebilmek için, ebeveynlerin düşünce

yapılarını yok sayar ve zihinlerinde onları daha zararsız hale getirmeye çalışırlar. Geliştirdikleri bu savunma mekanizması ötekilerin duygu ve düşüncelerini doğru şekilde anlamaktan onları uzaklaştırır ve ilişkilerinde daha kırılgan hale gelirler (Fonagy, 2000).

Bowlby bu ilişkilerden uzaklaşma halini, bağlanma nesnesine dair bir yasa benzetmiştir. Yasla beraber gelen umutsuzluk bireyi daha benmerkezci bir hale getirir (Bowlby, 1961). Sınır durum örgütlenmesinde sıklıkla görülen umutsuzluk, nesneden uzaklaşmanın ölümle eş tutulması, birlikte olmamanın verdiği öfke halinin temelini buraya dayandığı düşünülmüştür. Başka bir deyişle yeniden yaşantılamalar esnasında hasta yalnızca o an ki kişiye ve duruma değil, çocukluğundan kalmış yoksunluğa da tepki vermektedir (Bowlby, 1969).

2.1.6 Kernberg

Otto Kernberg, nesne ilişkileri kuramına önemli katkılarda bulunan bir diğer psikanalist olarak karşımıza çıkmakta. İçselleştirilmiş nesne ilişkilerinin bireyin patolojisine doğrudan etkisi olduğunu öne sürmüştür. Bowlby'nin (1966) birincil bakım veren (anne) eksikliğinde ve nesne ilişkilerinin zayıflığında oluşan patolojileri incelediği klinik araştırmaları da temel olarak kabul etmiştir.

Ayrıca Mahler'in kuramından da faydalanan Kernberg kendilik ve nesne tasarımlarını duygusal ve zihinsel olarak değerlendirdiği "içselleştirilmiş nesne ilişkileri kuramını" ortaya koymuştur. Bu kuramda şu beş maddeyi derinlemesine incelemektedir; ben ve öteki arasındaki ayırım, ego kimliğinin korunması, üstbenin gelişimi, ego gücünün kullanılabilirliği ve diğer insanlarla derin, sürekli ilişkiler kurulabilmesi (nesne sürekliliğinin sağlanabilmesi) (Kernberg, 1972).

İçselleştirilmiş nesne ilişkilerinin gelişimini dört evreye bölerek incelemektedir.

1. Aşama

Yaşamın ilk ayını kapsadığı düşünülmektedir. Bebek bu evrede kendisini ve ötekileri ayırt edememektedir. Kernberg'e (1972) göre bir sonraki aşamaya geçilebilmesi için anne tarafından bebeğin psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçları yeterli oranda tatmin edilmeli ve doyuma ulaşmalıdır. Aksi durumda duygulanımdan yoksun

bir kişiliğin oluşabileceğini öne sürmüştü ve bu dönemi otistik psikoz olarak isimlendirmiştir.

2. Aşama

Yaşamın ilk ayının sonlarında bu aşamaya geçildiği düşünülmektedir. Bebek kendisini anneyle bir bütün olarak algılar, simbiyotik bir bağ içerisinde. Bebek ihtiyaçlarının karşılandığı ve doyuma ulaştığı deneyimlerden ayrışmamış bütünüyle iyi kendilik ve nesne kümesini oluşturur. Rahatsız edici deneyimlerine karşılık olarak da tümüyle kötü kendilik ve nesne kümesi oluşur. Kendilik ve nesne tasarımları bu aşamada ayrışmamıştır. Bu evrede bir saplanmanın ya da gerilemenin simbiyotik psikozu neden olacağı öne sürülmüştür (Kernberg, 1972).

3. Aşama

Yaşamın 6.-18. ayları arasında başlayarak 18.-36. aylarda sona erdiği düşünülmektedir. Ego mekanizması gelişerek gerçeği değerlendirebilir hale gelir. İyi kendilik- iyi nesne ve kötü kendilik-kötü nesne tasarımları birbirlerinden ayrışabilmişlerdir. Ancak iyi ve kötünün entegrasyonu henüz gerçekleşmemiştir. Bölme savunma mekanizmasının kullanımıyla birlikte birbirlerinden ayrı bir şekilde var olmaktadır. Bundan kaynaklı olarak tatmin edici, doyum sağlayan ilişkiler ve zulmedici, saldırgan ilişkiler henüz birbirlerinden ayrılamamışlardır (Şahin, 2009). Bu aşamanın sağlıklı bir şekilde sonlanabilmesi için iyi-kötü nesne ve kendilik tasarımlarının bütünleşmesiyle nesne sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Ancak iyi- kötü kendilik imgeleri birleşmediğinden bütünleşmiş bir kendilik tasarımı yoktur. Aynı şekilde iyi-kötü nesne imgeleri birleşmediğinden diğer insanlara dair bütünleşmiş bir bakış bulunmamaktadır. Bu noktada Kernberg (1972) psikanalitik bakışla bir nesne sürekliliğinden söz edilemediğinden ve Piaget'nin (1954) kuramından yola çıkarak da bilişsel anlamda da nesne kalıcılığının olmadığından söz etmiştir. Kernberg (1972) bu dönemde ki zorlanma ve takılmanın zayıf nesne ilişkilerine ve sınır kişilik örgütlenmesine neden olacağını öne sürmüştür.

4. Aşama

Çocukluğun geri kalan aşamalarında devam eden bir süreçtir. Bütünleşmiş kendilik ve nesne tasarımları yer alır. Zıt duygusal ve ötekilerle iletişimin etkisi altındaki benlik imgeleri artık süreklilik kazanmıştır. Duygular bütünleşmiş, farklılaşmış ve yumuşamıştır, çocuğun benlik kavramı ve sosyal hayatta ki var oluşu birbirine yaklaşarak uyumlu hale gelmiştir (Kernberg, 1972). Kernberg (1972) bu dönemde ki takılmaların nevrozlara ve nevrotik karakterlere yol açacağından söz etmiştir.

Bu aşamalarda görüleceği üzere özellikle üçüncü aşamada neler yaşandığı ve bebeğin bu dönemi nasıl atlattığı sınır kişilik örgütlenmesi hakkında konuşabilmemiz için pek çok bilgi vermektedir. Yapılan klinik çalışmalar normal bir gelişim evresi geçiren bireylerin bütünleşmiş kişilik yapıları güven duygusu, derin ilişkiler, özsaygı, özgüveni sağlayarak kaygıyla beraber yaşayabilecek savunmalar geliştirebildiklerini göstermektedir (Koroğlu, 2004; akt. Ertürk, 2022)

Kernberg'in (1967) yaklaşımına göre birleşmemiş kendilik ve nesne tasarımları kimliğinde bütünleşememesine neden olur ve kişi çelişkili benlik algısıyla, tutarsız davranışlarıyla bu durumu yansıtır. Hızlı duygu geçişleri, muhakemede çelişkiler, dramatize yaklaşımlar, tutarsız duygu, düşünce ve davranışlarla karakterize edilen sınır kişilik örgütlenmesinde sürekli bir boşluk hissi, yalnızlığa karşı toleranssızlık, sıkıntılı hissetmenin de varlığından bahsedilmiştir (Kernberg, 1995). Terapide de yoğun aktarım geliştirilmekte ve en çok ortaya çıkan aktarım üzerine yapılan çalışmalar fayda sağlamaktadır (Kernberg, 1995).

2.1.7 Jacobson

Jacobson (1964) gerçekte nesnenin var olmadığını, algılanan şeyin ilişkilendirmeler sonucunda oluşan nesne temsilinden ibaret olduğunu savunmuştur. Bu doğrultuda bakıldığında, kişinin öznel deneyimi, etrafını algılaması ve yorumlaması büyük önem taşımaktadır. Örnek vermek gerekirse, terapi odasında kendi hayatındaki nesnelere anlatan bir danışan aslında hiçbir zaman gerçekten o nesnelere kendilerini anlatamaz ve zaten o nesnelere oldukları halleriyle de hiçbir zaman anlayamaz. Gerçeklik dışarıda kalmıştır, görülen kısım nesne temsilleriyle özdeşleşmeler ve içe almalar sonucu oluşan bireysel deneyimdir (Jacobson, 1964).

İnsan tarihinde nesne ilişkilerinin başlangıcı, bebeğin annesiyle kurduğu ilişki olarak kabul edilir. Bebek-anne ilişkisinde tatmin sağlanması halinde anneye bir bütün olma, birleşme talepleri doğar ve iyi anne imgesi desteklenir (Jacobson, 1964). Ancak bebeğin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına yanıt verip, doyumunu sağlayamayan ilişki hayal kırıklığıyla beraber kötü anne imgesini besler (Jacobson, 1964). Bu durumda bebek hayal kırıklığı yaratan nesneden uzak kalmaya ve ondan tikslenme eğiliminde olmaktadır (akt. Erten, 2006). Jacobson'a (1964) göre, oluşan bu hayal kırıklığının boyutu ve denk geldiği dönem kritiktir çünkü yetişkin hayatta var olacak patolojinin temelini oluşturur. Henüz kendiliğinin olgunlaşmadığı ve nesneden ayrışmasının sağlanmadığı bir dönemde, bebek kendisi ve nesneyi tek vücutta gördüğünden dolayı, hayal kırıklığı yaratanı kendiliğinin bir parçası olarak görür. Bu durumdan etkilenen kendilik de değersizleşir ve ilkel, ayrışmamış kendilik imgesini ortaya çıkartır (Epözdemir, 2014: 14-15).

2.2 Sınır Kişilik Örgütlenmesi

2.2.1 Sınır kavramının gelişimi

Psikiyatri literatürüne bakıldığında ilk olarak normallik ve delilik olarak iki gruba ayrılan bir tanı şeması olduğu görülmektedir. Delilik sınırları içerisinde hezeyanlar, sanrılar, şizofreni tanısı alabilecek hastalar değerlendirilmekteydi. 20. Yüzyılın ortalarında nevroz ve psikoz arasında bir orta alanın bulunduğu dair gözlemler öne sürülmeye başlandı (McWilliams, 2011). Şizofreni tanısı alacak kadar semptom göstermeyen ancak normallik sınırlamalarına uymayan ve klasik psikoanalitik yaklaşımıyla tedavinin ilerlenemeyeceği ciddi bir hasta grubunun olduğu fark edildi. (Stone 1986; akt.: Köroğlu, 2004). Söz konusu hasta grubunda sanrılar yok denecek kadar az olduğu için psikoz tanısı koyulmakta zorlanılıyordu ancak normal kabul edilen gruba girecek kadar öngörülebilir ve istikrarlı da değillerdi (Faraji, 2020).

“Sınır” (border) kavramı ilk olarak Adolph Stern tarafından 1930'lu yıllarda, nevroz ve psikoz arasında kalan bu hasta grubunu tanımlamak için kullanılmaya başlandı. (Stern, 1938; Kernberg, 1999). Stern'ün saymış olduğu özellikler arasında gerçeği değerlendirmede zorlanmalar, özgüven eksikliği, sıklıkla yansıtma mekanizmalarının kullanımı, güvensizlik, mazoşist tutum, terapiye negatif yaklaşım ve aşağılık duygusu görülmektedir (Stern, 1938).

Deutsch (1942) ise günümüzde narsistik olarak nitelendirdiğimiz gruba benzer bir anlatımla; hastaların duygusal zorlanmalarını ön planda tutarak “-mı gibi kişilik” (as if personality) kavramını ortaya atmış ve hastaların gizlice samimiyetten yoksun bir yaşam sürdüklerini iddia etmiştir.

Schmideberg (1947) ise borderline kişilik bozukluğunu (BKB) bir kişilik patolojisi olarak ele alan ilk kişi olmuştur. Bu hastaların tedaviye yanıt vermekte ve tedaviyi takip etmekte zorlandıklarından, rutine bağlı kalamadıklarından, içgörülerinin gelişmemiş olduğundan, ilişki kurdukları ve yakınlık gösterdiklerinde duygu durumlarını kontrol edemediklerinden kaynaklı olarak zorlantılar yaşadıklarından söz etmiştir.

1949 senesinde Hoch ve Polatin bir yazılarında, belli bir hasta grubunun psikonevrotik ve şizofreni tanımları arasında sürekli karıştırıldığından, kısa psikotik ataklar sonrasında şizofreni belirtilerinin arttığından söz ederek bu ara grubu “psödonevrotik şizofreni formu” isminin verilmesini önermişlerdir (Hoch ve Polatin, 1949). Yazıda yer alan vakalarda obsesif-kompulsif bozukluk, fobi ve depresyon belirtilerinin hakim olduğu görülmektedir.

Knight (1953) BKB'nin ego işlevlerinin gelişmemiş olduğu ve dürtü kontrollerinin zayıflığı üzerinde durdu. Yapmış olduğu çalışmada, bu hastaların nevrotik görünümüne rağmen iç yapılarının şizofreniye benzediğini öne sürdü (Knight, 1953). İlerleyen yıllarda T.F. Main (1957) ve Frosch (1964) yazılarında benzeri bir hasta grubunu anlatmak için farklı tanımlamalar geliştiriyorlardı. Genel kanı olarak ayrı bir grup olduğu ve psikoterapi yaklaşımında yenilik gerektiği kabul görmüş olsa da nihayet 1968 senesinde “sınır durumun” varlığını kanıtlamak adına ilk deneysel çalışma gerçekleştirildi. Ego fonksiyonlarının incelenmesine odaklanılan bu çalışma sonucunda sınır durum örgütlenmesinin dört ayrı alt gruba sahip olduğu belirlendi; -mı gibi grubu, nevrotik sınır grubu, merkez sınır grubu ve psikotik sınır grubu (Grinker, Werbie ve Drye,1968; akt. Temiz, 2004).

2.2.2 Sınır kişilik kavramı ve DSM

DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders), ruhsal bozuklukların tanısı ve tedavisi için kullanılan bir kılavuz niteliği taşımaktadır. Sınır kişilik kavramı DSM-3 içerisinde kişilik bozukluklarının altında yer almasıyla beraber devam eden baskılarda da çeşitli güncellemelerle varlığını sürdürmüştür.

1987 senesinde yayınlanan basımla beraber sınır kişilik bozukluğu alanında yapılan çalışmalar genişletilmiştir (Tackett ve Kushner, 2014; akt, Faraji, 2020). Yapılan çalışmaların artması ve elde edilen bulgularla beraber her basımda sınır kişilik bozukluğunun tanı kriterleri detaylandırılmıştır. APA (2014), Sınır Kişilik Bozukluğu'nu (SKB) erken erişkinlik yıllarında başlayan, kişilerarası ilişkilerde zorluk, benlik algısı ve duygulanımda düzensizlik ve dürtüsellik olarak anlatmıştır. Aşağıda DSM-5 kitabında yer alan tanı kriterlerinin devamı yer almaktadır.

Çizelge 2.1: DSM- V Borderline (Sınır) Kişilik Bozukluğu Maddeleri

Aşağıdaki maddelerden beşi ya da daha çoğunun varlığı bir örüntü olarak kabul edilmektedir:

1. Gerçek ya da imgesel bir ayrılıp gitmeden (bırakılmadan, terk edilmeden) kaçınmak için çılgınca çaba gösterme. (Beşinci maddede yer alan intihar ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayın.)
2. Gözünde aşırı büyütme (yüceltme) ve yerin dibine sokma (değersizleştirme) arasında gelip giden, tutarsız ve gergin kişilerarası ilişkiler örüntüsü.
3. Kimlik karmaşası: Belirgin ve sürekli, tutarsız bir benlik algısı ya da kendilik duyumu.
4. Kendine kötülüğü dokunabilecek en az iki alanda dürtüsellik (örn. para harcama, cinsellik, madde kötüye kullanımı, güvensiz araba kullanma, tıknırcasına yeme).
5. Not: Beşince tanı ölçütü kapsamına giren intihar ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayın.)
6. Yineleyici kendini öldürme davranışları, girişimleri ya da göz korkutmaları ya da kendine kıyım davranışları.
7. Duygudurumda belirgin bir tepkiselliğin olmasına bağlı olarak duygulanımda tutarsızlık (örn. yoğun dönemsel disfori, kolay kızma ya da genellikle birkaç saat, ancak seyrek olarak birkaç günden daha uzun süren, bunalıtı).
8. Süreğen bir boşluk duygusu.
9. Uygunsuz, yoğun bir öfke ya da öfkesini denetlemekte güçlük çekme (örn. sık sık kızgınlık gösterme, sürekli öfkeli olma, sık sık kavgaya karışma).
10. Zorlanmayla, stresle ilişkili, gelip geçici kuşkucu düşünceler ya da ağır çözülme belirtileri.

Kaynak: Amerikan Psikiyatri Birliği (2013)

Psikodinamik perspektiften çalışan klinisyenlerin kullandığı sınır kişilik örgütlenmesi için DSM'de geçen borderline (sınır) kişilik bozukluğunun birbirinde

farklıdır. Günümüzde de literatüre ve klinik çalışmalara bakıldığında BKB bir psikiyatrik bozukluk olarak sınıflandırılmaktayken, BKÖ ise sürekli bir yapı olarak sağlıklı genel toplum örneklemelerinde incelenebilmektedir. Bu noktada DSM’de yer alan BKB tanımıyla arasında bir farklılık olduğu belirtilmelidir. BKÖ, özellikle psikodinamik yönelimli, psikoterapi çalışmalarını yürüten klinisyenlerin hastanın örgütlenme düzeyini belirleyebilmesi için kullanılan bir terimdir. Psikodinamik bakış açısıyla, kişilik örgütlenmesi, bireyin düzenli olarak devam eden psikolojik işleyişini, öznel yönlerini, benliğin kendiyile uyumunu ve işlevselliği organize eden bir yapıyı tanımlar (Kampe ve ark., 2018). Bu haliyle borderline kişilik örgütlenmesi DSM'deki BKB’yi de kapsayan daha geniş bir spektrumu ifade eder (Lingiardi ve McWilliams, 2017).

2.2.3 Kendilik ve kimlik kavramı

“Kendilik” ve “kimlik” kavramları literatür içerisinde hem birbirlerinin yerine hem de ayrı anlamlarda kullanılmaktadır. Leary ve Tangley (2003;7) kendilik kavramını, bireyin deneyimlerinin merkezi ya da öznesi olan intrapisişik bir varlık olarak tanımlamıştır. Kendilik, bireyin dikkatini kendisinde yönlendirmesini, bilinçli bir biçim düşünmesini ve davranışlarını ortay koymasını sağlamaktadır (Leary ve Tangley, 2003). Bu da demek olur ki; kendilik bireyin deneyimleyen ve farkında olan özünü temsil etmektedir. Psikoanalitik literatür de kendilik “ego” kavramıyla ilişkilendirilerek hem özne hem de bilincin aktif olduğu alan olarak tanımlanmıştır (Jørgensen, 2006). Kendilik Psikolojisinin öncüsü Kohut’a (1977) göre kendilik egonun içinde bulunan, bireyin kendisini algılayışı ve kendisiyle ilgili imgeleridir. Sonrasında ise kendiliği, algıların ve bütün girişimlerin üzerinde olan bir örgütlenme olarak tanımlamıştır (Kohut, 1977). Kendilik nesnesi ise çocuğun yakın çevresinde yer alan, kendiliğin bir bölümü ya da uzantısı olarak kabul gören dış nesnelere (Özen, 2011).

Kimliğin karşılığına bakıldığında ise Erikson’un yaklaşımından söz edilebilir. Erikson’a (1956) göre kimlik, bireyin kendi içinde tutarlı öz benliğine ve ötekilerle paylaştığı bazı temel özelliklerden oluşur. Kimlik bedeninde bulunan bir yuvadır, daima kişiyle beraber hareket eder, içsel olarak güvende ve ait hissediyor olmanın temelidir (Erikson,1956). Marcia (2006) için ise kimlik bir lens görevi görerek yaşanan olayın nasıl görüneceği düzenler ve anlamlandırılmasını sağlar. Bireyin kimlik gelişimi için sosyal hayattaki rollerini içselleştirmesi, ötekiler tarafından nasıl

algılandığını kabul etmesi ve yakın çevresiyle (aile, arkadaşlar) kurduğu ilişkilere ihtiyacı olduğu düşünülmüştür (Westen ve Heim, 2003). Sağlıklı bir kimliğe sahip bireylerin; öz değerlerine ve kişisel sınırlarını sahip çıkarken, bunlarla beraber ötekilerle samimiyet kurabilen ve bir topluma, gruba aidiyet geliştiren, kendiyile ve dış dünyayla kurduğu ilişkide tutarlı ve dengeli olabilen kişiler olduğu düşünülmüştür (Wilkinson-Ryan & Westen, 2000).

Literatürde pek çok kez birbiri yerine kullanılan “kimlik” ve “kendilik” kavramları için düzenleyici bir açıklama Marcia (2006) tarafından yapılmıştır. Marcia (2006) için tutarlı bir kimliğin öncülü güvenli bir kendilik hissinin varlığıdır. Kimlik daha dışa dönük, sosyal çevrenin etkilerine açıktır ancak kendilik daha çekirdekte, öze yakındır (Marcia, 2006).

Erikson (1956) “kimlik dağılması” kavramını da ortaya atmıştır. Bireyin iç dünyasında ve sosyal hayatında uyumu devam ettirememesi, kendini tanımlayabilmek ve “var olma” kapasitesinin yetersizliğini ifade eden kimlik dağılmasının özellikle duygusal stres ve çöküntü dönemlerinde ortaya çıktığı ifade edilmiştir (Erikson, 1956). Kişinin dayanak noktası bulamaması içsel boşlukla ifade edilir. Kimlik dağılması yakın ve kuvvetli bağlarla ilişki kurmayı engellemekte, bireyin odaklanmasını ve ötekilerle kendisi arasında oluşan rekabeti yönetememesine neden olmaktadır (Erikson, 1956). Sınır kişilik örgütlenmesiyle ilgili literatüre fazlaca katkıda bulunan Kernberg’in (1984), kişilik örgütlenmesindeki karakterize özelliklerden olan “kimlik dağılması” kavramı açıklamak için Erikson’un tanımından faydalandığı bilinmektedir. Normal ve patolojik kimlik/kendilik arasındaki ilişkiyi anlatmak için nesne ilişkileri teorisini ve Erikson’dan gelen bilgileri nasıl kullandığına dair ayrıntı sonraki bölümlerde detaylandırılmıştır.

2.2.4 Sınır kişilik örgütlenmesi etiyolojisi

Etiyoloji kelime kökenine bakıldığında, Yunanca “aitia” “sebebe” ve “-logia” “bilim” ya da “çalışma” kelimelerinin birleşiminden meydana gelerek “nedenlerin incelenmesi” gibi bir anlam taşımaktadır (Oxford Press, 2023). Günümüzde sınır durum örgütlenmesinin etiyolojisine bakıldığında bütüncül bir yaklaşım izlendiğini, biyolojik, psikososyal ve nörobiyolojik faktörlerin etkisinin hakimiyeti olduğunu görmekteyiz.

2.2.4.1. Biyolojik faktörler

Sınır kişilik örgütlenmesinin BKB'yi de kapsayan geniş spektrum olduğu öncesinde de vurgulanmıştı (Lingiardi ve McWilliams, 2017). Gerçekleşen bilimsel çalışmalar DSM kriterleri ele alınarak, klinik ortamda, patoloji odaklı olmasından dolayı literatürdeki veriler borderline kişilik bozukluğu odağında bulunmaktadır. Biyolojik ve genetik faktörlere yönelik çalışmalarda aile öyküsünde %70 oranda patoloji tanısı, özellikle depresyon, bulunduğu görülmüş (Sadock ve Sadock, 2005; akt. Ertürk, 2022). Beyin yapısının incelendiği çalışmalarda gri maddede azalma, amigdala aktivasyonunda artış ve amigdala- prefrontal korteks arasındaki bağlarda bozulmalar olduğu görülmüş (Kring, Johnson, Davison, Neale, 2017).

Genel olarak araştırmalara ve alan yazınına bakıldığında, borderline kişilik bozukluğunun nörokognitif bağı zayıf görünse de; duygu düzenleme zorluğunu açıklayabilmek için Sierra ve Berriod(1998), sağ prefrontal korteksin aşırı aktif hale gelmesi durumunda, duyguların hissedilmesi ve isimlendirilmesinde rol oynayan sol prefrontal korteksin ve amigdalanın baskılandığını öne sürmüşlerdir (Aner Aktan, 2021). Arza ve arkadaşları (2009), yaptıkları bir araştırmada nöropsikolojik değerlendirmeler yaparak hafıza, esneklik, dikkat, odaklanma gibi bilişsel alanlara odaklanmışlar. Bu çalışmaların sonucunda, BKB hastalarının prefrontal bölgelerindeki aktivasyonun azaldığı görülmüştür.

2.2.4.2 Psikososyal faktörler

Psikososyal faktörler incelendiğinde genel olarak çocukluk çağı zorlantılarının, ebeveynlerle kurulan ilişkinin etkilerinin, bağlanma örüntüsündeki tutarsızlığın çatısı altında bazı kuramlar kurulduğunu görmekteyiz.

2.2.4.2.1 Sosyal ve çevresel risk faktörleri

Sınır kişilik örgütlenmesine (SKÖ) ve sınır kişilik bozukluğuna sahip hastalarının içine doğdukları sosyal çevrelerine bakıldığında çocukluk döneminde istismar ve ihmal yaşantılarına oldukça sık rastlanmıştır. SKÖ ve SKB hastalarının çocukluk ve ergenlik yaşantılarında %71-81 oranında örseleyici deneyim bulunduğunu gösteren çalışmalar literatürde yer almaktadır (Arslan ve ark., 1997). Aynı çalışmaya katılan hastaların %41,3' nün birinci dereceden yakınlarında bir ruhsal bozukluk nedeniyle psikiyatri tedavisi aldığı, %30.6'sının erken yaşta anne-

baba ayrılığı yaşadığı (terk ya da ölüm) belirtilmiştir (Arslan ve ark., 1997). Alan yazınına bakıldığında bu görüşü destekleyen, çocukluk çağı örsenlenme yaşantıları ve sınır durum örgütlenme arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu gösteren çalışmaların çoğunluğuna rastlanmıştır (Herman ve ark, 1989; Keser,1998; Sansone ve ark, 2011; Frias ve ark., 2017).

Aile içi travmalarla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, travmatik deneyimin doğrudan bıraktığı etkiden daha çok, çocuk-ebeveyn arasındaki ilişkiye bıraktığı etkinin önemi olduğu vurgulanmıştır (Chu ve Dill, 1990). Liotti ve Pasquini (2000) yaptıkları çalışmada annenin doğum sonrasında (yaşamın ilk iki yılı) yaşantılayacağı bir depresyonun bebeğe bırakacağı etkinin, sınır durum örgütlenmesine doğrudan neden olabileceğini öne sürmüşler. Gunderson, Kerr ve Englund (1980), yaptıkları çalışmada aile içi ihmalin etkileri üzerinde durmuşlar. Kaotik iletişim yapılarının olduğu ailelerde, ebeveynlerin kendi aralarında devam eden çatışmaları ya da bireysel odaklılıkları sebebiyle çocuğun temel ihtiyaçlarından sevilmediğini, kabul gördüğünü ve desteklendiğini hissetmeyi göz ardı ettikleri görülmüştür (Gunderson ve ark., 1980; akt., Ertürk, 2022).

2.2.5 Psikoanalitik kurama göre sınır kişilik örgütlenmesi

2.2.5.1 Borderline kişilik örgütlenmesi ve Kernberg

Psikoanalitik okulların her birinde ortak kabul, yetişkin bireylerin yaşadığı psikolojik sorunların temelini çocukluk yıllarından beri yaşanmış eksikliklerin ve çıkmazların yansımaları olduğudur (Özen, 2014). Yaşantıların yaşamın ne kadar erken dönemlerine dayanıyorsa, yaratacağı etkinin de o denli büyük olacağına inanılmaktadır (Özen, 2014).

Otto Kernberg borderline kişilik örgütlenmesi (BKÖ) alanında çalışmalarıyla ve yaklaşımıyla adından en çok söz ettiren kuramcılarının başında yer almaktadır. Borderline kişilik örgütlenmesinin bir alt küme olarak borderline kişilik bozukluğunu (BKB) içinde barındırdığını ancak birebir aynı kavramlar olmadığını belirtmiştir (Kernberg, 1999).

Kernberg, nosolojik çalışmalara odaklanmış ve psikopatolojiyi tanımlarken “kişilik örgütlenmesi” olarak anlattığı “psişik yapı” kavramını ortaya atmıştır (Ardalı ve Erten,1999).

Kişilik örgütlenmesini bir makineye benzetir; makineyi parçalarına ayırmak, somutlaştırmak ve düzenlemek bir bütün olarak anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Bu noktadan hareketle, psikopatolojiyi nevrotik, sınır ve psikotik olarak 3 grubu ayırır (Kernberg, 1967). Bu ayrımı yaparken kimlik bütünleşmesi, savunma mekanizmaları ve gerçeği değerlendirme yetisi kategorilerini kullanmıştır. Sınır kişilik örgütlenmesi dağınık kimlik bütünlüğü ve ilkel savunma mekanizmalarının kullanımıyla nevrotik görünümünden; gerçeği değerlendirme yetisini korumasıyla da psikotik görünümünden kendisini ayırmaktadır (Doering ve ark., 2013).

Psikodinamik yaklaşımda intrapsişik yapıyı tanımlarken sıklıkla kullanılan terimler arasında kendilik tasarımı ve nesne tasarımı yer almaktadır. Kendilik tasarımı, kişinin kendisiyle ilgili algı, düşünce ve bakışının bütünüken; nesne tasarımı, hayatındaki ötekilerle ilgili kanaatlerinin bütünüdür. Kimlik bütünlüğü, bu kanaatlerin birbiriyle uyumlu ve sürekliliklerinin var olduğu anlamına gelir. Kernberg (1999), sınır örgütlenmesinde iyi- kötü kendilik ve nesne tasarımlarının bütünleşmediğinde söz etmiştir. Yaşamlarının ilk yıllarında sahip oldukları iletişimlerin duygusal olarak yoğunluğunun, kendilik ve ötekiler kavramlarını birbirinden uzak tutulmasına neden olduğundan söz etmiştir (Kernberg, 1977). Kimliği bütünleşmemiş bireylerde ise benliklerinin anlamlı ve devamlı olmasını tehdit edecek durumlarda duygu, düşünce ve davranışlarda tutarsızlık, kaygıya karşı düşük tolerans görülmektedir. Söz gelimi bu hastaların kendi kişiliklerini betimlemeleri talep edildiğinde bunu nasıl yapacaklarını bilemeyebilir ve içi boş bir anlatım gerçekleştirebilirler (McWilliams, 2011). Örneğin terapistin ilk seanslarda hastayı tanımak için yönelttiği “Kendinizden söz edebilir misiniz?” sorusunu yanıtlamak da zorlanabilir, tek düze yanıtlar verip devam edemediklerindeyse düşmanca bir savunmayla sorunun değerini düşürecek yorumlamalarda bulunabilirler.

Kernberg (1967) psikoz ve nevroz arasında bir alanda bulunduğu inandığı ilkel savunma mekanizmalarına sahip, içselleştirilmiş nesne ilişkilerinde problemler olduğunu düşündüğü sınır kişilik örgütlenmesi için nosolojik çalışmalar yapmıştır. Klinik görüngüleri bakıldığında bu grubun tanınmasının başlarda güç olduğundan ve detaylı bir analize ihtiyaç duyulduğundan söz etmiş ve bu bağlamda Kernberg (1997) tanısal kolaylık için betimleyici, yapısal ve dinamik analiz olarak üç alt grupta hasta grubunun özelliklerini sınıflandırmıştır.

Betimleyici Analiz

Kernberg'e göre semptom kategorileri şu şekildedir: kronik, dağınık ve kaynağı kesinleştirilemeyen kaygı; günlük yaşan kalitesini etkileyecek düzeyde fobi semptomları; rasgele cinsel fantezi ve eylemler; paranoid eğilimler; şizoid, paranoid, hipominik ve şiddetli hipomanik psikoz önceli kişilik yapıları; alkol ve madde bağımlılıkları yaygınlığı; histerik kişilik, narsist kişilik ve depresif- mazoşist karakter yapıları gibi alt düzey karakter bozuklukları (Kernberg, 1975).

Tanının kesin olarak koyulabilmesi için betimleyici analizin yeterli olmadığı, bu semptomların kişilik örgütlenmesi için bir işaret niteliğinde bulunduğu söylenmiştir. Kesin tanı için karakteristik ben patolojisi incelenmelidir (Kernberg, 1975).

Yapısal Analiz

Kernberg (1975) sınırlı kişilik örgütlenmesi tanısı koyabilmek için geliştirdiği analizde; Hartmann'ın yapısal analiz yaklaşımını benimsemiştir. Bu yaklaşıma göre id-ego-süperego ruhsal yapının iç bileşenidir ve kendi içlerinde ki özgül işlevleri alt yapılarını oluşturmaktadır (Hartmann, Kris ve Loewenstein, 1946 ; akt, Kernberg, 1975). Bu bağlamda dört ana başlık belirlenmiştir.

1-Özgül Olmayan Ben Zayıflığının Tezahürü

Hastanın alışık olduğu kaygı düzeyi dışında, beklenmedik bir durumla karşılaştığında bunu tolere edemeyip yaşadığı gerilemeyi anlatan kaygıya tahammülsüzlük; yaşadığı ruhsal gerilimi azalmaya çalışırken ortaya çıkan itki kontrol yetersizliği ve hastanın hayatını idame ettirdiği çevrede ona sağlıklı nesne ilişkisi sunacak yeterli sosyal kaynak sağlayamaması “ben” zayıflığının belirtileri arasında yer almaktadır (Kernberg,1967).

2-Birincil Süreç Düşüncesine Kayış

Freud'un (1915) ortaya attığı birincil düşünme süreci dürtü doyumuna odaklanan ve gerilimi azaltmaya çalışan ilkel ve haz odaklıdır. Henüz gerçek anlamda ayrışmamış “ilkel kendilik” ve “ilkel nesne” imgeleri bireyin “ben” sınırlarını muğlaklaştırmaktadır. Bundan dolayı kendi özgünlüğüne kavuşamamış olan ben yaşamın ilk yıllarında kendini gösteren düşünme süreçlerine bir gerileme

yaşar. Kernberg (1975) bu durumun sınır kişilik örgütlenmesini belirlemekte en özgün özellik olduğunun altını çizmiştir.

2.2.5.2 Masterson ve Ringsley

Masterson ve Ringsley'de (1975) bir önceki bölümde bahsi geçen ayrılma-bireyleşmenin yeniden yakınlaşma alt evresinde gerçekleşen durumların sınır kişilik örgütlenmesine neden olacağı üzerinde durmuşlardır. Altta yatan ruhsal mekanizmanın incelenmesi gerektiğini savunurlar. Masterson' a (1976) göre bu dönemde yaşanan zorlanmalar çocuğun terk edilme ya da anneye karışarak yok olma kaygılarını körükler; bunun sonucunda gerçeklik algısının bozulması, engellenme ve terk edilmeye yönelik toleransın azalması dürtü kontrolünde zorluk, ego sınırlarının belirsizliği gibi ego gelişim eksiklikleri ortaya çıkabilmektedir.

Ayrıca Masterson ve Ringsley (1975), Kernberg'e yönelik eleştirilerde de bulunmuşlardır. Kernberg'in sınır kişilik örgütlenmesinin gelişiminde daha çok kalıtsal/biyolojik faktörleri ön plana çıkartarak, doğuştan gelen oral agresyon fazlalığı ve saldırganlığın nötralize edilmesine odaklandığını; ilk bakım veren (anne) ile olan ilişkiye yeterince önem vermediğini söylemişler (Masterson ve Ringsley, 1975). Kernberg

Öte yandan kendilerini Mahler'in çalışmalarına daha yakın hissetmişler. Anne'nin duygusal (libidinal) erişilebilirliği, çocuk için her koşulda anneye ya da temsiline ulaşabiliyor olmanın psişik yapının gelişimi için önemli olduğunu vurgulamışlar (Masterson ve Ringsley, 1975). Ek olarak, çocuğun büyümesine ve kendisinden ayrılmasına dair kaygı duyan annenin sevgisinden yoksun kalmak ve büyümek arasında kalarak "ayrılık depresyonu" yaşayabileceğinden bahsedilmiştir.

Ringsley (1981) devam eden çalışmalarında eksiklik ve yetersizlik kavramlarına verdiği önemi artırarak, nesne sürekliliği eksikliğinin sınır kişilik örgütlenmesinin temelinde var olduğunu belirtmiştir.

2.2.5.3 Savunma mekanizmaları

Freud (1936) savunma mekanizmalarını dış dünyadan gelen ya da kişinin psikolojik yapısından kaynaklanan stresle baş edebilmek için kullanıldığını söylemiştir. Hartmann (1958) egonun uyum sağlama çabasının savunma mekanizmalarını ortaya çıkarttığını söylemiştir. Fairbrain (1952) bebeğin annesiyle

ilişkisinde yaşadığı hayal kırıklığına karşı yetersiz olan nesneyi içe almasıyla savunma mekanizmalarının oluştuğunu öne sürmüştür. Klien bebeğin paranoid-şizoid dönemde yaşadığı ölüm ve yok olma korkusundan ve depresif dönemde yaşadığı iyi içsel nesneyi kendi agresyonuyla kaybetme korkusundan dolayı savunma mekanizmalarını geliştirdiğini söylemiştir. Dorpart (1987) ise kişinin acı verici bir duygu yaşadığında bunu hafifletebilmek için savunma mekanizmalarını devreye soktuğundan söz etmiştir.

Psikodinamik yaklaşımda klinisyenler savunma türlerini temsil ettikleri dönem ve yapılarına göre birinci/ilkel/olgunlaşmamış/bölme temelli alt düzey ve ikinci/olgunlaşmış/gelişmiş/üst düzey ya da bastırma temelli/ nevrotik savunmalar olarak isimlendirmektedirler. İsimlendirmelerin yapılmasında ana amaç klinik çalışmalarda hasta formülasyonunda kolaylık sağlanabilmesi. Laughlin (1970) ilkel savunma mekanizmalarının odağında kendilik ve ötekiler arasındaki sınırlar olduğunu ileri sürmüştür. Üst düzey savunmalar ise daha süperego-id- ego arasında geçen, egonun denge sağlamaya çalıştığı içsel sınırlarla ilgili olarak görülmektedir (McWilliams, 2011).

Kernberg ise hem intrapisişik yapıların ilişkisini hem de nesne ilişkilerini göz önünde tutarak savunma mekanizmalarına yaklaşmıştır (Kalem, 1999). Kernberg (1999) der ki; yaşamın ilk yıllarında gerçekleşen içe atmalar ve özdeşleşmeler kararlı bir “ben” bütünlüğünün oluşabilmesi için önem taşır. Bu içe atım ve özleşmelerden iyi/olumlu olanları libidinal ve kötü/olumsuz olanlar saldırgan tarafı besler. Henüz gelişmiş olmayan “ben” yapısı iyi ve kötü arasındaki bağlantıyı kuramamakta ve sadece birbirinden ayırarak algılayabilmektedir. Erken çocukluk dönemlerinde sağlıklı bir psişik yapı kurulabilmesi için bu “bölme” oldukça doğal ve gereklidir (Volkan, 1976). İlk olarak Freud (1940) ile ortaya çıkan “bölme” kavramı, nesne ilişkileriyle ilgili çalışmaların derinleştirilmesiyle beraber daha büyük bir anlam kazanmıştır (Siegel ve Forero, 2012; akt. Ertürk, 2020). Kernberg’inde bakış açısına hizmet eden nesne ilişkilerine göre erken erken yıllarda; duygusal ihtiyaçları karşılayan, sevgi dolu, onaylayıcı ve yatıştırıcı, tamamen iyi nesne ve yeterli duygusal kaynağı sağlayamayan, reddedici, tamamen kötü nesne temsilleri içselleştirilerek örnek bir dünya kurar. Buna bağlı olarak çocukta kendiliğini sevgi ve şefkate değer, tamamen iyi ve istenmeye, ilgiyi hak etmeyen tamamen kötü olarak algılayarak kendilik temsillerini bu dünyanın içerisinde var eder (Siegel ve Forero,

2012). Çocuk özellikle birincil bakım verenini idealize etmeye ve mutlak iyi olarak algılamaya başlar. Eğer ki bakım verenleri tarafından kötü bir muameleye maruz kalırsa çocuk kendisini bir çıkmazın içerisinde hisseder. Fiziksel ve ruhsal olarak hayatta kalmak ve iyi oluşunu devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu bağlanmayı sürdürebilmek için savunma mekanizmaları geliştirmeye mecbur kalır (Blizard ve Bluhm, 1994). Bu durumda istismarcı ebeveyn idealize edilerek “iyi nesne” olma hali saklanmış olur ve kötü muamele sonucunda ortaya çıkan suç ve utanç duyguları yer değiştirerek benliğe yöneltilir (Masterson, 1976). Böylelikle iyi anne-baba imgelerini zihninde tutmaya devam eder ancak tümüyle iyi anne-baba ve tümüyle iyi kendiliğin kaybını yaşar (Kempe, 1962). Erken çocukluk döneminde normal alan bu süreç ilerleyen yıllarda devam ederse; çocuk bulunduğu ortamı ve nesne ilişkilerini de içselleştirir; kendiliği ve id arasında bir çelişki ortaya çıktığında hissettiği kaygıdan kurtulmak için “bölme” savunma mekanizması geliştirmiş biri haline gelir (Kernberg, 1975).

Kernberg’e (1975) sınır kişilik örgütlenmesinde bölme mekanizması tek başına yer almaz ve aşağıdakilerle birlikte görülür:

Yansıtımlı özdeşleşme

Yansıtımlı özdeşim kavramını ilk olarak Klein (1946) kullanmıştır. Klein’e (1946) göre paranoid-şizoid dönem de (tahmini olarak yaşamın ilk 4 ayı) bebek, bölme savunma mekanizmasını kullanarak kötü olanı dış dünyadaki nesneye (anneye) yansıtılmış ve böylelikle kendisini korumuş olur. Bebek bu dönem de yaşadığı sorunların asıl kaynağını bulamayacak bir bilince sahiptir (McWilliams, 2011). Dış çıkartma acısını ya da dışarıdan yüksek bir ses duyduğunda kulaklarında oluşan acıyı aynı şekilde isimlendirip deneyimleyecektir. Yansıtma savunma mekanizmasının bu muğlak kalani ayrımların yapılamadığı dönemden kaynaklı yaşandığı söylenmektedir (McWilliams, 2011). Tahmini olarak da ilk yılın ortalarına doğru ise depresif döneme geçildiğinde ise iyi-kötü nesne ve iyi- kötü kendilik temsillerinin bütünleşmesiyle beraber kaygıyla başa çıkma becerisi artış gösterir (Göka, Yüksel ve Göral, 2006). Kısaca yansıtımlı özdeşim yapılması için ön koşulda bölme gerçekleşmesi gerekmektedir (Zosky, 2003). Sınır durum kişilik örgütlenmesini karakterize eden “ben zayıflığından” kaynaklı olarak bu dönemin yaşamın ilerleyen yıllarında da devam ettiği görülmektedir (Kernberg, 1975). Kendilik ve öteki arasında bir ayırım yapılamadığında, bir itkinin yarattığı ve

yaratacağı sonuçtan korkulduğunda gerçekleşir ve böylelikle saldırgan nesnenin kontrol altına alınması ve denetlenmesi için çabalanır (Kernberg, 1975).

İnkâr

Savunma mekanizması olarak inkâr, ilk olarak Freud (1925) tarafından ortaya atılmış ve sonrasında kızı Anna Freud tarafından daha da derinlemesine incelenmiştir. Anna Freud (1936), inkarın özellikle çocukluk yıllarında kullanımının olağan ve gerekli olduğundan söz etmiştir. Ancak yetişkinlik yıllarında devam eden inkarın amacı oluşan anksiyeteyi uzak tutmak ve duygusal olarak iyi oluşu devam ettirme çabası olarak görülmüştür (Freud, 1936).

Kernberg (1999) ise sınır kişilik örgütlenmesinde inkâr edilen durumun aslında bilinç düzeyinde farkında olunduğunda, bilindiğine ve hatırlandığına vurgu yapmıştır. Ancak kişi duygusal olarak herhangi bir şey hissetmeyerek duygularını kendinden uzaklaştırmakta ve inkâr etmektedir (Kernberg,1999). Böylelikle yaşama ihtimali olan duygusal yükten de uzaklaşabilmektedir.

İkel İdealleştirme- Tüm-güçlü Olma ve Değersizleştirme

Söz konusu savunma mekanizmasında kişiler, her şeyiyle kusursuz olan nesneyle bir bütün olma, bileşme fantezisi ve kendilerinin kusursuz birer insan olduklarıyla ilgili düşünceleri zaman zaman açığa çıkartırlar (Kernberg, 1967).

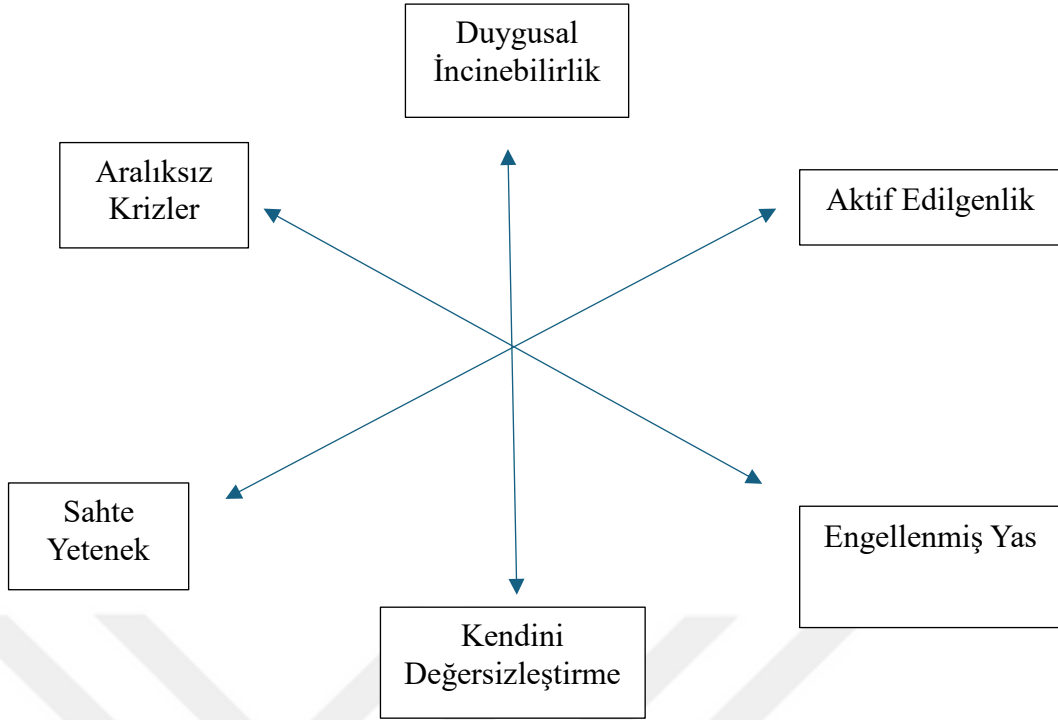
Bir ötekinin idealleştirilmesi, özel bir değerde olduğunun düşünülmesi aslında her birimizin yaptığı ve normal olan bir süreçtir (Berngmann, 1987). Ancak Kernberg (1975) der ki; sınır kişilik örgütlenmesinde kişiler idealizasyonu zalimce sahip olmak, hükmetmek ve kendi uzantıları gibi hissedebilmek için yaparlar. Bir bütün olmaya dair fantezi de burada rahatça görülmektedir. Başka bir deyişle kişi de o kadar mükemmeldir ki, kendi yanında böylesi harika bir nesne bulunmaktadır. Ancak idealizasyonun şiddeti ne kadar yüksekse arkasından gelecek olan değersizleştirmenin şiddetinin de kaçınılmaz olarak büyük olacaktır (McWilliams, 2011).

Bu kişilik örgütlenmesinin kendisini yetersiz, aşağılık, güvensiz hissediyor olmasının altında çoğunlukla kendini üstün gören, tüm-güçlü arzular yer almaktadır (Kernberg, 1999). Bu arzuların dolaylı diğerlerinin arasında ayrılmayı ve özel muamele görmeyi beklerler. Ötekilerin değersizleştirilmesi, kişinin tüm-güçlü arzularını da besleyen bir konumda yer alır (Kernberg, 1999).

2.2.6 Linehan'nın diyalektik kuramı

Linehan (1993a) geliştirmiş olduğu soysobiyolojik kuramın ışığında sınır kişilik oluşumunda sosyal ve biyolojik faktörlerin ortak etkilerinden söz etmiştir. Duygulanımsal düzensizliği odağa alarak oluşturduğu teorisi ön plana çıkmaktadır. Linehan'a (1993a) göre duygusal olarak strese meyilli olmak, ebeveyn tarafından duyguların onay görmemesi, olumsuz bir duyguyu regüle etmeye izin verilmemesi gibi faktörler, yetişkin hayatta bir sorunla karşılaştığında duygularını düzenlemeyi bilmeyen ve ilişkilerinin yönetemeyen bireyleri ortaya çıkartır. Bu durumda acı verici bir sorunla karşı karşıya kalan bireyler kendilerine zarar verme davranışlarına meyilli olurlar (Tekin, 2021). Linehan'a (1993a) göre sınır kişilik örgütlenmesi duygusal stres ve ilişkisel sorunlarla bilişsel ve davranışsal olarak baş edemeyen, işlev gösteremeyen kişilerden oluşur.

Linehan'a (1993) göre sınır durum örgütlenmesine sahip bireyler doğuştan gelen biyolojik eğilimleri dolayısıyla düşük seviyede stres olaylarında dahi aşırıya kaçan tepkiler verirler; duygusal olarak kışkırtmalara kapılmaları hızlı gerçekleşir ve duygusal regülasyonlarını sağlayıp kendilerine gelmeleri uzun zaman alır. Sosyal olarak yetiştikleri çevreye bakıldığında ise kendilerine ya da çevrelerine yönelik bolca değersizleştirmeye maruz kaldıkları görülmüşür (Linehan, 1993a). Kendi duygularına şüpheyle yaklaşan sınır durum örgütlenmesine sahip kişiler, üç temel diyalektiğin zıt uçları arasında git-geller yaşarlar.

Şekil 2.1: Sınır Davranış Kalıpları: Üçlü Diyalektik Boyut

Kaynak: (Linehan, 1993; akt. Temiz, 2004)

2.2.7 Yaygınlık oranları

American College of Physicians tarafından yayınlanan bir dergide sınır kişilik bozukluğunun toplumda görülme sıklığı %1.6 olarak verilmiştir (Gross vd., 2002). Net olarak sayı bilinmemekle birlikte toplumdaki görülme yaygınlığı %1-6 arasında olduğu düşünülmektedir (Togersen ve ark., 2001). Klinik görüngüler değerlendirildiğinde; borderline kişilik bozukluğu bireyin ergenlik yıllarında kendisini göstermeye başlamaktadır ancak tanı koyulması yetişkinlik yıllarına uzanır (Aydın, 2010).

Kadınlar ve erkekler arasındaki yaygınlık incelemelerinde genel kanı kadınlarda daha sık rastlandığı yönündedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Türkçapar ve Işık (2000) kadınlarda üç katı daha yaygın olduğunu belirtmiştir. Ancak farklı bir çalışma olarak; 2008 yılında 34,653 kişiyle yapılan bir araştırmada erkekler (%5.6) ile kadınlar (%6.2) arasında BKB oranlarında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (Grant ve ark., 2008). Ek olarak, hem literatürde hem de ilgili çalışma da bulgulara bakıldığında, tanı alan kadın ve erkekler arasında semptom farklılıkları olduğu görülmüştür. Erkeklerin dürtüsellik ve saldırganlık düzeyleri yüksekken, kadınların daha kaygılı, depresif ve somatik semptomlar bildirdikleri

görülmüştür (Grant ve ark., 2008; Silberschmidt ve ark., 2015; Zlotnick ve ark., 2002).

2.3 Benliğin Ayrışması

2.3.1 Bowen'nın teorisi

Psikodinamik Aile Kuramcılarında Murray Bowen, Aile Sistemleri teorisinin öncülerinden biri olarak kabul edilir (Gladding, 2015). Bowen (1981)'a göre kişinin sahip olduğu kaygıların, inanışların ve davranışların temelleri 3 kuşak öncesine kadar dayanabilmektedir. Aile yaşayan, nefes alan bir sistem gibidir, herhangi bir değişimde işlevsellik etkilenirse bir aile üyesi tarafından telafi çalışmaları gerçekleşir. Sabatalle ve Barte (1995), aileyi, aralarında duygusal bağlar bulunan ve bireylerin ihtiyaçlarını yüksek bir motivasyonla karşılamaya çalışan bir sistem olarak tanımlamışlardır. Bowen'nın teorisinin temelini oluşturan ve aile içerisindeki kaygı ve davranışları açıkladığı sekiz kavram şu şekildedir; benliğin farklılaşması (differentiation of self), çekirdek ailenin duygusal sistemleri (nuclear family emotional systems), üçgenler (triangles), çok kuşaklı aktarım süreci (multi-generational transmission process), kardeş pozisyonu (sibling position), aile yansıtma süreci (family projection process), duygusal mesafe koyma ya da duygusal kopma (emotional cut-off), ve toplumsal gerilemedir (societal regression) (Bowen, 1978; akt. Gültekin Arayıcı ve Tekinsav Sütücü, 2023). Söz edilen kavramların hepsinin "benliğin farklılaşması" ile bağlantı noktaları bulunmaktadır (Gültekin Arayıcı ve Tekinsav Sütücü, 2023). Bireyi anlamlandırmanın yolu, ailesini anlamaktan geçmektedir. Bowen (1976) teorisini aynı zamanda insanlar arasındaki ilişkilenemenin işleyişine dair özel bir bakış olarak da tanımlamaktadır.

Sistemik kuram insan davranışlarının heyecansal, duygusal ve zihinsel olmak üzere 3 farklı sistemden etkilendiğini savunmaktadır (Göksu, 2023). Heyecansal sistem bilinçsizdir, yaşantısal faaliyetleri takip eder; duygusal sistem sonradan, bilinçli bir şekilde var olur; zihinsel sistemse, diğer iki sistemi dikkate alarak nasıl tepki verileceğine odaklanır (Nazlı, 2018). Zihinsel sistemin aradaki dengeyi sağlamanın, benliğin ayrışmasına hizmet ettiği düşünülmüştür. (Nazlı, 2018).

2.3.2 Kavram olarak benlik ayrımlaşması

Duyguları ve düşünceleri arasındaki ayrımı fark edebilen, karar alırken ötekilerden bağımsız hareket edebilen, kararın getirdiği sorumlulukları sahiplenen ve kendi kimliğinin ailesinden ayrı olduğunu görebilen bireyler için benlik ayrımlaşmasından söz edilebilir (Bitter, 2009). Bireyin farklılaşa bilmesi için kendini değerli görmesi, ötekilerin etkisinde kalmadan karar alması ve güçlü bir benlik duygusuna sahip olması beklenmektedir (Fenell ve Weinhold, 2003;akt. Acar ve Acar, 2013).

Bowen ve Kerr (1988)'in teorilerine göre bireyin farklılaşma seviyesini etkileyen dört faktör; duygusal tepkisellik, duygusal kopma, ben pozisyonu ve başkalarına bağıllık. Duygusal olarak tepkiselliği yüksek bireyler, yoğun duygusal durumlarda sakin kalmakta zorlanır, enerjilerinin büyük bir kısmını duygularını ifade etmeye harcar ve düşüncelerini bastırırlar (Bowen, 1976; Sarıkaya, vd. 2018). Zihinden geçen düşünce, duyu ve gerçeklik arasındaki mesafe açılır ve bir patlama halinde dışarıya çıkar. Bu konuyla ilgili danışanların “Sebebini bilmiyorum ama çok fazla ağladım kendimi durduramadım” ya da “Bu kadar büyük bir şey olduğunu düşünmemiştim ama o an öfkemi/ ağlamamı durduramadım sanki bir anda boşaldı” gibi anlatımlarıyla seans odasında karşılaşılabilir.

Ben pozisyonu, stresli bir durum içindeyken dahi kişinin görüşlerini özgürce ve cesaretle ifade edebilmesi, başkalarının istek ve ihtiyaçlarındansa kendisini önceliklendirebilmesini temsil eder (Kerr ve Bowen, 1988; Tiryaki Göksu, 2023). Bazen terapi esnasında danışanlar kendilerine dair bilgileri ve kendi duygu/düşüncelerini anlamlandırmakta ve aktarmakta zorlanırlar. Yüzeysel ve belki de ezbere bir konuşma içerisinde gibi görünebilirler. “Kendim hakkında ne anlatacağımı bilmiyorum”, “Kendimle ilgili konuşmak tuhaf geliyor”, “ Sadece iyi/kötü hissettim, duygunun anlamını bilmiyorum” gibi cümleler duyulabilir. Bu durumun “ben pozisyonu” açısından bir zorluk yaşadığının göstergesi olabilir.

Başkalarına duygusal bağımlılık, kişisel görüşlerin önemini gölgelemektedir (Bowen,1978). Bireysel olarak hareket etmekte zorlanırlar. Tek başlarınayken duygularını, düşüncelerini düzenleme zorluğu yaşadıkları için ötekilere ihtiyaç duyar hale gelmişlerdir.

Duygusal kopma ise, kişinin baş etmekte zorlandığı bir durum içindeyken sosyal bir geri çekilme yaşayarak kendi kabuğuna dönmesi, kaçması ve önemsemiyormuşçasına bir tutum takınması olarak görülür (Bowen, 1978; Mert ve Çetiner, 2018). Başkalarına bağlılık, onay almak ve grubun bir parçası gibi hissedebilmek için ötekilerin değer ve inançlarıyla iç içe geçmek, kendi sesin ve diğeri arasında bir ayırım yapamamaktır (Bowen ve Kerr, 1988; Mert ve Çetiner, 2018; Göksu, 2023). Entelektüel işlevsellikten uzak, duygusal dünyaya sıkışmış kişilerin stres seviyeleri kolayca artar ve esneklik göstermekte zorlanırlar, uyum sağlama kapasiteleri düşer ve dışa bağımlılıkları artar (Bowen, 1978; Mooney- Reh, 2011). Farklılaşma oranı düşük olan bireylerin gerçekler ve duyguları arasındaki ayırımı yapamadıkları, duygularına göre hareket ettikleri görülmüştür (Acar ve Acar, 2013). İnsan yavrusu için sevmek, sevgiye layık olmak ve bir gruba ait olmak ister ve bunun için ötekiler tarafından onaylandığını, kabul edildiğini görmeyi talep eder. Bu birliktelik haliyle önemli olduğuna dair inanışları pekişir ancak ötekilerin onayına ihtiyaç duyan bu hal bireyselliğin karşısında durur. Farklılaşma oranı düşük olan bireylerin enerjilerinin büyük kısmını sevgiyi almak için harcadıkları, geri dönüş alamadıklarında ise agresyonlarının bir göstergesi olarak karşı tarafı cezalandırmakta oldukları görülür. Bu süreç bireylerin için duygusal ve fiziksel olarak yıpratıcı sonuçlara yol açmaktadır. Öte yansan, farklılaşma oranı yüksek kişiler ise bu duruma zıt olarak; yoğun duygusal durumların içerisindeyken tükenme yaşamaz, gerçeklik ve hisler arasındaki ayırımı yapar ve muhakeme yeteneklerini kaybetmezler (Goldenberg ve Goldenberg, 2008).

2.3.3 Benliğin ayrımlaşması ve sınır durum örgütlenmesi ilişkisi

Bowen'nın (1981) teorisine göre benliğin farklılaşması insanın iki yöne doğru olgunlaşma göstermesiyle incelenebilir; intrapsişik olarak bireyin içsel dünyasındaki duygusal olgunluk ve kişilerarası ilişkisel olgunluk. Zorlu yaşam olaylarında hem duyguları hem de düşünceleri birbirinden ayırabilmek; sosyal ilişkilerde hem yakınlık hem de özerklik yaşayabilmek gibi benliğin iki ayrı ama birbiriyle ilişkili yönü, kişinin farklılaşma oranını belirlemek üzere birleşir (Bohlander, 1995). Bu haliyle düşünüldüğünde “benlik farklılaşması” kavramı, psikoanalitik kuramdaki “ego”, “ego gücü” kavramlarıyla karşılaştırılabilir. Bireyin ego gücüne bakılırken, egonun gerçekliğe uyum sağlama kapasitesi ve iç güdülerini kontrol altında tutma becerisine bakılır (Nunberg, 1942). Bütünleşmiş ego, duygusal yoğunluğun var

olduğu durumlarda kişinin objektif bir bakışla kendini gözlemlemesi işlevini içerir. Duygusal ve zihinsel işlevleri dengelemede ego gücünün kapasitesi, benliğin farklılaşma düzeyiyle paralellik gösterir. Kişilik bozukluğu olan bireylerde ve sınır kişilik örgütlenmesine sahip bireylerde egonun bütünleşmiş bir yapıda işlev göstermediği bilinmektedir. Tam da bu noktada gelişimsel süreçlerden söz eden Mahler'in, ayrılma-bireyleşme aşamasının gel-gitlerden oluşan kaygılı yapı anlatısından ve Masterson'ın bu aşamadaki bir zorlantının terk edilme korkusu ve kimlik karmaşası yaşanan sınır durum örgütlenmesine neden olduğunu öne sürmesine dikkate çekilebilir (Mahler, 1971; Masterson, 1976; APA, 2014). İlgili konudaki tanımlamalar sınır kişilik örgütlenmesini karakterize eden durumlarla paralellik sergilemektedir.

Bowen'nın (1981) ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkide çözümlenmemiş problemlerin, benlikte yaratacağı tahribata dair anlatımı; Kernberg'in (1999) sınır kişilik örgütlenmesinde bütünleşmemiş benlik özellikleriyle paralellik göstermektedir. Klinik gözlemlerde, sınır kişilik örgütlenmesine sahip bireylerin ebeveynlerine karşı yüksek dozda değersizleştirme ya da idealize ederek yüceltme yaklaşımına sahip oldukları, geçmişlerinde psikolojik ya da fiziksel istismara bağlı travma öyküleri bulunduğu sıklıkla görülebilir. Düşük düzeyde benlik farklılaşmasında görülen duygusal kopma, travma yaşantısından kaynaklı olabileceği gibi sınır kişilik örgütlenmesinde görülen splitin ve iyi olanı koruma, benliği koruma çabasının bir göstergesi olarak da yorumlanabilir (Bowen, 1978; Kernberg, 1975, 1999).

2.3.4. Benliğin ayrımlaşmasına dair çalışmalar

Alan yazınında benliğin farklılaşmasının dahil olduğu araştırmalarının kişilik örgütlenmeleri, psikolojik rahatsızlıklar ve psikolojik iyi oluş gibi kavramlara odaklanma oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Araştırmaların daha çok psikolojik iyi oluş ve psikolojik semptomlara odaklandığı görülmektedir.

Alan yazınında yer alan bazı araştırma sonuçlarına göre; benlik ayrımlaşması düzeyinin düşük olması ve sınır durum örgütlenme semptomlarının artışı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Mooney-Reh, 2011). Ayrıca benlik farklılaşması ve yeme bozuklukları (Peleg vd., 2022), fibromiyalji (Murray, Daniel ve Murray, 2006), madde bağımlılığı (Thonberg ve Lyvers, 2006), stres (Skowron ve Dendy, 2004;

Murdock ve Gore, 2004), depresyon (Choi ve Murdock, 2017) kavramları arasında da anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair çalışmalar bulunmaktadır.

3. YÖNTEM

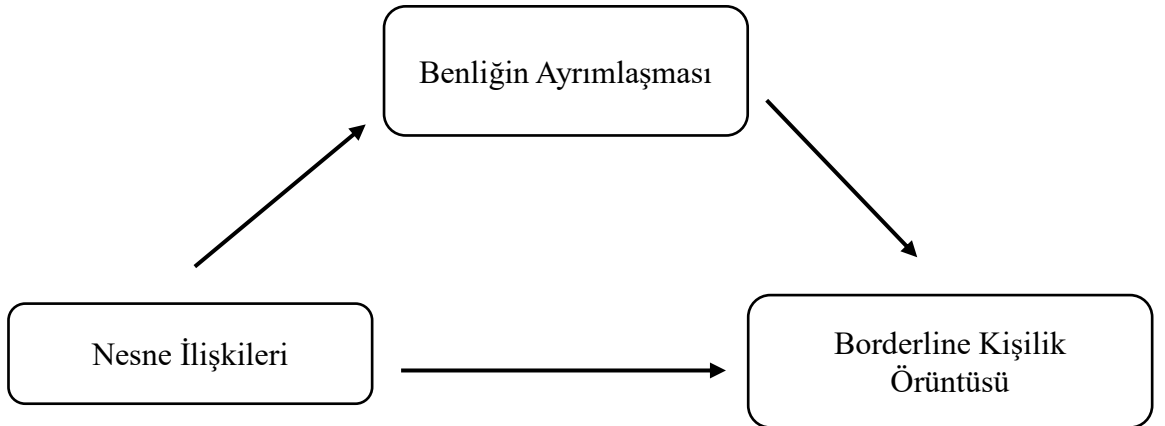
Bu bölümde araştırmanın örnekleme, modeli, veri toplama araçları hakkında bilgiler verilmektedir.

3.1 Örneklem Grubu

Araştırmanın evreni; Türkiye’de yaşayan, 18 yaşından büyük kadın ve erkek bireylerden oluşmaktadır. Araştırma için toplamda 475 katılımcıya ulaşılmıştır. Katılımcıların gönüllü olması ve 18 yaş üzerinde olmaları araştırmanın işleme kriterlerindedir. Dışlama kriterleri olan; Borderline Kişilik Envanteri’ndeki kesim puanı 15/16 altında kalanlar ve uç değerler çıkartıldığında 418 kişilik bir örneklem grubuyla çalışmaya devam edilmiştir. Araştırma, Google Forms ve elden ölçek dağıtımıyla katılımcılara ulaştırılmıştır.

3.2 Araştırma Modeli

Araştırma içerisinde katılımcıların nesne ilişkileri ve borderline kişilik örgütlenmesi düzeyleri arasındaki ilişkide benliğin ayırılmasının aracı etkisi incelenmiştir.

Şekil 3.1: Değişkenlere İlişkin Model Şeması

İlişkisel tarama yöntemi ile yürütülmüş nicel bir çalışmadır. İki ya da daha fazla sayıda değişkenler arasındaki birlikte değişimin varlığını göstermek ve

değişimin derecesini belirlemek için ilişkisel tarama kullanılmaktadır. (Karasar, 2012). Araştırma verilerinin incelenmesi ve istatistiksel ölçümlerin yürütülmesi için SPSS 26.0 yazılımı kullanılmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanabilmesi için anket yöntemine başvurulmuştur. Online ve yüz yüze dağıtılan anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin detayları aşağıdaki açıklanmıştır.

3.3.1 Kişisel bilgi formu

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin öğrenilmesi için hazırlanmıştır. Bu formda katılımcılar; cinsiyet, yaş aralığı, eğitim durumları, aile ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri, psikolojik tanılarının olup olmadığı ve psikolojik destek alıp almadıklarına dair sorular sorulmuştur.

3.3.2 Borderline kişilik envanteri

Borderline Kişilik Envanteri (BKE), Leichsenring tarafından 1999 senesinde oluşturulmuş bir öz değerlendirme ölçeğidir (Leichsenring, 1999). İlk olarak 100 maddeden oluşan ölçek, yapılan istatistik çalışmaları doğrultusunda 53 maddeye indirilmiştir. Leichsenring (1999), ölçeği oluştururken Kernberg'in öne sürdüğü yapısal ilişki kuramı doğrultusunda kimlik karmaşası, savunma düzeyleri ve gerçeği değerlendirme seviyelerini değerlendirmeyi önceliklendirmiştir.

Ölçeğin Türkçe çalışması ise 2016 yılında Aydemir, Demet, Danacı, Deveci, Taşkın, Mızrak, Şimşek ve İçeli tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplamda 53 maddelik doğru/yanlış seçeneklerinden oluşan envanter; kimlik karmaşası, ilkel savunmalar, yakınlaşmaktan korkma ve gerçeği değerlendirme bozukluğu olmak üzere 4 alt maddeye sahiptir. Envanterde yer alan 52. ve 53. maddeler toplam puan değerlendirilmesi içinde yer almazlar (Aydemir ve ark., 2016). Ölçekten alınan puan ve kişilik organizasyonunun şiddetinin paralel bir artışa sahip olduğu varsayılmaktadır (Leichsenring, 1999). Aydemir ve arkadaşları (2016) tarafından yürütülen Türkçe'ye uyarlama çalışmasında DSM-4 kriterlerine göre tanı almış borderline kişilik bozukluğu (N=40), şizofreni (N=30), majör depresif bozukluk

(N=35) hasta ve herhangi bir psikiyatrik bozukluğu olmayan 61 kişi örneklemini oluşturmaktadır.

Güvenilirlik çalışmalarında borderline kişilik bozukluğu grubunun Cronbach alfa değeri 0,84 olarak bulunmuştur. Borderline kişilik örgütlenmesi değerlendirilmesi için geçerlilik analizinde ölçüt geçerliliğine bakıldığında kesme puanı 15/16 olarak belirlenmiştir. BKE, borderline kişilik bozukluğu grubunu diğer hasta gruplarından ve sağlıklı kontrollerden iyi bir biçimde ayırt edebildiği görülmüştür.

3.3.3 Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği (BORTTI)

BORRTI (Bell Object Relations and Reality Testing Inventory) 1995 yılında Bell tarafından geliştirilmiştir. Bell (1995) ölçeği oluştururken psikodinamik yaklaşımını merkeze almıştır. Bu envanterin kişilik bozuklukları, yeme bozuklukları ve psikotik durumları araştırmaya yönelik bir kendini değerlendirme işlevi olduğu bilinmektedir (Epözdemir, 2014). 90 maddenin doğru-yanlış şeklinde cevaplanmaktadır. BORRTI nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme olarak 2 bölüme ayrılmıştır. Nesne İlişkileri alt boyutları Yabancılaşma (Alienation) (YAB), Güvensiz Bağlanma (Insecure Attachment) (GzB), Egoantrizm (Egocentricity) (EGO), Sosyal Yetersizlik (Social Incompetence) (SY) alt ölçeklerini; Gerçeği değerlendirme boyutları ise Gerçekliğin Bozulması (Reality Distortion) (GB), Algıların Belirsizliği (Uncertainty of Perception) (AB), Sanrı Varsanı olarak belirlenmiştir.

Türkçe'ye çevrilme çalışmaları 2015 yılında Uluç, Tüzün Haselden ve Elbaş tarafından tamamlanmıştır. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği olarak yayınlanmıştır. Nesne ilişkileri alt boyutları Cronbach alfa değeri 0.77 ile 0.80; Gerçeği Değerlendirme alt boyutları Cronbach alfa değerleri ise 0.54 ile 0,77 arasında bulunmuştur.

3.3.4 Benliğin ayrımlaşması ölçeği

Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği ilk olarak Skowron ve Frieslander (1998) tarafından geliştirilmiş ve sonrasında Skowron ve Schmit (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe çalışmaları Işık ve Bulduk (2015) tarafından yayınlanmıştır. Ölçeğin orijinal halinde 46 madde bulunmaktadır ancak Türkçe

uyarlama çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 26 madde ölçekten çıkartılmıştır. 20 maddeden oluşan ölçekte 6'lı likert tipi kullanılmıştır. 4 alt maddeden oluşmaktadır; duygusal tepkisellik, “ben” pozisyonu, duygusal kopma ve başkalarına bağlılılık. Ölçekten alınan puanın yüksekliği benliğin ayrımlaşma seviyesiyle paralel değerlendirilmektedir (Işık ve Bulduk, 2015). Ayrıca toplam yüksekliğinin sürekli kaygı haliyle de ilişkili olduğu belirtilmiştir (Işık ve Bulduk, 2015).

Ölçeğin genel Cronbach alfa sayısı 0.81 olmakla beraber; Duygusal tepkisellik= 0.78, Ben pozisyonu= 0.75, Duygusal kopma=0.77 ve Başkalarına bağlılılık= 0.74 olarak bulunmuştur. Ek olarak ölçeğin zamansal tutarlılığını da belirlemek için beş hafta arayla yapılan uygulamasında korelasyon düzeyi .72 olarak belirtilmiştir.

3.4 Verilerin Analizi

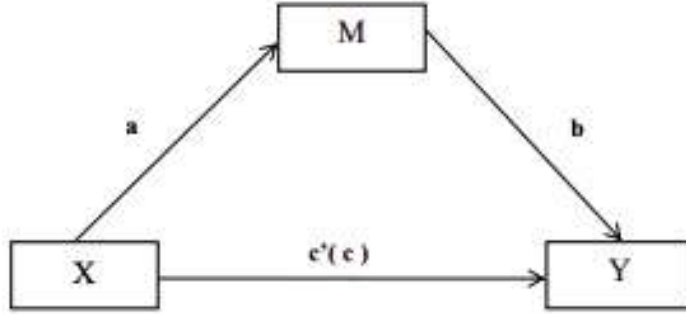
Bu çalışmada, verilerin analizinde çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. İlk olarak, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizi, değişkenler arasındaki doğrusal ilişkiyi ve ilişkinin yönünü belirlemek için kullanılmıştır.

Gruplar arasındaki ortalama farkları değerlendirmek için bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Bağımsız örneklem t-testi, iki grup arasındaki ortalama farklarını karşılaştırmak için uygulanırken, ANOVA birden fazla grup arasındaki farkların test edilmesinde kullanılmıştır. Anlamlı sonuçların elde edildiği ANOVA analizleri sonrasında, gerektiğinde gruplar arasındaki farklılıkları ayrıntılı olarak incelemek için post-hoc testleri uygulanmıştır.

Değişkenler arasındaki yordayıcı ilişkileri incelemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkilerini test etmek ve modelin açıklayıcı gücünü değerlendirmek için kullanılmıştır.

Son olarak, değişkenler arasındaki dolaylı etkileri ve aracı rolü incelemek amacıyla Hayes'in PROCESS Makrosu kullanılarak Model 4 Aracılık Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizlerde, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler

üzerindeki etkisinin bir aracı değişken aracılığıyla gerçekleşip gerçekleşmediği test edilmiştir. Aracılık etkileri için Bootstrap yöntemi ile güven aralıkları hesaplanmıştır.

Şekil 3.2: Bootstrap ile Yürütülen Aracı Değişken Analizi Modellemesi

Not 1. X = bağımsız değişken, Y = bağımlı değişken, M = aracı değişken.

Not 2. a = X'in M üzerine etkisi, b = M'nin Y üzerine etkisi, c = X'in Y üzerine toplam etkisi ($c' + ab$), c' = X'in Y üzerine direkt (diğer değişkenlerin etkisi olmaksızın) etkisi, ab = X'in Y üzerinde M aracılığıyla gösterdiği dolaylı etki.

Tüm analizlerde, anlamlılık düzeyi ($p < .05$) esas alınmış ve analizler SPSS 26.0 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin normallik varsayımları incelenmiş ve analizler bu varsayımlara uygun şekilde yapılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın belirlenen amaçları doğrultusunda toplanan verilere dair tanımlayıcı ve istatistiksel analizler yer almaktadır.

4.1 Tanımlayıcı Analizler ve Normallik İncelemeleri

Aşağıda yer alan Çizelge 4.1’de katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde, toplam 418 kişiden %67,9’unun kadın (n= 284), %32,1’inin erkek (n=134) olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Sosyodemografik değişkenler	Gruplar	F	%
Cinsiyet	Erkek	134	32.1
	Kadın	284	67.9
Yaş	18-23	63	15.1
	24-29	187	44.7
	30-35	69	16.5
	36-41	34	8.1
	42 ve üzeri	65	15.6
Eğitim düzeyi	Lise ve altı	58	13.9
	Lisans	234	56.0
	Yüksek Lisans	126	30.1
Aile ile ilişki	Fena değil	116	27.8
	İyi	288	68.9
	Kötü	14	3.3
Arkadaşlarla ilişki	Fena Değil	86	20.6
	İyi	325	77.8
	Kötü	7	1.7
Psikolojik/Psikiyatrik rahatsızlık	Hayır	340	81.3
	Evet	78	18.7
Psikolojik/Psikiyatrik Yardım	Hayır	361	86.4
	Evet	57	13.6
	Toplam	418	100.0

Katılımcıların çoğunluğunun 24-29 yaş aralığında (n=187; %44,7), lisans mezunu (n=234; %56) bireylerden oluştuğu görülmektedir. Sosyal ilişkileriyle ilgili beyanlarına bakıldığında çoğunlukla aile ile ilişkilerinin (n= 288; %68,9) ve arkadaşlarla ilişkilerinin (n= 325; %77,8) “iyi” olarak beyan edildiği görülmektedir.

Ayrıca psikolojik veya psikiyatrik bir rahatsızlığa sahip olma durumuna ilişkin verilerde, katılımcıların %81,3'ü (n=340) herhangi bir rahatsızlığa sahip olmadığını, %18.7'si (n=78) ise rahatsızlığı olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, psikolojik veya psikiyatrik yardım alma durumunda, %86.4'lük (n=361) bir çoğunluk bu tür bir yardım almadığını, %13.6'sı (n=57) ise yardım aldığını ifade etmiştir.

4.1.1 Nesne ilişkileri, sınır durum örgütlenmesi ve benliğin ayrılaşması değişkenleri için betimsel istatistik bulguları

Çizelge 4.2'de, katılımcılara uygulanan anketlere göre değişkenler ve alt boyutlara ilişkin betimleyici istatistikler incelendiğinde, her bir değişken için ortalama (\bar{X}), standart sapma (Ss), çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerleri rapor edilmiştir.

Çizelge 4.2: Değişkenler ve Alt Boyutlara İlişkin Betimleyici İstatistikler

Değişkenler/ Alt Boyutlar	\bar{X}	N	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Yabancılaşma	10.58	418	7.060	.598	-.293
Güvensiz Bağlanma	8.69	418	5.150	.361	-.591
Egosantrizm	6.41	418	4.817	.447	-.720
Sosyal Yetersizlik	3.43	418	3.668	1.169	.820
Gerçekliğin Bozulması	4.96	418	5.481	1.737	3.231
Algıların Belirsizliği	6.24	418	3.393	.780	.650
Sanrı Varsanı	1.91	418	3.235	2.890	10.131
Nesne İlişkileri	20.20	418	11.686	.475	-.408
Borderline Kişilik Envanteri	18.21	418	4.179	1.160	5.555
Duygusal Tepkisellik	14.38	418	5.340	.417	-.430
Ben Pozisyonu	20.38	418	4.923	-.202	-.168
Duygusal Kopma	22.23	418	4.943	-.517	.122
Başkalarına Bağımlılık	18.08	418	3.866	.146	.008

Çarpıklık ve basıklık değerleri, bir değişkenin dağılımının normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için kullanılan önemli istatistiksel göstergelerdir. Çarpıklık (skewness), bir dağılımın simetrik olup olmadığını gösterirken, basıklık (kurtosis), dağılımın tepe noktasının sivriliği veya düzlüğü hakkında bilgi verir (Field, 2018). Çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1 arasında olduğunda genellikle normal dağılıma yakın bir yapı kabul edilir (Tabachnick & Fidell, 2019). Ancak, daha geniş sınırlar da araştırmacının analiz yaklaşımına bağlı olarak kabul edilebilir. Örneğin, ± 2 sınırları içindeki çarpıklık ve basıklık değerleri de bazı sosyal bilim araştırmalarında normal dağılımın ihlali olarak görülmez (George & Mallery, 2010).

Bu çalışmada çarpıklık ve basıklık değerleri, değişkenlerin dağılım yapısını anlamak ve uygun istatistiksel testleri seçmek için incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılıma yakın olup olmadığı hem parametrik testlerin uygulanabilirliği hem de verilerin genelleştirilebilirliği açısından kritik bir rol oynar (West, Finch, & Curran, 1995). Örneğin, çarpıklık ve basıklık değerleri aşırı sınırları aştığında (örneğin, ± 3 veya daha yüksek), verilerin parametrik testler için uygun olmadığını ve dönüşüm veya robust yöntemlerin tercih edilmesi gerektiğini gösterebilir (Kline, 2011).

Bu bilgilerle yola çıkıldığında, yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, alguların belirsizliği, nesne ilişkileri, duygusal tepkisellik, ben pozisyonu, duygusal kopma ve başkalarına bağımlılığın normal dağılıma yakın olduğu görülmektedir. Ancak farklı yorumlanabilecek alt boyutlar olduğu da görülmüştür. Sosyal yetersizlik alt boyutunda ortalama puan 3.43 (Ss = 3.668), çarpıklık değeri 1.169 ve basıklık değeri .820 olarak gözlenmiştir, bu da puan dağılımının pozitif çarpık olduğunu göstermektedir. Gerçekliğin bozulması alt boyutunda ortalama 4.96 (Ss = 5.481), çarpıklık 1.737 ve basıklık 3.231 ile bu alt boyutta aşırı çarpık bir dağılım olduğu dikkat çekmektedir. Sanrı ve varsanı alt boyutunda ortalama oldukça düşük ($\bar{X} = 1.91$, Ss = 3.235) olmasına rağmen çarpıklık 2.890 ve basıklık 10.131 değerleriyle bu değişkenin dağılımının normalden önemli ölçüde sapma gösterdiği belirlenmiştir. Ek olarak, sanrı varsanı psikopatolojiye dair bilgi veren bir alt boyut olarak kabul edilir. Çalışma örnekleminin patolojik tanı alan katılımcılarla oluşturulmadı düşünüldüğünde, ulaşılan sonuç beklentileri karşılamaktadır. Son olarak, Borderline Kişilik Envanteri alt boyutunda ortalama 18.21 (Ss = 4.179), çarpıklık 1.160 ve basıklık 5.555 değerleriyle pozitif çarpık bir dağılım gözlenmiştir.

Bulgulara göre, bazı değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içinde olduğu, dolayısıyla normal dağılıma yakın kabul edilebileceği görülmektedir. Ancak, örneğin "Sanrı Varsanı" değişkeninde çarpıklık (2.890) ve basıklık (10.131) değerleri oldukça yüksek bulunmuş olup, bu durum bu değişkenin dağılımının parametrik analizler için uygun olmadığını göstermektedir. Bu tür değişkenler için non-parametrik yöntemler veya dönüşüm teknikleri tercih edilebilir (Tabachnick & Fidell, 2019).

Sonuç olarak, bu çalışma çarpıklık ve basıklık değerlerine dayalı olarak verilerin istatistiksel analize uygunluğunu değerlendirmiştir. Parametrik analizlerdeki varsayım ihlalleri, çarpıklık ve basıklık değerleri üzerinden kontrol edilerek, verilerin analiz yöntemine uygunluğu sağlanmıştır.

4.2. İstatiksel Analizler

Bu bölümde araştırmanın hedeflenen amaçları doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel analizleri için Pearson Korelasyon Analizi, bağımsız örneklem t-testi, ANOVA, ve hiyerarşik regresyon testleri yer almaktadır.

4.2.1 Araştırma ölçekleri ve demografik veriler arasındaki ilişki

Çizelge 4.3: Cinsiyete göre borderline kişilik, nesne ilişkileri ve benlik ayrımlaşması puanlarının farklılaşmasına ilişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Borderline	Erkek	134	18.38	4.333	.571	.568
Kişilik Envanteri	Kadın	284	18.13	4.109		
Yabancılaşma	Erkek	134	10.16	6.906	-.820	.413
	Kadın	284	10.77	7.136		
Güvensiz Bağlanma	Erkek	134	7.87	4.930	-2.242	.025*
	Kadın	284	9.08	5.214		
Egosantrizm	Erkek	134	7.35	4.657	2.774	.006**
	Kadın	284	5.96	4.835		
Sosyal Yetersizlik	Erkek	134	3.10	3.545	-1.269	.205
	Kadın	284	3.58	3.720		
Gerçekliğin	Erkek	134	5.53	5.615	1.464	.144
Bozulması	Kadın	284	4.69	5.405		
Algıların Belirsizliği	Erkek	134	6.07	3.501	-.712	.477
	Kadın	284	6.32	3.344		
Sanrı Varsanı	Erkek	134	2.34	3.499	1.848	.065
	Kadın	284	1.71	3.089		
Nesne İlişkileri	Erkek	134	20.20	10.693	.001	.999
	Kadın	284	20.20	12.145		
Duygusal	Erkek	134	15.98	5.441	4.294	.000***
Tepkisellik	Kadın	284	13.62	5.131		
Ben Pozisyonu	Erkek	134	21.39	4.839	2.914	.004**
	Kadın	284	19.90	4.899		
Duygusal Kopma	Erkek	134	22.96	4.934	2.077	.038*
	Kadın	284	21.88	4.918		
Başkalarına	Erkek	134	17.31	3.590	-2.849	.005**
Bağımlılık	Kadın	284	18.45	3.943		

*** p < 0.001 ** p < 0.01 * p < 0.05

Bununla birlikte, bazı değişkenlerde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Güvensiz Bağlanma açısından kadınlar ($\bar{X} = 9.08$, $Ss = 5.214$) erkeklere ($\bar{X} = 7.87$, $Ss = 4.930$) göre anlamlı derecede yüksek puan almıştır ($t(416) = -2.242$, $p = .025$). Egosantrizm düzeyi erkeklerde ($\bar{X} = 7.35$, $Ss = 4.657$) kadınlardan ($\bar{X} = 5.96$, $Ss = 4.835$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t(416) = 2.774$, $p = .006$). Ayrıca, erkekler Duygusal Tepkisellik ($\bar{X} = 15.98$, $Ss = 5.441$) açısından kadınlardan ($\bar{X} = 13.62$, $Ss = 5.131$) anlamlı derecede yüksek puan almıştır ($t(416) = 4.294$, $p < .001$). Benzer şekilde, erkekler Ben Pozisyonu ($\bar{X} = 21.39$, $Ss = 4.839$) ve Duygusal Kopma ($\bar{X} = 22.96$, $Ss = 4.934$) değişkenlerinde kadınlardan daha yüksek puan almıştır ($t(416) = 2.914$, $p = .004$ ve $t(416) = 2.077$, $p = .038$). Öte yandan, kadınlar Başkalarına Bağımlılık ($\bar{X} = 18.45$, $Ss = 3.943$) açısından erkeklere ($\bar{X} = 17.31$, $Ss = 3.590$) göre anlamlı derecede yüksek puan almıştır ($t(416) = -2.849$, $p = .005$).

Çizelge 4.4: Yaş Gruplarına Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayırılması Puanlarının Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Değişken	Yaş Grubu	N	\bar{X}	Ss	t	p
Borderline Kişilik Envanteri	18-30	250	18.58	4.59	2.24	.026*
Yabancılaşma	31 ve üzeri	168	17.65	3.41	-0.51	.610
	18-30	250	10.43	7.08		
Güvensiz Bağlanma	31 ve üzeri	168	10.79	7.04	2.60	.010**
	18-30	250	9.22	5.41		
Egosantrizm	31 ve üzeri	168	7.90	4.64	-4.06	< .001***
	18-30	250	5.64	4.70		
Sosyal Yetersizlik	31 ve üzeri	168	7.55	4.77	1.25	.212
	18-30	250	3.61	3.82		
Gerçekliğin Bozulması	31 ve üzeri	168	3.15	3.43	-1.93	.054
	18-30	250	4.54	5.61		
Algıların Belirsizliği	31 ve üzeri	168	5.59	5.24	0.65	.515
	18-30	250	6.33	3.42		
Sanrı-Varsanı	31 ve üzeri	168	6.11	3.36	-0.09	.930
	18-30	250	1.90	3.41		
Nesne İlişkileri	31 ve üzeri	168	1.93	2.97	-0.72	.473
	18-23	250	19.86	12.23		
Duygusal Tepkisellik	30-35	168	20.70	10.85	-0.91	.366
	18-23	250	14.18	5.20		
Ben Pozisyonu	30-35	168	14.67	5.55	-3.32	.001**
	18-30	250	19.73	4.67		
Duygusal Kopma	31 ve üzeri	168	21.34	5.14	-2.25	.025*
	18-30	250	21.78	4.69		
Bşkalarına Bağımlılık	31 ve üzeri	168	22.89	5.25	5.13	< .001***
	18-30	250	18.86	3.84		
	31 ve üzeri	168	16.93	3.63		

*** p < 0.001 ** p < 0.01 * p < 0.05

Çizelge 4.4'te, yaş grupları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgulara göre, 18-30 yaş grubunun Borderline Kişilik Envanteri skorları (ort = 18.58, SS = 4.59), 31 ve üzeri yaş grubuna (ort = 17.65, SS = 3.41) kıyasla anlamlı derecede yüksektir, $t(416) = 2.24$, $p = .026$. Bu durum, genç bireylerde borderline kişilik özelliklerinin daha belirgin olduğunu göstermektedir. Yabancılaşma düzeyleri açısından 18-30 yaş grubu (ort = 10.43, SS = 7.08) ile 31 ve üzeri yaş grubu (ort = 10.79, SS = 7.04) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t(416) = -0.51$, $p = .610$. Bu, yabancılaşma hissinin yaş gruplarına göre farklılık göstermediğini işaret etmektedir.

Güvensiz bağlanma düzeyleri 18-30 yaş grubunda (ort = 9.22, SS = 5.41), 31 ve üzeri yaş grubuna (ort = 7.90, SS = 4.64) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur, $t(416) = 2.60$, $p = .010$. Bu sonuç, genç bireylerin daha fazla güvensiz bağlanma eğilimi gösterdiğini düşündürmektedir. Egocentrizm açısından 31 ve üzeri yaş grubu (ort = 7.55, SS = 4.77), 18-30 yaş grubuna (ort = 5.64, SS = 4.70) kıyasla anlamlı derecede daha yüksek skorlar almıştır, $t(416) = -4.06$, $p < .001$. Bu bulgu, daha yaşlı bireylerin egocentrik özelliklere daha fazla eğilim gösterdiğini göstermektedir.

Sosyal yetersizlik açısından 18-30 yaş grubu (ort = 3.61, SS = 3.82) ile 31 ve üzeri yaş grubu (ort = 3.15, SS = 3.43) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t(416) = 1.25$, $p = .212$. Bu durum, sosyal yetersizlik düzeylerinin yaş gruplarına göre benzer olduğunu düşündürmektedir. Gerçekliğin bozulması değişkeninde, 31 ve üzeri yaş grubunun skorları (ort = 5.59, SS = 5.24), 18-30 yaş grubuna (ort = 4.54, SS = 5.61) göre daha yüksek olmasına rağmen bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır, $t(416) = -1.93$, $p = .054$.

Algıların belirsizliği açısından 18-30 yaş grubu (ort = 6.33, SS = 3.42) ile 31 ve üzeri yaş grubu (ort = 6.11, SS = 3.36) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t(416) = 0.65$, $p = .515$. Benzer şekilde, sanrı varsanı değişkeninde de 18-30 yaş grubunun skorları (ort = 1.90, SS = 3.41) ile 31 ve üzeri yaş grubunun skorları (ort = 1.93, SS = 2.97) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir, $t(416) = -0.09$, $p = .930$.

Ben pozisyonu açısından, 31 ve üzeri yaş grubunun skorları (ort = 21.34, SS = 5.14), 18-30 yaş grubuna (ort = 19.73, SS = 4.67) göre anlamlı derecede daha yüksektir, $t(416) = -3.32$, $p = .001$. Duygusal kopma değişkeninde, 31 ve üzeri yaş grubunun skorları (ort = 22.89, SS = 5.25), 18-30 yaş grubuna (ort = 21.78, SS =

4.69) kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur, $t(416) = -2.25$, $p = .025$, Cohen's $d = -0.22$.

Son olarak, başkalarına bağımlılık açısından 18-30 yaş grubunun skorları (ort = 18.86, SS = 3.84), 31 ve üzeri yaş grubuna (ort = 16.93, SS = 3.63) kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur, $t(416) = 5.13$, $p < .001$. Bu durum, genç bireylerin başkalarına daha fazla bağımlılık eğilimi gösterdiğini düşündürmektedir. Etki büyüklüğü değerlendirildiğinde, bu farkın orta düzeyde bir etkisi olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.5: Eğitim Düzeyi Gruplarına Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklaşmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim düzeyi	N	\bar{X}	Ss	F	sd	p
Borderline Kişilik Envanteri	Lise	58	19.48	4.646	3.279	2/415	.039*
	Lisans	234	18.09	4.202			
	Yüksek Lisans	126	17.86	3.819			
	Toplam	418	18.21	4.179			
Yabancılaşma	Lise	58	12.57	7.945	3.511	2/415	.031*
	Lisans	234	10.60	7.007			
	Yüksek Lisans	126	9.62	6.575			
	Toplam	418	10.58	7.060			
Güvensiz Bağlanma	Lise	58	9.16	4.826	.635	2/415	.531
	Lisans	234	8.79	5.058			
	Yüksek Lisans	126	8.30	5.467			
	Toplam	418	8.69	5.150			
Egosantrizm	Lise	58	9.21	4.727	17.320	2/415	.000***
	Lisans	234	6.53	4.723			
	Yüksek Lisans	126	4.90	4.434			
	Toplam	418	6.41	4.817			
Sosyal Yetersizlik	Lise	58	4.45	4.202	2.796	2/415	.062
	Lisans	234	3.35	3.494			
	Yüksek Lisans	126	3.11	3.671			
	Toplam	418	3.43	3.668			
Gerçekliğin Bozulması	Lisans	234	4.70	5.154	15.322	2/415	.000***
	Lise	58	8.41	7.079			
	Yüksek Lisans	126	3.86	4.578			
	Toplam	418	4.96	5.481			
Alguların Belirsizliği	Lise	58	7.22	3.871	2.868	2/415	.058
	Lisans	234	6.09	3.427			
	Yüksek Lisans	126	6.06	3.026			
	Toplam	418	6.24	3.393			
Sanrı Varsanı	Lise	58	3.38	4.941	8.189	2/415	.000***
	Lisans	234	1.85	3.128			
	Yüksek Lisans	126	1.35	2.053			
	Toplam	418	1.91	3.235			
Nesne İlişkiler	Lise	58	24.28	12.148	5.906	2/415	.003**
	Lisans	234	20.37	11.492			
	Yüksek Lisans	126	18.01	11.380			
	Toplam	418	20.20	11.686			

Çizelge 4.5: (Devamı) Eğitim Düzeyi Gruplarına Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklaşmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim düzeyi	N	\bar{X}	Ss	F	sd	p
Duygusal Tepkisellik	Lise	58	13.50	5.472	1.096	2/415	.335
	Lisans	234	14.65	5.373			
	Yüksek Lisans	126	14.29	5.212			
	Toplam	418	14.38	5.340			
Ben Pozisyonu	Lise	58	21.17	5.589	2.687	2/415	.069
	Lisans	234	20.61	4.928			
	Yüksek Lisans	126	19.58	4.508			
	Toplam	418	20.38	4.923			
Duygusal Kopma	Lise	58	21.74	6.077	.451	2/415	.637
	Lisans	234	22.21	4.823			
	Yüksek Lisans	126	22.48	4.595			
	Toplam	418	22.23	4.943			
Başkalarına Bağımlılık	Lise	58	16.62	4.213	8.320	2/415	.000***
	Lisans	234	17.94	3.658			
	Yüksek Lisans	126	19.02	3.863			
	Toplam	418	18.08	3.866			

*** p < 0.001 ** p < 0.01 * p < 0.05

Çizelge 4.5’de, eğitim düzeyi gruplarının borderline kişilik, nesne ilişkileri ve diğer psikolojik değişkenlerdeki puanları üzerindeki etkisini incelemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Borderline Kişilik Envanteri puanları açısından eğitim düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2, 415) = 3.279, p = .039$). Lise mezunlarının ($\bar{X} = 19.48$) diğer gruplara göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Benzer şekilde, Yabancılaşma açısından da eğitim grupları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F(2, 415) = 3.511, p = .031$), lise mezunlarının en yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir.

Egosantrizm puanları açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2, 415) = 17.320, p < .001$). Lise mezunlarının ($\bar{X} = 9.21$) bu değişkende yüksek puan aldığı, yüksek lisans mezunlarının ise en düşük puana sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca, Gerçekliğin Bozulması değişkeninde de anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2, 415) = 15.322, p < .001$), lise mezunlarının bu değişkende diğer gruplara kıyasla daha yüksek puan aldığı gözlenmiştir.

Sanrı Varsanı açısından da gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($F(2, 415) = 8.189, p < .001$). Lise mezunları bu değişkende diğer gruplardan daha yüksek puan almıştır. Nesne İlişkileri değişkeninde de eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark saptanmıştır ($F(2, 415) = 5.906, p = .003$), lise mezunlarının en yüksek

puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Son olarak, Başkalarına Bağımlılık değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2, 415) = 8.320, p < .001$), yüksek lisans mezunlarının bu değişkende en yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir.

Buna karşılık, Güvensiz Bağlanma, Sosyal Yetersizlik, Duygusal Tepkisellik, Ben Pozisyonu, ve Duygusal Kopma değişkenlerinde eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$).

Eğitim düzeyine göre bazı psikolojik değişkenlerde anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Özellikle, lise mezunları borderline kişilik, egosantrizm, gerçekliğin bozulması, sanrı varsanı ve nesne ilişkileri değişkenlerinde daha yüksek puanlara sahipken, yüksek lisans mezunları başkalarına bağımlılık değişkeninde daha yüksek puan almıştır.

Çizelge 4.6: Psikolojik ya da Psikiyatrik Rahatsızlık Değişkenine Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Psikolojik/ Psikiyatrik N bir hastalık	\bar{X}	Ss	t	p	
Borderline	Evet	78	20.74	5.349	6.197	.000***
Kişilik Envanteri	Hayır	340	17.63	3.629		
Yabancılaşma	Evet	78	15.51	7.198	7.259	.000***
	Hayır	340	9.44	6.531		
Güvensiz Bağlanma	Evet	78	11.85	5.213	6.268	.000***
	Hayır	340	7.97	4.862		
Egosantrizm	Evet	78	9.60	4.627	6.845	.000***
	Hayır	340	5.67	4.559		
Sosyal Yetersizlik	Evet	78	5.27	4.111	5.058	.000***
	Hayır	340	3.01	3.428		
Gerçekliğin Bozulması	Evet	78	8.40	7.123	6.433	.000***
	Hayır	340	4.17	4.699		
Algıların Belirsizliği	Evet	78	8.18	3.940	5.816	.000***
	Hayır	340	5.79	3.093		
Sanrı Varsanı	Evet	78	3.36	4.533	4.481	.000***
	Hayır	340	1.58	2.759		
Nesne İlişkileri	Evet	78	28.63	11.526	7.517	.000***
	Hayır	340	18.27	10.850		
Duygusal Tepkisellik	Evet	78	11.68	4.997	-5.094	.000***
	Hayır	340	15.00	5.230		
Ben Pozisyonu	Evet	78	18.83	5.683	-3.099	.002**
	Hayır	340	20.73	4.670		
Duygusal Kopma	Evet	78	20.81	4.587	-2.836	.005**
	Hayır	340	22.55	4.970		
Başkalarına	Evet	78	18.51	4.306	1.087	.278
Bağımlılık	Hayır	340	17.99	3.759		

*** p < 0.001

** p < 0.01

* p < 0.05

Çizelge 4.6.'da psikolojik ya da psikiyatrik bir rahatsızlığı olan ve olmayan katılımcıların çeşitli değişkenlerdeki puanları bağımsız örneklem t-testi ile karşılaştırılmıştır.

Borderline Kişilik Envanteri puanları, psikolojik/psikiyatrik rahatsızlığı olan bireyler için ($\bar{X} = 20.74$, $Ss = 5.349$) olmayanlara göre ($\bar{X} = 17.63$, $Ss = 3.629$) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($t(416) = 6.197$, $p < .001$). Benzer şekilde, Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Egoantrizm, Sosyal Yetersizlik, Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Sanrı Varsanı değişkenlerinde de rahatsızlığı olan bireylerin anlamlı derecede daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmüştür (t değerleri 4.481 ile 7.517 arasında, $p < .001$).

Öte yandan, Duygusal Tepkisellik değişkeninde rahatsızlığı olmayan bireyler ($\bar{X} = 15.00$, $Ss = 5.230$) rahatsızlığı olanlara göre ($\bar{X} = 11.68$, $Ss = 4.997$) anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($t(416) = -5.094$, $p < .001$). Benzer şekilde, Ben Pozisyonu ($t(416) = -3.099$, $p = .002$) ve Duygusal Kopma ($t(416) = -2.836$, $p = .005$) değişkenlerinde de rahatsızlığı olmayan bireylerin anlamlı derecede daha yüksek puanlara sahip olduğu belirlenmiştir.

Başkalarına Bağımlılık değişkeninde ise psikolojik/psikiyatrik rahatsızlık durumu açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t(416) = 1.087$, $p = .278$).

Bulgular doğrultusunda, psikolojik ya da psikiyatrik bir rahatsızlığı olan bireylerin bazı psikolojik değişkenlerde (örn. Borderline Kişilik, Yabancılaşma, Egoantrizm) daha yüksek düzeylere sahip olduğunu, ancak rahatsızlığı olmayan bireylerin Duygusal Tepkisellik, Ben Pozisyonu, ve Duygusal Kopma gibi değişkenlerde daha yüksek puan aldığını göstermektedir.

Çizelge 4.7: Psikolojik yada Psikiyatrik Yardım Alma Durumu Değişkenine Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Psikiyatrik/psikolojik yardım	N	\bar{X}	Ss	t	p
	Hayır	361	17.86	3.918		
Yabancılaşma	Evet	57	14.56	7.409	4.700	.000***
	Hayır	361	9.95	6.804		
Güvensiz Bağlanma	Evet	57	12.58	5.113	6.422	.000***
	Hayır	361	8.08	4.887		
Egoantrizm	Evet	57	8.56	4.837	3.689	.000***
	Hayır	361	6.07	4.731		

Çizelge 4.7: (Devamı) Psikolojik yada Psikiyatrik Yardım Alma Durumu Değişkenine Göre Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri ve Benlik Ayrışması Puanlarının Farklaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Psikiyatrik/psikolojik yardım	N	\bar{X}	Ss	t	p
Sosyal Yetersizlik	Evet	57	5.30	4.371	4.225	.000***
	Hayır	361	3.13	3.460		
Gerçekliğin Bozulması	Evet	57	7.40	6.431	3.677	.000***
	Hayır	361	4.57	5.222		
Algıların Belirsizliği	Evet	57	7.51	3.832	3.070	.002**
	Hayır	361	6.04	3.279		
Sanrı Varsanı	Evet	57	2.58	3.923	1.680	.094
	Hayır	361	1.81	3.106		
Nesne İlişkileri	Evet	57	28.00	12.261	5.617	.000***
	Hayır	361	18.97	11.120		
Duygusal Tepkisellik	Evet	57	11.47	5.265	-4.520	.000***
	Hayır	361	14.84	5.213		
Ben Pozisyonu	Evet	57	18.00	5.825	-3.989	.000***
	Hayır	361	20.75	4.665		
Duygusal Kopma	Evet	57	20.47	5.120	-2.908	.004**
	Hayır	361	22.50	4.864		
Başkalarına Bağımlılık	Evet	57	19.26	4.498	2.494	.013*
	Hayır	361	17.90	3.730		

*** p < 0.001 ** p < 0.01 * p < 0.05

Çizelge 4.7.'de psikolojik ya da psikiyatrik yardım alma durumu değişkenine göre çeşitli psikolojik değişkenlerdeki puanlar bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir.

Borderline Kişilik Envanteri puanları, psikolojik/psikiyatrik yardım alan bireyler için ($\bar{X} = 20.44$, Ss = 5.050) almayanlara göre ($\bar{X} = 17.86$, Ss = 3.918) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($t(416) = 4.427$, $p < .001$). Benzer şekilde, Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Egoantrizm, Sosyal Yetersizlik, Gerçekliğin Bozulması, ve Algıların Belirsizliği değişkenlerinde de yardım alan bireylerin anlamlı derecede daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmüştür (t değerleri 3.070 ile 6.422 arasında, $p < .05$).

Öte yandan, Duygusal Tepkisellik değişkeninde yardım almayan bireyler ($\bar{X} = 14.84$, Ss = 5.213) yardım alanlara göre ($\bar{X} = 11.47$, Ss = 5.265) anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($t(416) = -4.520$, $p < .001$). Ben Pozisyonu ($t(416) = -3.989$, $p < .001$) ve Duygusal Kopma ($t(416) = -2.908$, $p = .004$) değişkenlerinde de yardım almayan bireylerin anlamlı derecede daha yüksek puanlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Başkalarına Bağımlılık değişkeninde yardım alan bireyler (\bar{X}

= 19.26, Ss = 4.498) almayanlara göre ($\bar{X} = 17.90$, Ss = 3.730) anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($t(416) = 2.494$, $p = .013$).

Sanrı Varsanı değişkeninde ise psikolojik/psikiyatrik yardım alma durumu açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t(416) = 1.680$, $p = .094$).

Sonuç

Bu bulgular, psikolojik ya da psikiyatrik yardım alan bireylerin birçok psikolojik değişkende daha yüksek puanlara sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle, Borderline Kişilik, Nesne İlişkileri, Yabancılaşma ve Güvensiz Bağlanma değişkenlerinde yardım alan bireylerin puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, yardım almayan bireylerin bazı değişkenlerde (örn. Duygusal Tepkisellik, Ben Pozisyonu) daha yüksek puanlara sahip olduğu da dikkate alınmalıdır. Bu sonuçlar, yardım alma durumunun psikolojik özellikler üzerindeki etkisini anlamak açısından önemlidir.

4.3. Korelasyon ve Regresyon Analiz Bulguları

Çizelge 4.8: Değişkenler ve Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Borderline Kişilik Envanteri	1												
2. Yabancılaşma	.352**	1											
3. Güvensiz Bağlanma	.301**	.567**	1										
4. Egoantrizm	.375**	.663**	.612**	1									
5. Sosyal Yetersizlik	.242**	.721**	.504**	.478**	1								
6. Gerçekliğin Bozulması	.516**	.545**	.507**	.665**	.413**	1							
7. Alguların Belirsizliği	.333**	.504**	.358**	.419**	.421**	.534**	1						
8. Sanrı Varsanı	.516**	.424**	.385**	.476**	.345**	.814**	.482**	1					
9. Nesne İlişkileri	.387**	.897**	.800**	.833**	.741**	.652**	.522**	.495**	1				
10. Duygusal Tepkisellik	-.166**	-.390**	-.577**	-.404**	-.363**	-.318**	-.366**	-.190**	-.511**	1			
11. Ben Pozisyonu	-.003	-.195**	-.221**	.034	-.210**	-.051	-.197**	-.044	-.187**	.156**	1		
12. Duygusal Kopma	-.216**	-.409**	-.315**	-.253**	-.365**	-.261**	-.268**	-.203**	-.388**	.291**	.153**	1	
13. Başkalarına Bağımlılık	-.037	-.011	.087	-.110*	.028	-.092	.071	-.075	.001	-.192**	-.306**	-.191**	1

**p < 0.01 * p < 0.05

Çizelge 4.8.'de Borderline Kişilik Envanteri, Nesne İlişkileri Ölçeği ve Benliğin Ayrışması Ölçeği alt boyutlarının arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi sonuçları verilmiştir.

Yabancılaşma ($r = .352$, $p < .01$), Güvensiz Bağlanma ($r = .301$, $p < .01$), Egoantrizm ($r = .375$, $p < .01$), Sosyal Yetersizlik ($r = .242$, $p < .01$), Gerçekliğin Bozulması ($r = .516$, $p < .01$), Alguların Bozulması ($r = .333$, $p < .01$) ve Nesne İlişkileri ($r = .387$, $p < .01$) ile Borderline Kişilik Envanteri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar ilgili maddelerin düzeyleri arttıkça borderline kişilik özelliklerinin de artabileceğini göstermektedir.

Duygusal Tepkisellik ($r = -.166$, $p < .01$) ve Duygusal Kopma ($r = -.216$, $p < .01$) ile Borderline Kişilik Envanteri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, duygusal tepkisellik ve duygusal kopma azaldıkça borderline kişilik özelliklerinin artabileceğine işaret etmektedir.

Ben Pozisyonu ($r = -.003$, $p > .05$) ve Başkalarına Bağımlılık ($r = -.037$, $p > .05$) ile Borderline Kişilik Envanteri arasında ise anlamlı ilişkilerin olmadığı saptanmıştır.

Çizelge 4.9: Borderline Kişilik Özelliklerinin Benlik Ayrışması ve Nesne İlişkileri-Gerçeği Değerlendirme Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları

Model	Değişken	B	SH	β	t	p	Tolerance	VIF
Model 1	Nesne	-	0.098	-	-	0.482	0.022	44.650
	İlişkileri	0.069		0.193	0.703			
	Sanrı Varsanı	0.382	0.093	0.296	4.099	< .001**	0.325	3.074
	Algıların Belirsizliği	0.051	0.064	0.041	0.800	0.424	0.632	1.583
	Sosyal Yetersizlik	-	0.081	-	-	0.567	0.338	2.956
	Güvensiz Bağlanma	0.046		0.041	0.573			
	Gerçekliğin Bozulması	0.069	0.082	0.085	0.843	0.400	0.168	5.966
	Egosantrizim	0.140	0.066	0.183	2.121	0.035*	0.227	4.396
	Yabancılaşma	0.078	0.089	0.090	0.873	0.383	0.159	6.274
		0.119	0.081	0.201	1.472	0.142	0.091	11.040
	Model 2	Nesne	-	0.100	-	-	0.628	0.022
İlişkileri		0.048		0.135	0.485			
Sanrı Varsanı		0.374	0.094	0.290	3.974	< .001**	0.319	3.136
Algıların Belirsizliği		0.062	0.066	0.050	0.934	0.351	0.590	1.694
Sosyal Yetersizlik		-	0.081	-	-	0.476	0.332	3.009
Güvensiz Bağlanma		0.058		0.051	0.713			
Gerçekliğin Bozulması		0.071	0.085	0.087	0.827	0.409	0.153	6.538
Egosantrizim		0.138	0.066	0.180	2.081	0.038*	0.226	4.434
Yabancılaşma		0.056	0.093	0.064	0.597	0.551	0.147	6.807
Başkalarına bağımlılık		0.098	0.082	0.166	1.191	0.234	0.088	11.401
Ben pozisyonu		0.010	0.049	0.009	0.198	0.843	0.817	1.223
Duygusal kopma		0.043	0.040	0.051	1.093	0.275	0.776	1.288
Duygusal tepkisellik		-	0.040	-	-	0.129	0.766	1.306
		0.061		0.072	1.520			
		0.026	0.042	0.033	0.621	0.535	0.597	1.676

Bağımlı değişken: Borderline Kişilik Envanteri

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

Modele eklenen iki grup arasındaki bu sıralama, borderline kişilik özelliklerinin gelişiminde ve sürdürülmesinde önce dışsal faktörlerin (nesne ilişkileri, gerçeklik değerlendirme) etkili olduğu, ardından bireyin içsel düzenleme mekanizmalarının devreye girdiği fikrine dayanır. Örneğin, nesne ilişkileri sorunları, bireyin gerçekliği algılamasında ve değerlendirmesinde zorluklara yol açabilir; bu da zamanla benliğin ayrımlaşması ve duygusal düzenleme mekanizmalarını zorlaştırabilir. Hiyerarşik regresyondaki sıralama hem teorik olarak tutarlıdır hem de modelin yapı taşlarını anlamaya yönelik mantıklı bir adım sunar. İlk olarak nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme değişkenleri, ardından benliğin ayrımlaşmasıyla ilgili değişkenler modele dahil edildiğinde, bu grupların borderline kişilik özelliklerini ne ölçüde açıkladığı ve her bir grubun ayrı ayrı katkısı daha net bir şekilde değerlendirilebilir. Bu yaklaşım hem teorik çerçeveyi destekler hem de uygulamada sınanabilir bir model oluşturur.

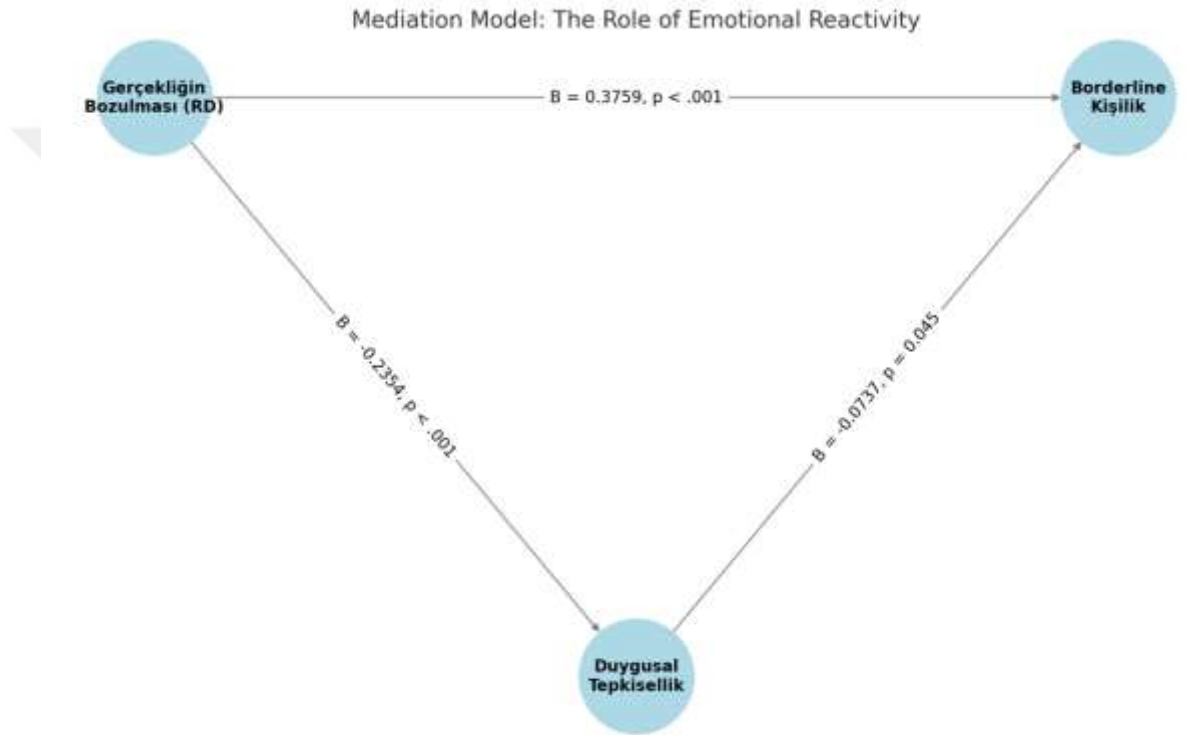
Çizelge 4.9'da yapılan hiyerarşik regresyon analizi bulgularına göre, Model 1 sonuçlarına göre, Borderline Kişilik Envanteri üzerinde en güçlü etkiye sahip olan değişkenlerden biri Sanrı Varsanıdır ($B = 0.382, p < .001$). Bu değişken, BKE skorları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahiptir. Gerçekliğin Bozulması değişkeni de istatistiksel olarak anlamlıdır ($B = 0.140, p = .035$) ve pozitif bir katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, Nesne İlişkileri, Yabancılaşma, Algıların Belirsizliği, Sosyal Yetersizlik, Güvensiz Bağlanma ve Egoantrizm değişkenlerinin katkıları istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > .05$). Model genel olarak anlamlıdır ($F(8, 409) = 22.588, p < .001$) ve toplam varyansın yaklaşık %30'unu açıklamaktadır ($R^2 = .306$). Bu bulgular, sanrı ve gerçeklik algılarındaki bozulmaların Borderline Kişilik Envanteri skorlarını anlamlı şekilde etkilediğini göstermektedir.

Model 2 sonuçlarında, Model 1'de yer alan değişkenlere ek olarak Başkalarına Bağımlılık, Ben Pozisyonu, Duygusal Kopma ve Duygusal Tepkisellik değişkenleri eklenmiştir. Ancak bu yeni değişkenlerin hiçbiri istatistiksel olarak anlamlı bir katkı sağlamamaktadır ($p > .05$). Ek olarak, Sanrı Varsanı değişkeni, Model 2'de de güçlü bir etkisini sürdürmektedir ($B = 0.374, p < .001$), bu da BKE üzerindeki etkisinin kararlı olduğunu göstermektedir. Gerçekliğin Bozulması değişkeni de anlamlı bir etkisini korumaktadır ($B = 0.138, p = .038$). Model genel olarak anlamlıdır ($F(12, 405) = 15.363, p < .001$) ve toplam varyansın %31'ini

açıklamaktadır ($R^2 = .313$). Ancak, yeni eklenen değişkenler modelin açıklayıcılığını anlamlı derecede artırmamıştır ($R^2 = .006$, $p = .441$).

Sonuç olarak, BKE skorları üzerinde en etkili değişkenler Sanrı Varsanı ve Gerçekliğin Bozulması olarak öne çıkmaktadır. Bu iki değişken, bireylerin algısal ve gerçeklik temelli bozulmalarının, borderline kişilik özellikleriyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

4.4 Aracı Role İlişkin Bulgular

Şekil 4.1: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Tepkiselliğin Aracı Rolü

1. Gerçekliğin Bozulması (RD) → Duygusal Tepkisellik: Negatif bir ilişki ($B = -0,2354$, $p < .001$).
2. Gerçekliğin Bozulması (RD) → Borderline Kişilik: Pozitif ve güçlü bir doğrudan etki ($B = 0,3759$, $p < .001$).
3. Duygusal Tepkisellik → Borderline Kişilik: Negatif bir etki ($B = -0,0737$, $p = 0,045$).

Çizelge 4.10: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Gerçekliğin Bozulması Arasındaki İlişkide Duygusal Tepkisellik

Model	Değişken	B	SE	t	p	LLCI	ULCI
Aracı Değişken	Constant	23,3949	0,3153	74,2044	< .001	22,7751	24,0146
	Gerçekliğin Bozulması (RD)	-0,2354	0,0427	-5,5160	< .001	-0,3193	-0,1515
Sonuç Değişkeni	Constant	17,9839	0,8893	20,2218	< .001	16,2357	19,7321
	Gerçekliğin Bozulması (RD)	0,3759	0,0331	11,3709	< .001	0,3109	0,4409
	Duygusal Tepkisellik	-0,0737	0,0367	-2,0098	0,0451	-0,1457	-0,0016

Çizelge 4.11: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi

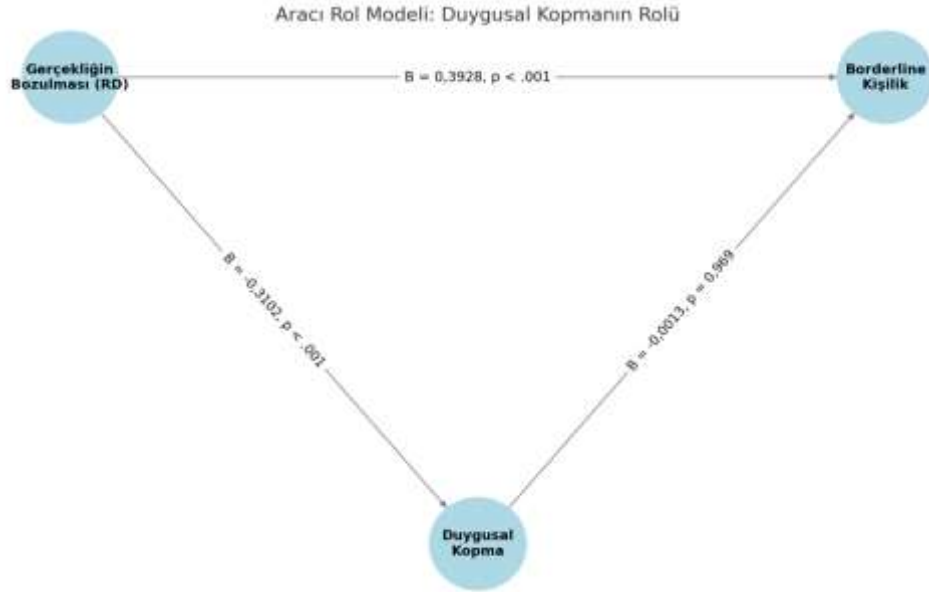
Etkiler	Effect	SE	t	p	LLCI	ULCI
Toplam Etki	0,3932	0,0320	12,2782	< .001	0,3303	0,4562
Doğrudan Etki	0,3759	0,0331	11,3709	< .001	0,3109	0,4409
Dolaylı Etki (Aracı)	0,0173	0,0093	-	-	-0,0004	0,0370

Analiz sonuçlarına göre, Gerçekliğin Bozulması (RD) ile Duygusal Tepkisellik arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır ($B = -0,2354$, $p < .001$). Bu bulgu, gerçekliği değerlendirme süreçlerindeki bozulmalar arttıkça, duygusal tepkisellik düzeyinin azaldığını göstermektedir. Ayrıca, Gerçekliğin Bozulması (RD) ile Borderline Kişilik arasındaki doğrudan ilişki de pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,3759$, $p < .001$), bu da gerçeklik algısındaki bozulmaların borderline kişilik özelliklerini artırabileceğini işaret etmektedir.

Duygusal Tepkisellik değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki etkisi ise negatif ve anlamlıdır ($B = -0,0737$, $p = 0,045$). Bu, daha yüksek duygusal tepkisellik düzeylerinin borderline kişilik özelliklerini azaltabileceğini düşündürmektedir. Dolaylı etkilerin incelenmesinde, Gerçekliğin Bozulması (RD) ile Borderline Kişilik arasındaki ilişki üzerinde Duygusal Tepkiselliğin aracılık etkisinin küçük, ancak istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (Dolaylı Etki = 0,0173, BootLLCI = -0,0004, BootULCI = 0,0370).

Toplam etki değerlendirildiğinde, Gerçekliğin Bozulması (RD) değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki toplam etkisi pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,3932$, $p < .001$). Bu bulgular, borderline kişilik özelliklerinin açıklanmasında gerçekliği

değerlendirme bozukluklarının güçlü bir rol oynadığını ve duygusal tepkiselliğin bu ilişkiye küçük bir aracı etkisi olduğunu göstermektedir.

Şekil 4.2: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Kopmanın Aracı Rolü

1. Gerçekliğin Bozulması (RD) → Duygusal Kopma: Negatif bir ilişki (B = -0,3102, p < .001).
2. Gerçekliğin Bozulması (RD) → Borderline Kişilik: Pozitif ve güçlü bir doğrudan etki (B = 0,3928, p < .001).
3. Duygusal Kopma → Borderline Kişilik: Negatif bir etki (B = -0,0013, p = 0,969).

Çizelge 4.12: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Gerçekliğin Bozulması Arasındaki İlişkide Duygusal Kopma

Model	Değişken	B	SE	t	p	LLCI	ULCI
Aracı Değişken	Constant	15,9163	0,3345	47,5803	< .001	15,2588	16,5739
	Gerçekliğin Bozulması (RD)	-0,3102	0,0453	-6,8496	< .001	-0,3992	-0,2212
Sonuç Değişkeni	Constant	16,2818	0,6011	27,0846	< .001	15,1002	17,4635
	Gerçekliğin Bozulması (RD)	0,3928	0,0338	11,6130	< .001	0,3263	0,4593
	Duygusal Kopma	-0,0013	0,0347	-0,0388	0,9691	-0,0696	0,0669

Çizelge 4.13: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Gerçekliğin Bozulmasının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi

Etkiler	Effect	SE	t	p	LLCI	ULCI
Toplam Etki	0,3932	0,0320	12,2782	< .001	0,3303	0,4562
Doğrudan Etki	0,3928	0,0338	11,6130	< .001	0,3263	0,4593
Dolaylı Etki (Aracı)	0,0004	0,0111	-	-	-0,0225	0,0206

Analiz sonuçlarına göre, Gerçekliğin Bozulması (RD) ile Duygusal Kopma arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır ($B = -0,3102$, $p < .001$). Bu bulgu, gerçekliği değerlendirme süreçlerindeki bozulmaların arttıkça, bireylerin duygusal kopma düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Ancak, bu ilişki ters yöndedir ve duygusal kopmanın gerçekliğin bozulması üzerindeki etkisinin karmaşık bir yapıya sahip olabileceğini düşündürmektedir.

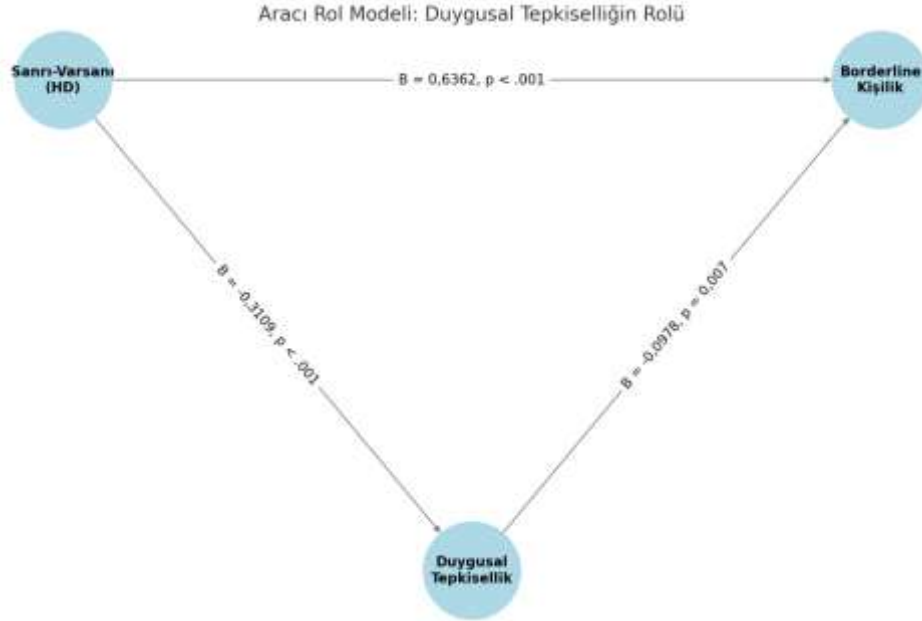
Gerçekliğin Bozulması (RD) ile Borderline Kişilik arasındaki doğrudan ilişki güçlü, pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,3928$, $p < .001$). Bu sonuç, gerçeklik algısındaki bozulmaların borderline kişilik özelliklerini artırabileceğini göstermektedir. Buna karşılık, Duygusal Kopma değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($B = -0,0013$, $p = 0,969$). Bu, duygusal kopmanın Borderline Kişilik üzerindeki etkisinin çok düşük olduğunu ve göz ardı edilebileceğini işaret etmektedir.

Dolaylı etkiler incelendiğinde, Gerçekliğin Bozulması (RD) ile Borderline Kişilik arasındaki ilişkide Duygusal Kopmanın aracılık rolünün istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (Dolaylı Etki = 0,0004, BootLLCI = -0,0225, BootULCI = 0,0206). Güven aralığının sıfırı içermesi, duygusal kopmanın aracılık etkisinin olmadığına işaret etmektedir.

Toplam etkiler açısından bakıldığında, Gerçekliğin Bozulması (RD) değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki toplam etkisi güçlü, pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,3932$, $p < .001$). Bu, gerçeklik algısındaki bozulmaların Borderline Kişilik üzerindeki etkisinin büyük ölçüde doğrudan bir mekanizma aracılığıyla gerçekleştiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, bu analizde Gerçekliğin Bozulması (RD), Borderline Kişilik özelliklerini açıklamada önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ancak, Duygusal Kopmanın bu ilişkide bir aracı rolü olmadığı görülmektedir. Bu durum, borderline kişilik özelliklerini açıklarken duygusal kopmadan ziyade, doğrudan gerçeği

değerlendirme ile ilgili bozulmalara odaklanılmasının daha anlamlı olabileceğini göstermektedir.

Şekil 4.3: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Tepkisellik Aracı Rolü

1. Sanrı Varsanı (HD) → Duygusal Tepkisellik: Negatif bir ilişki (B = -0,3109, p < .001).
2. Sanrı Varsanı (HD) → Borderline Kişilik: Pozitif ve güçlü bir doğrudan etki (B = 0,6362, p < .001).
3. Duygusal Tepkisellik → Borderline Kişilik: Negatif bir etki (B = -0,0978, p = 0,007).

Çizelge 4.14: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Sanrı-Varsanı Arasındaki İlişkide Duygusal Tepkisellik

Model	Değişken	B	SE	t	p	LLCI	ULCI
Aracı Değişken	Constant	22,8215	0,2753	82,8824	<	22,2803	23,3628
	Sanrı-Varsanı (HD)	-0,3109	0,0733	-4,2385	<	-0,4551	-0,1667
Sonuç Değişkeni	Constant	19,1675	0,8458	22,6612	<	17,5048	20,8301
	Sanrı-Varsanı (HD)	0,6362	0,0550	11,5695	<	0,5281	0,7443
	Duygusal Tepkisellik	-0,0978	0,0360	-2,7165	0,007	-0,1685	-0,0270

Çizelge 4.15: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi

Etkiler	Effect	SE	t	p	LLCI	ULCI
Toplam Etki	0,6666	0,0542	12,2873	< .001	0,5599	0,7732
Doğrudan Etki	0,6362	0,0550	11,5695	< .001	0,5281	0,7443
Dolaylı Etki (Aracı)	0,0304	0,0133	-	-	0,0070	0,0600

Analiz sonuçlarına göre, Sanrı-Varsanı (HD) ile Duygusal Tepkisellik arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır ($B = -0,3109$, $p < .001$). Bu sonuç, sanrı ve varsanı düzeylerinin artmasının duygusal tepkisellik düzeylerini azalttığını göstermektedir. Bu durum, sanrı ve varsanı deneyimleyen bireylerin duygusal tepkilerinin bastırılmış veya daha az yoğun olabileceğini düşündürmektedir.

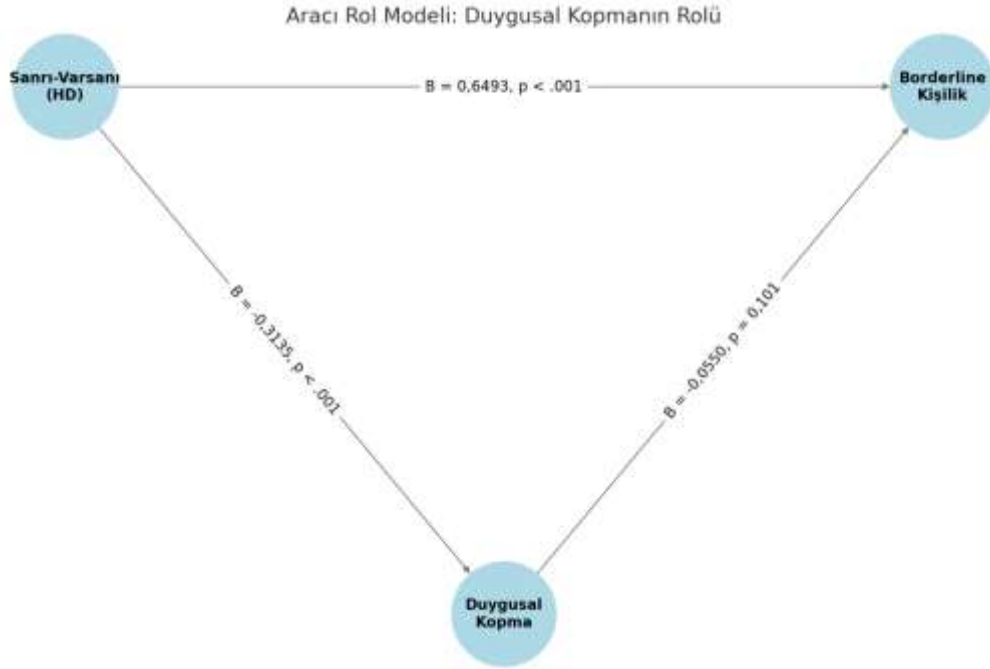
Sanrı-Varsanı (HD) ile Borderline Kişilik arasındaki doğrudan ilişki ise güçlü, pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,6362$, $p < .001$). Bu bulgu, sanrı ve varsanı düzeylerindeki artışın borderline kişilik özelliklerini artırabileceğini göstermektedir. Duygusal Tepkisellik değişkeni de Borderline Kişilik üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir, ancak etkisi negatif yöndedir ($B = -0,0978$, $p = 0,007$). Bu sonuç, duygusal tepkiselliğin azalmasının borderline kişilik özelliklerini azaltabileceğini düşündürmektedir.

Dolaylı etkiler incelendiğinde, Sanrı-Varsanı (HD) ile Borderline Kişilik arasındaki ilişkide Duygusal Tepkiselliğin aracılık etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir (Dolaylı Etki = 0,0304, BootLLCI = 0,0070, BootULCI = 0,0600). Bu, sanrı ve varsanı düzeylerindeki artışın bir kısmının, duygusal tepkisellik düzeyleri üzerindeki etkisi aracılığıyla borderline kişilik özelliklerine yansıdığını göstermektedir. Ancak dolaylı etkinin büyüklüğü, toplam etkinin küçük bir kısmını açıklamaktadır.

Toplam etkiler açısından değerlendirildiğinde, Sanrı-Varsanı (HD) değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki toplam etkisi pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,6666$, $p < .001$). Bu sonuç, sanrı ve varsanı düzeylerindeki artışın borderline kişilik özellikleri üzerindeki etkisinin büyük ölçüde doğrudan bir mekanizma ile gerçekleştiğini, ancak duygusal tepkiselliğin bu ilişkiye küçük bir katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, Sanrı-Varsanı (HD), Borderline Kişilik özelliklerini anlamada kritik bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır. Duygusal Tepkisellik, bu ilişkiye küçük ancak anlamlı bir aracılık etkisi sunmaktadır. Bu bulgular, borderline kişilik

özelliklerinin açıklanmasında hem bilişsel bozulmaların hem de duygusal düzenleme süreçlerinin birlikte ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Çizelge 4.16: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisinde Duygusal Kopmanın Aracı Rolü

1. Sanrı Varsanı (HD) → Duygusal Kopma: Negatif bir ilişki ($B = -0,3135, p < .001$).
2. Sanrı Varsanı (HD) → Borderline Kişilik: Pozitif ve güçlü bir doğrudan etki ($B = 0,6493, p < .001$).
3. Duygusal Kopma → Borderline Kişilik: Negatif bir etki ($B = -0,0550, p = 0,101$).

Çizelge 4.17: Aracı Rol Analizi Sonuçları: Borderline Kişilik ve Sanrı-Varsanı Arasındaki İlişkide Duygusal Kopma

Model	Değişken	B	SE	t	p	LLCI	ULCI
Aracı Değişken	Constant	14,9772	0,2983	50,2046	<	14,3908	15,5636
	Sanrı-Varsanı (HD)	-0,3135	0,0795	-3,9450	<	-0,4697	-0,1573
Sonuç Değişkeni	Constant	17,7600	0,5400	32,8897	<	16,6985	18,8214
	Sanrı-Varsanı (HD)	0,6493	0,0551	11,7759	<	0,5410	0,7577
	Duygusal Kopma	-0,0550	0,0334	-1,6463	0,101	-0,1206	0,0107

Çizelge 4.18: Toplam, Doğrudan ve Dolaylı Etkiler: Sanrı-Varsanının Borderline Kişilik Üzerine Etkisi

Etkiler	Effect	SE	t	p	LLCI	ULCI
Toplam Etki	0,6666	0,0542	12,2873	< .001	0,5599	0,7732
Doğrudan Etki	0,6493	0,0551	11,7759	< .001	0,5410	0,7577
Dolaylı Etki (Aracı)	0,0172	0,0109	-	-	-0,0039	0,0393

Analiz sonuçlarına göre, Sanrı-Varsanı (HD) ile Duygusal Kopma arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır ($B = -0,3135$, $p < .001$). Bu bulgu, sanrı ve varsanı düzeylerindeki artışın duygusal kopma düzeylerini azalttığını göstermektedir. Bu durum, sanrı ve varsanı deneyimleyen bireylerin duygusal kopmayı daha az yoğun yaşayabileceğini düşündürmektedir.

Sanrı-Varsanı (HD) ile Borderline Kişilik arasındaki doğrudan ilişki ise güçlü, pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,6493$, $p < .001$). Bu bulgu, sanrı ve varsanı düzeylerindeki artışın borderline kişilik özelliklerini artırabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, Duygusal Kopma değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($B = -0,0550$, $p = 0,101$). Bu sonuç, duygusal kopmanın Borderline Kişilik üzerindeki etkisinin düşük ve anlamlı olmayan bir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Dolaylı etkiler incelendiğinde, Sanrı-Varsanı (HD) ile Borderline Kişilik arasındaki ilişkide Duygusal Kopmanın aracılık etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (Dolaylı Etki = 0,0172, BootLLCI = -0,0039, BootULCI = 0,0393). Güven aralığının sıfırı içermesi, dolaylı etkinin anlamlı olmadığını göstermektedir. Bu durum, borderline kişilik özelliklerini açıklamada duygusal kopmanın aracı bir rol oynamadığını düşündürmektedir.

Toplam etkiler açısından değerlendirildiğinde, Sanrı-Varsanı (HD) değişkeninin Borderline Kişilik üzerindeki toplam etkisi güçlü, pozitif ve anlamlıdır ($B = 0,6666$, $p < .001$). Bu sonuç, sanrı ve varsanı düzeylerindeki artışın borderline kişilik özellikleri üzerindeki etkisinin büyük ölçüde doğrudan bir mekanizma aracılığıyla gerçekleştiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Sanrı-Varsanı (HD), Borderline Kişilik özelliklerini anlamada önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ancak, bu ilişkide Duygusal Kopmanın anlamlı bir aracı rolü bulunmamaktadır. Bu bulgular, borderline kişilik özelliklerinin açıklanmasında sanrı ve varsanı gibi bilişsel bozulmaların doğrudan etkisine odaklanılmasının daha anlamlı olabileceğini göstermektedir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada nesne ilişkileri ile borderline kişilik örüntüsü arasındaki ilişkide benliğin ayımlaşmasının aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerinin ilgili değişkenlerce incelendiğinde anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi de amaçlanmıştır. Alan yazınına bakıldığında nesne ilişkileri ve borderline kişilik örüntüsü çalışmaları görülsede, teorik olarak iki değişkenle bağlantısı bulunan benliğin ayımlaşmasının bulunduğu çalışmalar Türkiye örnekleminde az bulunmuştur. Ek olarak bu üç değişken arasındaki ilişkiye sair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Borderline kişilik örüntüsünün klinik ortamda oldukça sık görülmesi, nesne ilişkileri ve benliğin ayımlaşmasının ilişkilene şekline etkisiyle terapi odasında sıklıkla dile getirilen mevzular arasında yer alması göz önüne alındığında, alana katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

5.1 Sosyodemografik Değişkenlere Ait Bulguların İncelenmesi

5.1.1 Araştırmanın cinsiyet bağlamında incelenmesi

Sınır kişilik örgütlenmesi belirti düzeyleri kadın ve erkek katılımcılar arasında karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Alan yazınında bakıldığında; tanı almış örneklerle yapılan çalışmalarda kadın oranının yüksek olduğuna dair çalışmalar ve genel bir kanı olduğu görülmektedir (Kaplan ve Sadock, 2007; Black ve ark., 2004; McCormick ve ark.,2007; De Moor ve ark.2009). Örneğin; Widiger ve Trull 1993 senesinde 75 çalışmanın bulunduğu geniş çaplı bir meta analiz gerçekleştirmiş ve BKB tanısı alanların %75 oranında kadın olduğunu öne sürmüşler (Widiger ve Trull, 1993). McCormick ve ark. (2007) Iowa Üniversite hastanesinde yatan ve ayakta tedavi gören psikiyatri hastalarıyla yapmış oldukları bir çalışmada kadınların %84,7 (138 kişi) gibi bir oranla erkeklerden (%15,3, 25 kişi) daha yüksek BKB tanısı aldığı görülmüştür. Aynı çalışmada önemli komorbidite farkları da bulgulanmıştır. Kadınlar da anksiyete, depresyon yaygınken; erkeklerde anti sosyal davranışların, dürtü kontrolü zorluğunun yüksek olduğu görülmüştür

(McCormick ve ark., 2007) Ayrıca tanı kılavuzu olarak kullanılan DSM, sınır kişilik bozukluğunun kadınlarda 3 kat daha fazla görüldüğü bilgisini paylaşmaktadır (APA,2013). Ancak Masterson'nın (1976) DSM'de yer alan kriterlerin alt düzey borderline kişileri odak alarak oluşturulması ve bundan dolayı orta, üst düzey borderline kişilerin belirlenmesinde zorluk yaşandığına dair yaptığı eleştiri de ilgili konuda önem taşımaktadır.

Mevcut çalışmadan alınan sonuç bu bilgilerle uyumamaktadır. Örneklem grubunda kadın-erkek dağılımının homojen olmaması ve klinik olmayan bir grup içerisinde yapılmasını bu sonucun ana sebepleri olduğu düşünülmüştür. Zira klinik olmayan örneklerle yapılan çalışmalara bakıldığında anlamlı bir farklılığın bulunmadığına dair çalışmalar da yer almaktadır.

Jane ve ark. (2007) 315 erkek ve 284 kadın katılımcının bulunduğu çalışmalarında; kadın ve erkeklerde borderline kişilik özelliklerinin görülme oranında bir fark olmadığını bildirmişlerdir. Sayım (2019), üniversite öğrencilerinden oluşan 372 kişilik örneklem grubu içerisinde kadın-erkek oranlarında bir fark olmadığını belirtmiştir. Bingöl (2024) 348 ile yapmış olduğu çalışmada cinsiyet ve borderline kişilik özellikleri arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Skodol ve Bender (2003), borderline kişilik özelliklerinin kadınlarda neden daha yaygın olarak bilinmesinin klinik gözlemdeki bir örneklem yanlılığından kaynaklanabileceğini öne sürmüştür ve araştırmalara da sosyokültürel etkilerinde ölçülebileceği değişkenlerin var olması gerektiğini savunmuşlardır. Bozzatello ve ark. (2024) ise klinik örneklemle bakıldığında kadınların oransal olarak daha fazla görünmesinin kadınlardaki destek isteme davranışının daha yaygın olmasından ve toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklandığını ve gerçek oranların bulunabilmesi için cinsiyete duyarlı çalışmaların objektif sayılabileceğini öne sürmüştür. Çalışmamızdaki katılımcıların arasında destek alma davranışına da bakıldığında 54 kadın, 4 erkek ve 2 cinsiyet belirtmek istemeyen bireyin bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla çalışmamızda destek talep etmeye dair detaylı bir ölçme bulunmaması; sosyodemografik karşılaştırmanın detaylandırılabilmesi için önümüzdeki çalışmalar için bir ihtiyaç olarak görülmüştür.

Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme ölçeği alt boyutları cinsiyete göre incelendiğinde yabancılaşma, sosyal yetersizlik, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve sanrı varsanı değerlerinde anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak güvensiz bağlanma anlamlı oranda kadınlarda yüksek ve egosantrizm anlamlı oranda

erkeklerde daha yüksek sonuçlar vermektedir. Alan yazınında cinsiyete göre yapılan çalışmalara bakıldığında anlamlı bir fark olmayan çalışmalar (Huprich ve ark., 2017; Genç, 2020) yer aldığı gibi; anlamlı fark olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Dolayısıyla çalışmamızın desteklendiği literatür kaynaklarına da erişilmiştir. Kadınların erkelere nazaran güvensiz bağlanma değerlerinin anlamlı oranda yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar (Koçak, 2019; Işık, 2016; Gürek, 2022; Faraji ve Başçelik, 2022) olduğu gibi; erkeklerdeki egosantrizm değerlerinin anlamlı oranda yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar (Mamur, 2020; Gelbul, 2021; Müldür, 2024) da literatürde kendini göstermektedir. İlgili sonuçların toplumsal cinsiyet rolleri ve ülkemizde cinsiyete göre çocuk yetiştirmede karşılaşılan farklılar tarafından etkilendiği düşünülmüştür. Toplum tarafından başkalarına bağlı olmak, çevreye odaklı yaşıyor olmak, duygularını daha fazla belli etmek ve ilişkilerin devamlılığıyla ilgili kaygılar yaşamak daha dışı bir özellik olarak kabul görmekte ve bu özelliklere yakın olduğu düşünülen erkeklerde dışlanmaktadır (Derlega ve Chalkin, 1976). Dolayısıyla kadından daha kaygılı olması, erkekte de güçlü ve ben merkezci olması beklenmektedir.

Cinsiyet faktörünün benliğin ayrımlaşması üzerindeki etkisini anlamak için yapılan t-testi sonuçlarına göre arada anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyetin benlik ayrımlaşmasının tüm alanlarında bir etkiye sahip olduğundan söz edilebilir. Duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve ben pozisyonu alt ölçekleri anlamlı oranda erkek katılımcıların değerlerinde yüksek çıkmıştır. Alt ölçeklerden başkalarına bağımlılık negatif bir anlam taşımasıyla beraber kadınlarda daha yüksek sonuç vermiştir. Dolayısıyla erkeklerin benlik ayrımlaşması düzeylerinin kadınlara nazaran daha yüksek bulunmuştur. Bowen (1976,1978) cinsiyetin, benlik ayrımlaşmasında herhangi bir etkisi olmadığını savunmuştur ancak hem mevcut araştırmada hem de literatürdeki araştırmalarda bir fark olduğu ortaya koyulmuştur (Mert ve Topal, 2018; Hanımoğlu ve Akbaş, 2014; Değirmenci ve Demirli, 2019).

Mooney-Reh (2011) kadınların benlik ayrımlaşma seviyelerinin daha düşük olduğunu, bu durumun cinsiyet kaynaklı sosyalleşme problemleri ve cinsel istismar yaşantıları olabileceğini belirtmiş. Cavaiola ve ark. (2012) iş hayatındaki stres ve memnuniyete dair çalıştığı araştırmada, Ferreira ve ark. (2015) ise evlilik hayatını araştırdığı çalışmasında kadınların daha az benlik ayrımlaşmasına sahip olduğunu bulgulamış.

Mevcut çalışmada kadın-erkek dağılımının homojen olmamasın göz önünde bulundurulmasının yanı sıra toplumdaki rol beklentilerinin de ölçek sorularını yanıtlarken etkili olma ihtimali düşünülmüştür. Toplumdaki cinsiyet rolleri, yaşamın ilk yıllarından itibaren belli bir kurallar bütünü sunmakta ve bu kurallara yönelik beklentilerin karşılanmasını beklemektedir (Aydın ve Kavuncu, 1991). Bundan dolayı literatürdeki karşılaştırmalarda cinsiyetin farklı rollerde çalışıldığı araştırmalara bakılmıştır.

5.1.2 Araştırmanın eğitim seviyeleri bağlamında incelenmesi

Sınır kişilik envanteri değerleri eğitim düzeylerine göre incelendiğinde lise mezunlarının anlamlı oranda yüksek puan aldıkları görülmektedir. Literatürde bulgunun desteklendiği çalışmalar bulunmaktadır (Tomko ve ark. 2014; Meaney ve ark., 2016; Ten Have ve ark., 2016). Kuramsal bilgilere bakıldığında borderline kişiliğin dürtüsellik, tutarsız ve sürekliliği olmayan ilişki kurma biçimleriyle karakterize edildiği görülmektedir (Lacey ve ark., 1986; Arens ve ark. 2013). Bu durumun eğitimin hayatını etkileme ihtimalide göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışmamıza ait bulgularda göstermektedir ki, eğitim düzeyi azaldıkça nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği alt boyutlarından yabancılaşma, egosantrizm, gerçeği değerlendirme, sanrı varsanı ve nesne ilişkileri değerleri yükselmekte. Mevcut çalışmayla paralel sonuçlara ulaşan araştırmalar olduğu gibi (Kakırman Motoğlu, 2021; Faraji ve Başçelik, 2022 Gelbul, 2021; Gürek, 2022; Yıldız 2024), eğitim düzeyi ve nesne ilişkileri arasında anlamlı bir sonuca ulaşmayan çalışmalarda bulunmaktadır (Sarigül, 2024; Müldür, 2024). Örneklem gruplarının sosyodemografik ve homojenlik farklılıkları bulguların sonuçlarını etkilemiş olabilir. Yabancılaşma alt ölçeği bireyin ötekilerle kurduğu ilişkide güven eksikliği yaşaması ve şüphe duymasına dayanır, ilişkilerde sürekliliğin olmadığını gösterir. Egosantrizm ötekilere duyulan güvensizlikten kaynaklı, bireyin kendi çıkarları doğrultusunda ötekileri üzerinde kontrol sağlamaya çalıştığını gösterir. İlk nesnesi tarafından değersiz hissettirilen birey, özdeğeriyle ilgili sorunlar yaşar ve ötekilerden onay arama davranışıyla onları kontrol altında tutmaya çalışır (Huxley ve ark., 2021). Gerçeği değerlendirme ve sanrı varsanı boyutlarından alınan yüksek puanlar ise iç ve dış gerçeklikle ilgili algıların bozulduğu ve değerlendirmelerin sağlıklı yapılamadığını gösterir (Bell, 1995).

Bilindiği üzere, bireyin eğitim düzeyi yükseldikçe kendini ifade etme, ilişki kurma seviyesi arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır (Diener ve ark., 2003). Eğitim süreci bireyin çeşitli sebeplerle tamamlanamamış kendilik gelişiminin potansiyelini artırıp, kendiliğin keşfi için güvenli bir ortam sağlayabilir (Kakırman Moroğlu, 2021). Bulgular doğrultusunda, bireyin içselleştirdiği nesne ilişkilerini doğrultusunda oluşan kendilik ve nesne tasarımının eğitim ortamının desteğiyle olumlu bir değişime gidebileceği görülmektedir.

Eğitim düzeyi ve benliğin ayrılaşması arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ANOVA testi sonucuna göre yalnızca başkalarına bağımlılık alt boyutunda anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak duygusal kopma, duygusal tepkisellik ve ben pozisyonunun bir ilişkisi olmadığı görülmüştür. Kuramsal yaklaşıma bakıldığında, Bowen (1978) eğitim seviyesi ve benlik ayrılaşmasının bir ilişkisi olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla çalışmamızın bulgusu kuramsal yaklaşımla kısmi bir paralellik göstermektedir.

Literatürde ise bu durumunun aksi olarak, eğitim düzeyi ve benliğin ayrılaşması arasında anlamlı bir ilişki olduğunu öne süren çalışmaların çoğunluk olduğu görülmüştür. Değirmenci (2019) 449 kişiden oluşan ve ilkokuldan-doktora farklı eğitim durumu bildiren örneklem grubunda, eğitim düzeyi arttıkça sosyal onay beklentisinin azaldığını ve benlik ayrılaşmasının arttığını bulgulamış. Tönbül (2020) 301 evli birey ile yürüttüğü çalışmada eğitim seviyesinin artışı ve benlik ayrılaşma düzeyinin pozitif ilişki içinde olduğunu belirtmiş. Aşık (2023) aynı şekilde düşük eğitim seviyesi ve benlik ayrılaşması arasında bir korelasyon olduğunu belirtmiş. Artan eğitim seviyesinin, içinde büyüyen ailenin inanışları, öğretilerini ve duygusal değerlerini sorgulamaya alan açmasının etkisi olabileceği düşünüldü. Ayrıca literatürde anne-baba eğitim seviyesinin başkalarına bağımlılık düzeyi ve bireyin eğitim düzeyine etki ettiğine dair çalışmalar da bulunmaktadır. Sosyodemografik bilgiler arasında aileye dair soruların yer almaması ilgili konuda tartışma için sınırlılık yaratmıştır.

5.1.3 Araştırmanın yaş değişkeni bakımından incelenmesi

Borderline kişilik envanteri bulgularının yaşa göre dağılımına bakıldığında 18-30 yaş aralığında anlamlı oranda yüksek değer görülmektedir. İlgili bulgu literatürde yapılan epidemiyoloji çalışmalarıyla tutarlı olduğu görülmektedir. BKB

semptomlarının genç yetişkinlik döneminde şiddetini artırdığı bulgulayan çalışmalar bulunmaktadır (Widiger ve Weissman, 1991; Zanarini ve ark., 2006; Ellison ve ark., 2018).

Ayrıca bulunan en geniş örnekleme sahip çalışma, MCMahon ve ark. (2019) ait ABD’de ulusal bir temsil araştırmasından 34.653 kişi ile yürütülmüş. DSM-4 semptom maddelerinin değişken olarak kabul edildiği çalışmada 9 semptomdan 7’sinin yaşa bağlı olmadığı bulgulanmış. Ek olarak, 23-33 yaş arasında duygu regülasyon problemlerinin, dürtü sorunlarının ve kişilerarası problemlerin en yoğun yaşandığı dönem olarak bulgulanmıştır. Genç yetişkinlik döneminde teşhis edilmesi ve semptomların şiddetli olmasıyla bilinen borderline kişilik özelliklerinin yaş ilerledikçe yoğunluklarında azalma olduğu (psikoz hariç) bilinmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013).

Bulgulara göre nesne ilişkileri ve yaş arasında kısmi bir ilişki bulunduğu görülmektedir. 18-31 yaş aralığında güvensiz bağlanma, 31 ve üzeri yaş aralığında ise egosantrizm değerleri yüksek çıkmıştır. Gürol Işık (2016) yaşları 18-67 arasında değişen 823 katılımcı ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada beliren yetişkinlik yıllarında (özellikle 26 yaş ve altında) güvensiz bağlanma, egosantrizmin ve yabancılaşmanın yüksek olduğunu bulgulamış, diğer değişkenler ile yaş arasında bir ilişki görülmemiş. Faraji ve Başçelik (2022) İstanbul’da yaşayan, 18- 45 yaş aralığında 501 kişiden oluşan çalışmalarında yaş ve nesne ilişkileri ölçeği alt boyutları arasında negatif yönü anlamlı bir ilişki olduğunu bulgulamış. Aynı şekilde, Moroğlu (2021) negatif yönlü bir ilişki bulunduğundan söz etmiş. Ayrıca yaş ve nesne ilişkileri arasında bir ilişki bulunmadığını gösteren çalışmalara da rastlanmıştır (Koçak, 2019). Egosantrizmin yaşa bağlı olarak daha yüksek sonuçlar verdiği yöneltik net bir araştırma bulgusuna rastlanmamıştır. Mevcut çalışmadaki bulgunun insanların yaşama dair bakış açısı değişikliğine dayanabileceği düşünülmüştür. Orta yaşa ve sonrasında insanların yaşamlarının sınırlılığıyla yüzleşip, kendilerine döndüğü, kişisel hedeflerine odaklandığını görüşü bilinmektedir (Looft, 1972). Bu durum benmerkezciliğin yaşla beraber artışını açıklayabilir.

Genç yetişkinlik dönemi bireyler için yaşamlarında pek çok değişimin olduğu, kendi sorumluluklarını almaya başladıkları, sosyal çevrelerinin okul ve iş hayatında değişmeye uğradığı ve ihtiyaçlarını bireysel olarak karşılayabilir hale gelmelerinin beklendiği bir ödemdir. Yaşamın ilk yıllarında bakım verenle kurulan

ilişkinin güvensiz olması belirsizliğe uyum sağlayamama, duygusal regülasyonunda zorlanma, yeni kurulan ilişkilere karşı şüpheli yaklaşma gibi belli başlı sorunları ortaya çıkartır (Fairbairn, 1952). Genç yetişkinlik dönemi bu konuda yeniden yaşantılamaların görüldüğü bir dönem olarak kabul edilebilir. Bu durum güvensiz bağlanmanın neden 18-31 yaş aralığında yüksek olduğuna dair bir açıklama olarak görülebilir. Yaşam boyunca öğrenilen tecrübelerin ilişki kurmaya dair olumlu bir etkisi olabileceği ve bu sebeple literatürde yaş ve nesne ilişkileri arasında negatif yönlü bir ilişkinin daha yaygın bulunduğu düşünülmüştür. Sonuç olarak; bahsi geçen çalışmalardaki sosyodemografik farkların bulgulara etkisi olduğu ve bu durumun karşılaştırma yapmayı zorlaştırdığı düşünülmüştür.

Benliğin ayrılaşmasının yaşla arasındaki ilişki incelendiğinde 18-30 yaş arasındaki bireylerin başkalarına bağımlılık düzeylerinin anlamlı oranda yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğindeki 31 yaş ve üzerinde görülen egosantrizm artışı bulgusuyla uyumlu bulunmuştur. Ben pozisyonu ve duygusal kopma alt değişkenlerininse 31 yaş ve üzerinde artış gösterdiği bulgulanmıştır. Yaş ilerledikçe değişen sosyal çevrenin insanı daha fazla ikili ve sabit ilişkiler yaşamaya itiyor olmasının sonuçlar üzerinde etkili olduğu düşünülmüştür. Duygusal tepkisellik değerinin ise yaşa bağlı bir ilişkisinin olmadığı görülmüştür. Duygusal tepkisellik bireyin ilk yıllarından itibaren oluşan bağlanma stili ve duygu düzenleme becerisiyle ilişkilendirilmiştir (Yurdakul ve Üner, 2015). Bundan dolayı yaşam boyunca sabitliğini beklenmektedir. Değişimin önemli yaşam olayları ya da psikoterapi süreciyle gerçekleşebileceği düşünülmektedir ancak mevcut çalışmada bu alanlara dair bir ölçüm aracı kullanılmamıştır. Literatüre bakıldığında; cinsiyet ve benliğin ayrılaşması arasındaki ilişkinin çeşitliliği dikkat çekmiştir.

Kurt (2019) 18- 28 yaş aralığında 1139 kişi ile yapmış olduğu çalışmada yaş artışı ve benliğin ayrılaşması arasında pozitif yönlü bir ilişki bulgulanmıştır. Diehl, Hastings ve Stanton (2011) ise 128 yetişkin ile yapmış oldukları çalışmada genç ve yaşlıların daha düşük, orta yaşlıların ise daha yüksek benlik ayrılaşma seviyesine sahip olduklarını belirtmiştir. Bazı yurtdışı örneklemelerine bakıldığında; Duch-Ceballos ve ark. (2020) 18-71 yaş aralığı, Oliver ve Berastegui (2019) 19-86 yaş aralığında yapılan çalışmalarda benliğin ayrılaşmasının yaşa göre herhangi bir değişime uğramadığı görülmüştür.

Literatürdeki çeşitlilik ve mevcut çalışmadaki bulgular karşılaştırıldığında sosyal çevrenin ve yaşam koşullarının önemli olabileceği düşünülmüştür. Ülkemiz gibi kolektivistliğin ön planda olduğu toplumlarda, bireyciliğin herkes için belli bir yaş sonrasında gelişmesi mümkün olmayabilir (Kağıtçıbaşı, 1996). Bundan dolayı alt maddelerin yaşa bağlı olarak farklı sonuçlar gösterdiği düşünüldü.

5.1.4 Patolojik tanı ve destek alma davranışı bakımından incelenmesi

Araştırma örnekleminde psikiyatrik/psikolojik şikayetleri bulunan ve aktif olarak psikolojik destek alan katılımcılar bulunmaktadır. Psikolojik bir tanısı bulunan ve destek alanların hem borderline kişilik envanterinden hem de nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinden aldıkları puan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Veri setinde homojen bir dağılım bulunmamasına karşın, asıl odağın klinik örneklem toplamak olmadığı bu çalışma için sonuçlar anlamlı bulunmuştur. Bulgu literatürde yer alan diğer çalışmalar BKE için paralellik göstermektedir (Özkan, 2022; Kavrar, 2023; Eser, 2022). Ancak nesne ilişkileri psikolojik tanı, destek alma davranışının araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular sonucunda ilk araştırma sorusu olan “Katılımcıların sosyodemografik değişkenleri bakımından nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları, borderline kişilik ve benliğin ayrılaşması puanlarında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” yanıtının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle yaş ve eğitim seviyesi düştükçe alınan sonuçların daha anlamlı olduğu görülmüştür. Erkeklerde egosantrizm ve duygusal tepkisellik, ön plana çıkarken kadınlarda ise başkalarına bağımlılık ve güvensiz bağlanma ön plana çıkmıştır.

5.2 Korelasyon ve Regresyon Bulgularının İncelemesi

Mevcut araştırmanın ana sorusu nesne ilişkileri ve borderline kişilik özellikleri arasında benliğin ayrılaşmasının bir aracı rolü olup olmadığıdır. Bu doğrultuda değişkenlerin arasındaki ikili ilişkiler ve aracılık rolüne ilişkin araştırmaların bulguları aşağıda tartışılmıştır.

Borderline kişilik envanteri ve benliğin ayrılaşması alt maddelerinin bulgularına bakıldığında duygusal tepkisellik ve duygusal kopma ile negatif anlamlı ilişki vardır. Ben pozisyonu, başkalarına bağımlılık ile ise bir ilişki olmadığı

görülmüştür. Benliğin ayrımlaşması ölçeği olumlu özelliklere dair sonuç vermektedir, ölçekten yüksek puanlar alınması benlik ayrımlaşmasının gerçekleştiğini gösterir. Dolayısıyla mevcut araştırmanın beklentisi negatif ilişki çıkmasıdır ve elde edilen bulgular bunu sağlamaktadır.

Duygusal tepkiselliği yüksek olan bireyler enerjilerinin büyük bir kısmını duygularını hissetmeye yarırlar; hisleri arasında kaybolmuş ve entelektüel işlevsellikten uzak halleriyle immature bir tutum içerisinde oldukları görülür (Bowen, 1978). Ötekilerin duygusal tepkileri oldukça önemli bir hale gelir, kaygıyla karşılaştıklarında sakin kalmakta zorlanırlar. Kerr'e (1981) göre duygusal farkındalığın az olması ve ifade etme becerisindeki yetersizlik dolayısıyla ani öfke patlamaları ya da katarsız benzeri bir boşalmayla duygular dile gelmektedir. Borderline kişiliğin karakterize özelliklerine bakıldığında da duygusal olarak tutarsız olmak ve uç duygular arasında geziniyor olmanın yer aldığı görülür (Sperry, 2003). BKÖ'ye sahip bireyler yoğun olarak duygudurum değişimi yaşayabilirler; derin bir üzüntü, kaygıya, büyük öfke patlamalarına evrilebilir (APA,2013). Özellikle duygusal olarak bağ kurulmuş bir öteki tarafından değer görülmemenin hissedilmesi, dışlanma, terk edilme tehdidi kişinin içselleştirdiği boşluk hissini ve "sevilmeme" düşüncesini duygudurum değişimleriyle beraber tetiklenir. Houben ve ark. (2018) BKÖ gösteren bireylerde duygusal tepkiselliğin yüksek olduğundan ve bu durumun duygudurum ve davranış bozukluklarıyla eş tanı alma ihtimalini artırdığından söz etmiştir. Korelasyon bulgularına bakıldığında duygusal tepkisellik ve borderline kişilik arasındaki negatif anlamlı ilişkinin de literatürle desteklendiği görülmektedir.

Duygusal kopma ise bireylerin ötekilerle ilişkilerinin çok yoğunlaştığı, stresin arttığı, zarar görmemek için duygusal bir izolasyona başvurulduğu zamanlarda gerçekleşir (Bowen, 1976). Duygusal olarak zarar görmemek adına geri çekilmenin diğer ucunda ise duygusal Bowen 'a (1976) göre duygusal kopma kişinin bakım verenleri ile arasında henüz çözülmemiş bağlanma sorunlarına işaret eder. Bu düşünceyle paralel olarak nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği alt boyutlarından yabancılaşma ($r = -.409^{**}$, $p < .01$) ve güvensiz bağlanma ($r = -.315^{**}$, $p < .01$) ve duygusal kopma arasında da güçlü bir ilişki olduğu araştırma bulguları içerisinde görülmüştür. İlgili alt boyutların borderline kişilik envanteriyle de pozitif anlamlılık içerisinde oldukları görülmektedir. Kernberg'in (1967) borderline kişilik yapısıyla ilgili söylediği karakteristik özellikler ile elde edilen bulgular paralellik

içerisindedir. Borderline kişilik yapısı itibariyle özgül olmayan ben zayıflığına sahiptir; “ben” bütünlüğünü koruyabilmek adına da bölme, inkâr ve ilkel idealleştirme savunma mekanizmalarına başvurur (Kernberg, 1967). Bölme ve inkâr savunma mekanizmalarında birey kendisini koruyabilmek amacıyla yaşadığı duygu ile arasına mesafe koyar ve reddeder ya da “iyi” ve “kötü” olarak bölerek daha katlanır kılmaya ve nesnesiyle ilişkiyi sürdürmeye çalışır (Blizard ve Bluhm, 1994; Kernberg 1999). Nesneden uzaklaşmanın zor geldiği anda ise onu idealleştirerek aşırı bir yakınlık kurma ve onunla simbiyotik ilişki kurmaya çabalar (Kernberg, 1975). Bu tanımlamalar ile Bowen’ın (1978) iki uçlu değişime açık olduğunu belirttiği duygusal kopma benzerlik taşır.

Ben pozisyonu ve başkalarına bağımlılıkla borderline kişilik özellikleri arasında bir ilişki çıkmadığı görülmüştür. Ben pozisyonu, kişinin kendisi ve çevresiyle ilgili farkındalık düzeyine dair bilgiler verir. Bireyin ötekilerle ilişkilerinden bağımsız olarak bir kimlik duygusu geliştirmesi, sınırları içerisinde bunu sürdürebilmesi ve bir değişiklik istediğinde de yeterli özgüven kapasitesine sahip olması olarak da anlatılmıştır (Kerr ve Bowen, 1988). Faraji ve İpek (2022) yapmış oldukları çalışmada, BKB gösteren bireylerde bilişsel olarak empati kapasitelerinin düşük olduğunu ve ötekilerin duygu ve ihtiyaçlarına yanıt vermekte zorluk çekebileceklerini belirtmişlerdir. Duygu ve dürtü kontrolünde zorluk yaşayan borderline kişilik özelliğine sahip bireylerin çoğunlukla kendi dünyalarıyla meşgul oldukları düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Öte yandan Meulemeester, Lowyck ve Luyten (2021) çalışmalarındaki nörogörüntüleme ve davranışsal bulgulara dayanarak, BKB gösteren bireylerin kendiliklerine ve ötekilere ait olanlar arasında zihinsel bir geçiş yapmakta zorlandıklarını literatüre sunmuşlardır. Hatta psikoterapi müdahalelerinin hastaların yaşadığı kimlik dağılması ve kendilik- öteki arasında yaşanan karmaşıklığını azaltma konusunda fayda sağladığı bilinmektedir (Sollberger ve ark., 2014). Başkalarına bağımlılık oranı ise bireylerin terk edilme, reddedilme ve ayrılık karşısında yaşadıklarıyla ilişkilendirilmiştir. BKÖ gösteren bireylerin yaşamın ilk yıllarında nesnelere kurdukları istikrarsız ilişkilerin yarattığı boşluk duygusundan söz etmiştik. Yanındaki nesnenin duygusal olarak varlığından emin olamayan bireyler herhangi bir sebepten fiziksel bir uzaklaşma yaşandığında da onları zihinlerinde taşımakta zorlanır ve bir yoklu hissiyle baş başa kalırlar. Öyle ki BKÖ gösteren birey yalnız kalma ve terk edilmeye karşı yaşadığı büyük kaygıyı

sonlandırabilmek adına intihar düşüncelerine başvurabilir (Levy ve ark. 2006). Bu bilgiler ışığında ben pozisyonu ve başkalarına bağımlılık alt maddeleriyle ilgili elde edilen bulguların literatür tarafından desteklenmediği düşünülmüştür.

Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği alt boyutlarının tamamının borderline kişilik envanteriyle anlamlı ve pozitif ilişki kurduğu görülmektedir. Benliğin ayrımlaşması ölçeğinin aksine nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin negatif bir durumu ortaya koyduğu söylenilebilir. Başka bir deyişle, alınan puanların yüksek olması ve pozitif bir ilişkiye sahip olmaları nesne ilişkileriyle ilgili çözülememiş bazı problemlerin olduğunu belirtisidir. Literatüre bakıldığında bazı çalışmalar nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin total puanı üzerinden bazıları ise gerçeği değerlendirme alt puanlarını çıkartarak bulgularını oluşturmuşlardır. Mevcut çalışmada pozitif anlamlı ilişkinin olduğu görülen yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, sosyal yetersizlik, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği, sanrı varsanı ve nesne ilişkileri alt boyutlarının incelenmesi ve desteklenmesi için literatürdeki çalışma çeşitliliğinden faydalanılmıştır.

Parlar (2019) BKB tanısı konmuş ancak son altı aydır herhangi bir tedavi süreci bulunmayan 80 hasta ve 80 kişilik sağlıklı kontrol grubu ile yapmış olduğu çalışmada, hasta güvensiz bağlanma biçimlerinin hasta grubunda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmış ve güvensiz bağlanmanın BKB etiyolojisinde önemli bir yeri olduğunu vurgulamıştır. Aker Aktan (2021) BKB tanısı almış 149 hasta ve 148 sağlıklı kontrol grubuyla yürüttüğü çalışma sonucunda, tanı almış grubun benlik saygısı ve empati seviyelerinin düşük, güvensiz bağlanma seviyelerinin yüksek olduğunu bulgulamıştır. Ceyhan (2022) ise hem güvensiz bağlanma hem de ben merkezilik ve borderline kişilik arasındaki anlamlı ilişkiyi çalışmada söz etmiştir. Dayan (2023) klinik tanı alan ve almayan bireylerle yürüttüğü çalışmada, sosyal işlevsellik ve gerçeklik algısındaki bozulma ve borderline kişilik arasındaki ilişki üzerine çalışmış ve anlamlı ilişki bulgulamıştır.

Huprich ve ark., (2017), 169 BKB teşhisi almış psikiyatri kliniği hastası ve 171 tanı almamış katılımcının bulunduğu çalışmada; nesne ilişkileri ve borderline kişilik özellikleri arasında pozitif bir korelasyon bulgulanmış. Aynı zamanda çalışmada, negatif duygulanım, dürtüsellik, duygu düzenleme güçlüğü ve BKB ilişkisinde nesne ilişkilerinin aracı rolü araştırılmıştır. Nesne ilişkilerinin bulunduğu

Skodol ve ark., 1999; Mai, 2004; akt. Faraji, 2020). Bu bilgilerden yola çıkarak benliğin ayrılaşması ve eş tanı oranı yüksek grupların çalışmalarına bakılmıştı. Yeme bozuklukları (Peleg vd., 2022), fibromiyalji (Murray, Daniel ve Murray, 2006), madde bağımlılığı (Thonberg ve Lyvers, 2006), stres (Skowron ve Dendy, 2004; Murdock ve Gore, 2004), depresyon (Choi ve Murdock, 2017) kavramları arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair çalışmalar literatürde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Bowen ve Kerr'e (1988) göre düşük düzey farklılaşma gösteren bireylerin yaşadıkları yoğun kaygıya bağlı olarak işlevsiz hale gelme, somatizasyon, madde bağımlılığı, depresyon ve psikotik rahatsızlıklar yaşama oranları yüksektir.

Nesne ilişkileri ve borderline kişilik örgütlenmesine dair ise daha çok vaka sunumları ve kuramsal çalışmalar aracılığıyla aradaki ilişkiler anlatılmış ve aradaki ilişkiyi ölçmeye dair sınırlı sayıda çalışma yürütülmüştür (Günhan,2021; Gündoğan, 2016; Akyüz, 2018). Ancak literatüre bakıldığında; özellikle psikoanalitik yaklaşımın önemli kuramcıları Kernberg (1975), Mahler (1975), Masterson (1976) ve Klein'nın (1946) nesne ilişkileri ve sınır durum kişilik örgütlenmesiyle ilgili çalışmaları önemli yer tutmaktadır ve mevcut çalışmanın literatürü bu kaynaklara dayandırılmaktadır.

Çalışmada ölçeklerin alt maddelerinin aracı rolü de incelenmiştir. İlk bulgu gerçekliğin bozulması ve borderline kişilik arasındaki ilişkide duygusal tepkiselliğin aracı rolünün incelemesine aittir. Bulgu sonuçlarına göre; gerçeğin bozulması ile borderline kişilik arasında güçlü ve doğrudan bir ilişki vardır; duygusal tepkiselliğinse küçük bir aracı etkisi olduğu görülmüştür. Duygusal tepkiselliğin negatif etkisi, bireylerin duygu düzenleme becerilerindeki eksikliği düşündürmektedir. Mahler'e (1971) göre ayrılma-bireyleşme dönemindeki yeniden yakınlaşma alt evresinde, bebeğin anneye karşı kaygıları ve onu kaybetme endişeleri arttığında, eğer anne sürekli varlığını gösterir, bebeğin kaygılarını aynalar ve giderirse, bebek yetişkinlik döneminde kendi duygularını fark etme ve düzenleme becerisi kazanır, tutarlı bir benlik sergileyebilir. Mahler (1975) borderline hastalarının bu evredeki zorlantılardan kaynaklı olarak ego saplanmaları yaşadıklarını belirtmiştir. Bu durumda birey yetişkin hayatında da devam eden bir duygu düzenleme zorluğuyla da karşı karşıya kalmaktadır. Bir diğer değişken, gerçekliğin bozulmasında ise kişi dış güçler tarafından adete yöneltiliyor, düşünceleri kontrol ediliyor ya da yayılıyor gibidir (Uluç ve ark., 2015). Kişide takip edilme, cezalandırılma gibi paranoid düşünceler olmasının yanı sıra, düşüncelerinin takip

edileceği ve bundan dolayı cezalandırılacağı kadar önemli olduğuna dair bilgi veren grandiyöz ya da depresif inançlarında bulunduğu görülebilir (Bell, 1995; akt. Uluç ve ark., 2015). Gerçekliğin bozulması borderline kişilik envanteriyle ilişkisi en yüksek çıkan madde olarak da kendisini göstermektedir. BKÖ gösteren bireylerin gerçeklik ve zihinden geçen düşünceler arasında bir yanılsamaya kapıldığı bilinmektedir (Singer, 1994). Özellikle hisleri ve düşüncelerinin doğru olup olmadığıyla ilgili belirsizlik endişeleri, ilişkilerinde anlam bulma zorluğu yaşadıkları ve bir benlik tutarsızlığı yaşadıkları belirtilmiştir (Singer, 1977). Bu bilgiler ışığında, BKÖ gösteren bireylerin gerçekliğin bozulmasıyla yaşadıkları duygu değişimine, duyguları regüle etmekte yaşadıkları zorluğun büyük ölçüde etkisi olabileceği düşünölmüştür. Elde edilen bulgu sonucunda klinik ortamda hastaların gerçeklik algılarındaki bozulmalara ve duygu düzenleme becerilerine odaklı çalışmaların fayda sağlayabileceği öne sürölmektedir.

Bulgularda yer alan bir diğer aracılık çalışması; gerçekliğin bozulması ve borderline kişilik arasındaki ilişkide duygusal kopmanın aracı rolü olmuştur. Duygusal kopmanın bir aracılık etkisi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Duygu yoğunluğunun etkisiyle bireyin yakınlık kurmaktan uzaklaşması ve savunmacı bir tutum sergilemesi duygusal kopmanın belirtisidir (Schnarch ve Regas, 2012). Literatürde yer alan çalışmalar BKÖ gösteren bireylerde duygusal kopmadansa duygusal tepkiselliğin daha ön planda olduğunu göstermektedir (Chapman, Walters ve Gordon, 2014; Dixon-Gordo ve ark. 2015). Çalışmamızın bulguları da bu konuyu desteklemekte. Gerçeklik algısının bozulmasının birey üzerinde yarattığı duygusal olarak aşırı uyarılma hali ve dışlanma endişeleri dolayısıyla, duygusal kopma davranışına daha az başvuruluyor olabilir.

Sanrı-varsanı (HD) ve borderline arasındaki ilişkide duygusal kopmanın aracı rolüne bakılmıştır. Analiz neticesinde HD ile duygusal kopma arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğu göröldü. Ancak duygusal kopmanın hem borderline kişilik hem de değişkenler arasındaki aracılık ilişkide anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşıldı. HD deneyimleyen bireylerin gerçeklikteki bozulmadan kaynaklı yaşadıkları kaygı onları duygusal olarak daha fazla tepki göstermeye ve çevrelerine karşı hassasiyetlerinin artmasına neden olabilir. Bu durumda yaşanan bilişsel bozulmaların daha da öncelikli hale gelmektedir.

Son olarak; Sanrı-varsanı ve borderline kişilik arasındaki ilişkide duygusal tepkiselliğin aracı rolüde ayrıca incelenmiştir. HD ve duygusal tepkisellik arasında anlamlı negatif ilişkiye rastlanmıştır. HD bireylerin görsel ve işitsel halüsinasyon yaşamalarıyla ilgilidir (Bell, 1995). Ayrıca HD ve borderline kişilik arasındaki ilişki pozitif yönde, güçlü ve anlamlıdır. Bu durumun yarattığı etkiden dolayı kişiler duygusal olarak kendilerini geri çekme ve koruma davranışı içerisinde olabilirler. Ayrıca duygusal tepkiselliğin küçük ancak anlamlı bir aracı etkisi olduğu da görülmektedir. Bulgu doğrultusunda, klinik görüşmeler için hastalarda bilişsel bozulmalar, duygu farkındalığı ve duygu regülasyonu becerileri geliştirme üzerine çalışmalar yapılabileceği düşünülmüştür. Literatürde bulunan çalışmalar borderline kişilik özelliği gösteren bireylerin duygu düzenleme konusunda eksiklikler yaşadığını desteklemektedir (Glenn ve Klonsky, 2009; Linehan, 2012; Ceyhan, 2022).

Elde edilen bulgular neticesinde araştırma soruları değerlendirildiğinde;

- Katılımcıların borderline kişilik puanları, nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme ve benliğin ayrışması arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin tüm alt maddeleri ve borderline kişilik envanteri arasında anlamlı pozitif ilişki bulunmaktadır. Benliğin ayrışması ölçeği için ise duygusal tepkisellik ve duygusal kopmanın negatif anlamlı ilişkisi bulunmasıyla beraber kısmi anlamlılığı sağlamaktadır.
- Katılımcıların borderline kişilik puanları nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme ve benliğin ayrışması tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Hiyerarşik regresyon analizlerine göre en güçlü yordayıcı alt maddeler gerçekliğin bozulması ve sanrı-varsanı olarak belirlenmiştir.
- Katılımcıların borderline kişilik özellikleri ve nesne ilişkileri- gerçeği değerlendirme puanları arasındaki ilişkide benliğin ayrışmasının aracı rolü bulunmamaktadır.

Sonuçlar, borderline kişilik özellikleri için asıl belirleyicinin nesne ilişkileri olduğunu ortaya çıkartmaktadır.

6. SONUÇ

6.1 Sonuç ve Sınırlılıklar

Mevcut araştırma nesne ilişkileri ve borderline kişilik arasındaki ilişkide benliğin ayrılaşmasının aracı rolü incelenmiştir. Kavramlarla teorik bilgiler için çoğunlukla psikoanalitik ve psikodinamik kaynaklardan faydalanılmıştır. İlişkisel tarama yöntemi kullanılan nicel araştırmada veriler SPSS 26.0 programı kullanılarak incelenmiştir. Çevrimiçi ve elden dağıtılan paket içerisinde Bilgilendirilmiş Oman Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu, Borderline Kişilik Envanteri, Nene İlişkileri ve Gerçekliğin Değerlendirilmesi Ölçeği ve Benliğin Ayrılaşması Ölçeği Türkçe versiyonları bulunmaktaydı.

Araştırma bulgularınca görülmüştür ki nesne ilişkileri borderline kişilik özelliklerinin oluşumunda daha güçlü bir etkiye sahiptir. Başka bir deyişle, benliğin ayrılaşma seviyesi yüksek olan, yani içinde yetiştiği aileden duygusal ve zihinsel olarak farklılık gösteren bireylerde dahi, nesne ilişkilerinin sınır durum örgütlenmesi için asıl belirleyici olduğunu ortaya çıkartmaktadır. Birey, ilk nesnelere kurduğu ilişki sağlıklı ilerlemediğinde, kimlik farklılaşması gerçekleştirmiş olsa dahi ilişki bağımlılıkları ve duygu düzenleme zorluklarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Elde edilen sonuç bireysel olarak psikolojik iyi oluşa ve gelişmeye dair farklı soruların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bazı ilişkiler başka ilişkilerin içerisinde iyileşir. Çalışma sonucunda klinik alanda incelenebilecek iki ayrı merak konusu sunmuştur “Gündelik hayatta kurulan ilişkiler nasıl bir etki alanına sahiplerdir?”, “İnsanın sevmeye, kabul görmeye, onaylanmaya dair nesne ilişkilerinden kalmış olan kırılganlığına bireyselliğin etkisi nedir?” Psikoanalitik kurama göre kendilik ve nesne tasarımları yaşamın ilk yıllarında kurulan ilişkilerin etkisinde oluşur. Elde edilen sonuç, nesne tasarımı ve ilişkilerinin daha geniş ve kuvvetli bir etki alanı olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya sınırlılıklar düşünüldüğünde; katılımcıların homojen bir sosyodemografik dağılıma sahip olmaması, bireysel farkındalık ve psikolojik

anlamda bilgi sahibi olma düzeylerinin bilinmemesinin yorumlamayı zorlaştırdığı düşünülmüştür. Mevcut katılımcılar arasında psikolojik destek alanlar olduğu bilinmektedir ancak süreçlerinin hangi aşamasında ve nasıl ilerlediğine dair bilgi eksikliği bulunmaktadır. Öz bildirim dayalı ölçekler kullanılması ancak katılımcıların yanlılık, manipülasyon, beğenilmeye yönelik eğilimlerini ölçme konusunda bir sınırlılık yaratmaktadır. Literatürde nesne ilişkileri, benliğin ayrımlaşması ve borderline kişilik özellikleri arasında çalışma bulunmaması mevcut çalışmanın literatüre katkısı açısından önemlidir. Ancak bu durum bulguların tartışılması ve değerlendirilmesi için bir sınırlılık yaratmıştır.

Klinik ortamda sıklıkla karşılaşılan sınır durum örgütlenmesi için özellikle bireyin erken dönem ilişkisel travmaları, kendilik ve nesne tasarımı, algısal bozuklukları ve duygu düzenleme becerilerine odaklanması gerektiğine dair bulgular elde edilmiştir.

6.2. Öneriler

Mevcut çalışmanın geliştirebilmesi için daha geniş ve homojen sosyodemografik dağılıma sahip örneklem kullanılması fayda sağlayabilir. Benlik ayrımlaşmasının etkisinin detaylı incelenebilmesi adına mevcut ilişkilerdeki ilişki doyumu, bağlanma stilleri ve algılanan anne-baba tutumu etkisine bakılabilir. Eğer psikoterapi sürecinin de içerisinde olduğu, zamana yayılmış bir araştırma yapılırsa katılımcıların ego kuvveti ve benlik bütünleşmelerine dair yapılan incelemeler mevcut durumu anlama ve yorumlama konusunda literatüre katkı sağlayabilir. Özellikle psikoterapi sürecinin etkisine bakılabilecek bir çalışmada terapist-hasta arasındaki aktarım ilişkisinin benlik ayrımlaşmasının aracılık etkisine nasıl bir katkı sağlayacağı merak edilmiştir. Bunlara ek olarak, literatürde ağırlıklı olarak anne-çocuk arasındaki ilişkinin araştırılmasına odaklanıldığı ancak baba-çocuk arasındaki ilişkinin mevcut duruma olan etkisine yönelik çalışmaların yer almadığı fark edilmiştir. İlerleyen dönemlerde araştırmaların bu yönde de genişletilebileceği düşünülmüştür.

KAYNAKÇA

- Acar, T. ve Acar, N. V. (2013). “Babam ve oğlum” filmi’nin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisi’nin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı (Çev. Ed.: E Köroğlu) Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.
- Aner Aktan, E. (2021). Sınırdaki kişilik bozukluğuna eşlik eden kişilik bozukluğu gruplarına göre bağlanma, empati ve benlik saygısının karşılaştırılması [Doktora tezi, Doğuş Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Aner Aktan, E. (2021). *Sınırdaki Kişilik Bozukluğuna eşlik eden kişilik bozukluğu gruplarına göre bağlanma, empati ve benlik saygısının karşılaştırılması*. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Doğuş Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ardalı, C., Erten, Y., (1999), Psikanalizden Dinamik Psikoterapilere, Alfa yayınları
- Arens, E. A., Stopsack, M., Spitzer, C., Appel, K., Dudeck, M., Völzke, H., Grabe, H. J., & Barnow, S. (2013). Borderline personality disorder in four different age groups: a cross-sectional study of community residents in Germany. *Journal of personality disorders*, 27(2), 196–207. <https://doi.org/10.1521/pedi.2013.27.2.196>
- Arslan, S. H., Karlıdağ, R., Alparslan, Z. N., Tamam, L., Ünal, M. (1997). Borderline kişilik bozukluğunda örseleyici çocukluk yaşantıları ve ruhsal bulgular. *Düşünen Adam Derg.*, 10 (3), 33-39.
- Arza, R., Díaz-Marsa, M., López-Micó, C., de Pablo, N. F., López-Ibor, J. J., & Carrasco, J. L. (2009). Alteraciones neuropsicológicas en el trastorno límite de la personalidad: estrategias de detección [Neuropsychological dysfunctions in personality borderline disorder: detection strategies]. *Actas españolas de psiquiatria*, 37(4), 185–190.
- Aşık, B. (2023). The predicted role of childhood trauma and differentiation of self on marital satisfaction. [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aydemir, O., Demet, M. M., Danacı, A. E., Deveci, A., Taşkın, E. O., Mızrak, S., Şimşek, E., & İcelli, I. (2006). Adaptation into Turkish, reliability, and validity of the borderline personality inventory. *Psychiatry in Türkiye*, 8(1), 6–10.

- Aydın, B. ve Kavuncu, N. (1991). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki Lise Öğrencilerinde Cinsiyet Rollerinin Araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 53-65.
- Aydın, B. (2010). *Masterson yaklaşımında borderline kişilik bozukluğuna gelişimsel yaklaşım*. (Bitirme projesi), İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Bacciagaluppi, M. & Mazza, M. B. (1982) The Relevance of Ethology to Interpersonal Psychodynamics and to Wider Social Issues. *Journal of the American Academy of Psychoanalysis*, 10:85-111
- Bartolomucci, E., & Taylor, J. (1991). Preliminary Reliability and Validity of an Instrument Measuring Separation-Individuation Outcomes. *Psychological Reports*, 69(2), 391-398. <https://doi.org/10.2466/pr0.1991.69.2.391>
- Baum, N. (2006). A Kleinian perspective on the divorce process: From the paranoischizoid to the depressive position. *Clinical Social Work Journal*, 34(3), 279-292.
- Bell, M. (2003). Bell Object Relations Inventory for adolescents and children: Reliability, validity, and factorial invariance. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 19-25. https://doi.org/10.1207/S15327752JPA8001_09
- Bell, M. D. (1995). Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (BORRTI) Manual. California: WPS.
- Bell, M.D. (1995). Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (BORRTI) Manual. California: Western Psychological Services
- Benedek, T. (1938). Adaptation to Reality in Early Infancy. *The Psychoanalytic Quarterly*, 7(2), 200-215. <https://doi.org/10.1080/21674086.1938.11925348>
- Benjamin, L.S. (1993), *Interpersonal Diagnosis and Treatment of Personality Disorder*, New York: Guilford Press.
- Bingöl, M. (2024). *Borderline kişilik özellikleri ve reddedilme duyarlılığının romantik ilişkilerde sosyal medya kıskançlığı ile ilişkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- Bitter, J. R. (2009). *Theory and practice of family therapy and counseling*. Belmont: Brooks/Cole Cengage Learning.
- Black, D. W., Gunter, T., Allen, J., Blum, N., Arndt, S., Wenman, G. ve Sieleni, B. (2007). Borderline personality disorder in male and female offenders newly committed to prison. *Comprehensive psychiatry*, 48(5), 400-4005.
- Blizard, R. A., & Bluhm, A. M. (1994). Attachment to the abuser: Integrating object-relations and trauma theories in treatment of abuse survivors. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 31(3), 383-390. <https://doi.org/10.1037/0033-3204.31.3.383>
- Blum, H. P. (2004). Separation-Individuation Theory and Attachment Theory. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 52(2), 535-553. <https://doi.org/10.1177/00030651040520020501>

- Bohlander, J. R. (1995). Differentiation of self: An examination of the concept. *Issues in Mental Health Nursing*, 16(2), 165–184. <https://doi.org/10.3109/01612849509006932>
- Bowen, M. (1976). Family therapy: Theory and practice. *Theory in the Practice of Psychotherapy*. New York; Gardner Press.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York, NY: J. Aronson.
- Bowen, M. (1978). Family therapy in clinical practice. Rowman & Littlefield.
- Bowen, M. (1981). Therapy in the practice of psychotherapy. Gurman, S. and White, H. (Ed.). Annual review of family therapy. Newyork: Human Sciences Pres.
- Bowlby, J. (1961). Separation anxiety: A critical review of the literature. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, 1, 251–269. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1960.tb01999.x>
- Bowlby, J. (1966). Maternal Care and Mental Health. Schocken Books. New York, N.Y.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss, Vol. 1: Attachment. Attachment and Loss. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss: Vol. 3. Loss: Sadness and depression. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss. Volume II. Separation, anxiety and anger Attachment and loss. volume II. Separation, anxiety and anger (pp. 429 p.-429 p.).
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130, 201–210. <https://doi.org/10.1192/bjp.130.3.201>
- Bozzatello, P., Blua, C., Brandellero, D., Baldassarri, L., Brasso, C., Rocca, P., & Bellino, S. (2024). Gender differences in borderline personality disorder: a narrative review. *Frontiers in psychiatry*, 15, 1320546. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2024.1320546>.
- Brody, S. (1981). The concepts of attachment and bonding. *J. Amer. Psychoanal. Assn.*29: 815-829.
- Calabrese, L. M., Farber, A. B., & Westen, D. (2005). The relationship of adult attachment constructs to object relational patterns of representing self and others. *Journal of The American Academy of Psychoanalysis and Dynamic Psychiatry*, 33(3), 513-530. <https://doi.org/10.1521/jaap.2005.33.3.513>
- Cavaiola, A. A. Peters, C. Hamdan, N. & Lavender, N. J. (2012). Differentiation of self and its relation to work stress and work satisfaction. *Journal of Psychological Issues in Organizational Culture*, 3(1), 7-20. <https://doi.org/10.1002/jpoc.20092>
- Ceyhan, İ.M. (2022). *Bağlanma ile sınır kişilik özellikleri ve narsisizm arasındaki ilişkide zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüklerinin seri aracılık*

etkisi. [Yüksek lisans tezi, Ankkara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Chapman, A. L., Walters, K. N., & Gordon, K. L. (2014). Emotional reactivity to social rejection and negative evaluation among persons with borderline personality features. *Journal of personality disorders*, 28(5), 720–733. https://doi.org/10.1521/pedi_2012_26_068.
- Chodorow, N. J. (1985). Beyond Drive Theory: Object Relations and the Limits of Radical Individualism. *Theory and Society*, 14(3), 271–319. <http://www.jstor.org/stable/657117>.
- Choi, S. ve Murdock, N. (2017). Differentiation of Self, Interpersonal Conflict, and Depression: The Mediating Role of Anger Expression. *Contemporary Family Therapy*, 39. 10.1007/s10591-016- 9397-3.
- Chu, J. A., & Dill, D. L. (1990). Dissociative symptoms in relation to childhood physical and sexual abuse. *American Journal of Psychiatry*, 147(7), 887–892. <https://doi.org/10.1176/ajp.147.7.887>
- Clarkin, J. F., Lenzenweger, M. F., Yeomans, F., Levy, K. N., & Kernberg, O. F. (2007). An object relations model of borderline pathology. *Journal of Personality Disorders*, 21(5), 474–499. <https://doi.org/10.1521/pedi.2007.21.5.474>.
- Cohen, J., & Torous, J. (2019). The potential of object-relations theory for improving engagement with health apps. *JAMA*, 322(22), 2169-2170.
- Dayan, E. (2023). *Sınırdaki kişilik bozukluğunda sosyal bilişsel beceriler ile çocukluk çağı travmatik yaşantılarının ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- De Meulemeester, C., Lowyck, B., & Luyten, P. (2021). The role of impairments in self-other distinction in borderline personality disorder: A narrative review of recent evidence. *Neuroscience and biobehavioral reviews*, 127, 242–254. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2021.04.022>
- De Moor, M. H., Distel, M. A., Trull, T. J., & Boomsma, D. I. (2009). Assessment of borderline personality features in population samples: is the Personality Assessment Inventory-Borderline Features scale measurement invariant across sex and age?. *Psychological assessment*, 21(1), 125–130. <https://doi.org/10.1037/a0014502>
- Değirmenci, E., & Demirli, C. (2019). Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Platform Eğitim Ve Değişim Dergisi*, 2(1), 79-95.
- Derlega, V. J., & Chaikin, A. L. (1976). Norms affecting self-disclosure in men and women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44(3), 376–380. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.44.3.376>
- Deutsch, H. (1942). Some Forms of Emotional Disturbance and Their Relationship to Schizophrenia. *Psychoanalytic Quarterly*, 11, 301-321. <https://doi.org/10.1080/21674086.1942.11925501>

- Diehl, M., Hastings, C. T., & Stanton, J. M. (2001). Self-concept differentiation across the adult life span. *Psychology and aging, 16*(4), 643–654. <https://doi.org/10.1037//0882-7974.16.4.643>
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin, 125*(2), 276–302. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276>
- Dixon-Gordon, K. L., Weiss, N. H., Tull, M. T., DiLillo, D., Messman-Moore, T., & Gratz, K. L. (2015). Characterizing emotional dysfunction in borderline personality, major depression, and their co-occurrence. *Comprehensive psychiatry, 62*, 187–203. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2015.07.014>.
- Doering, S., Burgmer, M., Heuft, G., Menke, D., Bœaumer, B., Lubking, € M., ... Schneider, S. (2013). Reliability and validity of the German version of the Structured Interview of Personality Organization (STIPO). *BMC Psychiatry, 13*(1), 210.
- Dorpat, T. L. (1987). Comments on Langs' communicative interactional model of the mind: A symposium. *Contemporary Psychoanalysis, 23*(1), 132–145. <https://doi.org/10.1080/00107530.1987.10746167>
- Dorpat, T.L. (1987) A new look at denial and defense. *Annual of Psychoanalysis, 15*, 23-47.
- Duch-Ceballos, C., Oliver Pece, J., & Skowron, E. (2020). Differentiation of Self and Its Relationship with Emotional Self-Regulation and Anxiety in a Spanish Sample. *The American Journal of Family Therapy, 49*(5), 517–533. <https://doi.org/10.1080/01926187.2020.1841039>
- Elieson, M. V., & Rubin, L. J. (2001). Kendilik farklılaşması ve majör depresif bozukluklar: Klinik, geleneksel ve internet grupları arasında Bowen teorisinin bir testi. *Family Therapy, 28*(3), 125-142.
- Ellison, W. D., Rosenstein, L. K., Morgan, T. A., & Zimmerman, M. (2018). Community and Clinical Epidemiology of Borderline Personality Disorder. *The Psychiatric clinics of North America, 41*(4), 561–573. <https://doi.org/10.1016/j.psc.2018.07.008>
- Epözdemir, H. (2014). *Seri evlilik yapan bireylerin ilk ve ikinci evliliğini yapmış bireyler ile nesne ilişkileri, yansıtmacı özdeşleşim, savunma mekanizmalarının düzeyi, psikolojik belirtiler ve ilişki doyumu açısından karşılaştırılması: Nesne ilişkileri çift terapisi modeli çerçevesinde bir inceleme incelenmesi* [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Erikson, E. (1956). The problem of ego identity. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 4*, 56-121.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W.W. Norton & Company.
- Erten, Y. (2006). Psikanalizden Dinamik Terapilere Seminer Notları. İçgörü Psikoterapi Merkezi, İstanbul.
- Erten, Y. (2006). Psikanalizden Dinamik Terapilere Seminer Notları. İçgörü Psikoterapi Merkezi, İstanbul.

- Ertürk, Y. (2022). *Romantik ilişkilerde ilişki istikrarı: sınır kişilik örgütlenmesinde erken dönem uyumsuz şemalar, ilişkilerde manipülasyon ve flört şiddeti bağlamında incelenmesi* [Doktora tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Eser, D. (2022). *Yetişkin bireylerde borderline kişilik özellikleri, otobiyografik bellek özellikleri ve olayların merkeziliği ilişkisinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Fairbairn, W. D. (1946) Object-Relationships and Dynamic Structure. *International Journal of Psychoanalysis*, 27:30-37.
- Fairbairn, W. D. (1952) Chapter VI. Steps in the Development of an Object-Relations Theory of the Personality (1949). *Psychoanalytic Studies of the Personality* 7:152-161
- Fairbairn, W. R. (1952). *Psychoanalytic studies of the personality*. Routledge & Kegan Paul.
- Fairbairn, W. R. D. (1954). *An object-relations theory of the personality*. Basic Books.
- Faraji, H. (2020). *Borderline kişilik bozukluğunda duygu düzenleme ve ilk nesne ilişkileri ile ruhsal işleyişin rorschach testindeki görünümü* [Doktora tezi, Doğuş Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Faraji, H., & Başçelik, E. (2022). First object relations and early maladaptive schemas in adulthood. *Öneri Dergisi*, 17(57), 316-339. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.936710>
- Fenell, D. L., & Weinhold, B. K. (2003). *Counseling families an introduction to marriage and family therapy* (3rd ed.). Denver: Love Publishing Company.
- Ferreira, L. C., Narciso, I., Novo, R. F., & Pereira, C. R. (2016). Partners' similarity in differentiation of self is associated with higher sexual desire: A quantitative dyadic study. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 42(7), 635-647. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2015.1113584>
- Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (5th ed.). SAGE Publications.
- Fonagy, P. (2000) Attachment and Borderline Personality Disorder. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48:1129-1146.
- Freud, A. (1936). *The ego and the mechanisms of defense*. New York: International Universities Press.
- Freud, A. (1936). *Das Ich und die Abwehrmechanismen*. [The ego and the defense mechanisms]. Int. Psychoanal. Verlag.
- Freud, S. (1905) Three Essays on the Theory of Sexuality (1905). The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud 7:123-246.
- Freud, S. (1914) On Narcissism: An Introduction. The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud 14:67-102

- Freud, S. (1915) İçgüdüler ve yazgıları. Metapsikoloji-I, (Çev. A Yıldırım) İdea, İstanbul, 2012.
- Freud, S. (1925) The Resistances to Psycho-Analysis. The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud 19:211-224
- Freud, S. (1940). An outline of psycho-analysis. *The International Journal of Psychoanalysis*, 21, 27–84.
- Frias, A., Gonzalez, L., Palma, C., Farriols, N. (2017). Is there a relationship between borderline personality disorder and sexual masochism in women. *Arch Sex Behav*, 46(3), 747-754. doi: 10.1007/s10508-016- 0834-z.
- Frosch j. (1964). *The psychotic character: clinical psychiatric considerations*. The Psychiatric quarterly, 38, 81–96. <https://doi.org/10.1007/BF01573368>
- Gelbul, S. (2021). *Yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ve somatizasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference* (10th ed.). Allyn & Bacon.
- Gladding, S. T. (2015). Aile terapisi: tarihi, kuram ve uygulamaları (İ. Keklik ve İ. Yıldırım, Çev. Ed.). 3. Baskı, Ankara: Türk Psikolojik Danış ma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Glenn, C. R. ve Klonsky, E. D. (2009). Social context during non-suicidal self-injury indicates suicide risk. *Personality and Individual Differences*, 46(1), 25-29. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.08.020>
- Goldenberg, I., & Goldenberg, H. (2008). *Family therapy an overview*. Brooks/Cole Cengage Learning.
- Göka, E., Yüksel, F. V. ve Göral, F. S. (2006). İnsan ilişkilerinde yansıtımlı özdeşim. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 46-54.
- Grant, B. F., S. P. Chou, R. B. Goldstein, B. Huang, F. S. Stinson, T. D. Saha, S. M. Smith, D. A. Dawson, A. J. Pulay, R. P. Pickering and W. J. Ruan (2008). "Prevalence, correlates, disability, and comorbidity of DSM-IV borderline personality disorder: results from the Wave 2 National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions." *Journal of Clinical Psychiatry*, 69(4): 533-545.
- Greene, G. J., Hamilton, N., & Rolling, M. (1986). Kendilik farklılaşması ve psikiyatrik tanı: Ampirik bir çalışma. *Family Therapy*, 13(2), 187-194.
- Grinker, RR, Sr., Werble, Beatrice, and Drye, R. C.: *The Borderline Syndrome*. New York: Basic Books, Inc., 1968.
- Gross, R., Olfson, M., Gameroff, M., Shea, S., Feder, A., Fuentes, M., Lantigua, R., & Weissman, M. M. (2002). Borderline personality disorder in primary care. *Archives of Internal Medicine*, 162(1), 53-60. <https://doi.org/10.1001/archinte.162.1.53>.
- Gunderson, J. G., Kerr, J., & Englund, D. W. (1980). The families of borderlines: A comparative study. *Archives of General Psychiatry*, 37(1), 27. DOI:10.1001/archpsyc.1980.01780140029003.

- Gültekin Arayıcı, S., & Tekinsav Sütçü, G. S. (2023). "Yol Ayrımı" Filmi'nin Bowen Aile Sistemleri Teorisi'nin Temel Kavramları Açısından Değerlendirilmesi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 10(3), 612-635. <https://doi.org/10.31682/ayna.1201243>
- Gündoğan, H. (2016). Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinden Borderline (Sınır) Kişilik Örgütlenmesine Bakış: Vaka Örneği ile Psikoterapi Sürecinin Yorumlanması. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(2), 1-16. <https://doi.org/10.31682/ayna.470674>
- Günhan, İ.S. (2021). *Sınırdaki (borderline) kişilik örgütlenmesinde ilişki ve partner obsesyonlarının nesne ilişkileri perspektifinden incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Başkent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gürol Işık, İ. (2016). *Object relations, perceived parental rearing styles, and defense mechanisms in relation to personality traits and symptoms of personality disorders* [Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hanımoglu, E., & Akbaş, T. (2018). Üniversite öğrencilerinde aile fonksiyonları, benliğin ayrımlaşması, algılanan stres, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 55-69.
- Hartmann, H. (1958). *Ego psychology and the problem of adaptation*. (D. Rapaport, Trans.). International Universities Press, Inc. <https://doi.org/10.1037/13180-000>
- Hartmann, H., Kris, E. ve Loewenstein, R.M. (1946). Comments on the Formation of Psychic Structure, *The Psychoanalytic Study of the Child*, New York, Int. Univ. Press, 2: 11-38.
- Herman, J.L., Perry, J.C. & Van der Kolk, B. A. (1989). Childhood trauma in borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry AJP*, 146(4), 490-495.
- Hoch, P., & Polatin, P. (1949). Pseudoneurotic forms of schizophrenia. *The Psychiatric quarterly*, 23(2), 248-276. <https://doi.org/10.1007/BF01563119>
<https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2007.04.006>
- Houben, M., Claes, L., Sleuwaegen, E., Berens, A., & Vansteelandt, K. (2018). Emotional reactivity to appraisals in patients with a borderline personality disorder: a daily life study. *Borderline personality disorder and emotion dysregulation*, 5, 18. <https://doi.org/10.1186/s40479-018-0095-7>
- Huprich, S. K., Nelson, S. M., Paggot, A., Lengu, K., & Albright, J. (2017). Object relations predicts borderline personality disorder symptoms beyond emotional dysregulation, negative affect, and impulsivity. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 8(1), 46-53. <https://doi.org/10.1037/per0000188>

- Huxley, E., Seaton, D.C., & Grenyer, B.F. (2021). Remembered childhood invalidation as a predictor of narcissism, personality functioning, and wellbeing. *Personality and Individual Differences*, 175, 110686.
- Işık E. & Bulduk S. (2015). Psychometric properties of the differentiation of self inventory revised in Turkish adults. *Journal of Marital and Family Therapy*, 41(1), 102-112. <http://doi.org/10.1111/jmft.12022>
- Jacobson, E. (1964). *The self and the object world*. International Universities Press.
- Jane, J. S., Oltmanns, T. F., South, S. C., & Turkheimer, E. (2007). Gender bias in diagnostic criteria for personality disorders: an item response theory analysis. *Journal of abnormal psychology*, 116(1), 166–175. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.116.1.166>.
- Jørgensen, C. R. (2006). Disturbed sense of identity in borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 20(6), 618-644.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). The autonomous-relational self. *European Psychologist*, 1(3), 180-186. doi: 10.1027/1016-9040.1.3.180
- Kahn, E. M. (1986). The discovery of the true self – a case study. *Clinical Social Work Journal*, 14(4), 310–320.
- Kakırman Moroğlu, A. (2021). *İlişki dışı ilişki (aldatma) eğiliminin nesne ilişkileri kuramı çerçevesinde incelenmesi: ilişki doyumu ve savunma mekanizmalarının aracılık etkisi* [Doktora tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Kalem, E. (1999). *Life Style Index (Yaşam Biçimi Ölçeği) ego savunma mekanizmaları testinin Türkçe formu dil eşdeğerliliği, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kampe, L., Zimmermann, J., Bender, D.S., Caligor, E., Borowski, A., Ehrental, J.C., Benecke, C., & Hörz-Sagstetter, S. (2018). Comparison of the Structured DSM– 5 Clinical Interview for the Level of Personality Functioning Scale With the Structured Interview of Personality Organization. *Journal of Personality Assessment*, 100, 642 - 649. <https://doi.org/10.1080/00223891.2018.1489257>
- Karasar, N., (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (23. Basım). Ankara: Nobel Yayınları Kaynaklar
- Kempe, C. H. (1962). The Battered-Child Syndrome. *JAMA: The Journal of the American Medical Association*, 181(1), 17. doi:10.1001/jama.1962.03050270019004
- Kernberg, O. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641-85.
- Kernberg, O. (1977). Boundaries and structure in love relations. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 25, 81-114.
- Kernberg, O. (1984). *Severe Personality Disorders: Psychotherapeutic strategies*. New Haven: Yale University Press.
- Kernberg, O. F. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. New York: Jason Aronson.

- Kernberg, O. F. (1995). *Love relations: Normality and pathology*. Yale University Press.
- Kernberg, O.F. (1972). Early ego integration and object relations. *Annals N.Y. Acad. Sci.*, 193, 233-247. DOI:10.1111/j.1749-6632.1972.tb27840.x
- Kernberg, O.F. (1999). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kerr, M. E. (1981). Aile sistemleri teorisi ve terapisi. A. S. Gurman ve D. P. Kniskern (Ed.), *Aile terapisi el kitabı* içinde (ss. 226-264). New York: Brunner/Mazel, Inc.
- Kerr, M. E., Bowen, M., (1988). *Family evaluation*. WW Norton and Company.
- Klein, M. (1940). Mourning and its relation to manic-depressive states. *The international journal of psycho-analysis*, 21, 125.
- Klein, M. (1946) Notes on Some Schizoid Mechanisms. *International Journal of Psychoanalysis* 27:99-110
- Klein, M. (1957). Neid und Dankbarkeit. *Psyche*, Heidelberg.
- Klein, M. (1975) *Envy and Gratitude and Other Works 1946–1963*: Edited By: M. Masud R. Khan. *Envy and Gratitude and Other Works 1946–1963* 104:i-vii
- Klein, M. (1975). *Nesne İlişkileri*. (Çev.M. Arık). Metis Yayınları (Orijinal Yayın tarihi 1989).
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Knight, R.P. (1953) “Borderline States in Psychoanalytic Psychiatry and Psychology”, *Bulletin of the Menninger Clinic*, 17(1), 1-12.
- Koçak, Ş. (2019). *Yetişkinlerin yalnızlık düzeyleri ve benlik algıları ile nesne ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kohut, H. (1977), *The Restoration of the Self*. New York: International Universities Press.
- Köroğlu, E. (2004). *PsikoNozoloji: Tanımlayıcı klinik psikiyatri*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Kring, A.M., Johnson, S.L., Davison, G., & Neale, J. (2017). *Anormal psikolojisi/psikopatoloji*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lacey, J. H., Coker, S., & Birtchnell, S. A. (1986). Bulimia: Factors associated with its etiology and maintenance. *International Journal of Eating Disorders*, 5(3), 475–487. [https://doi.org/10.1002/1098-108X\(198603\)5:3<475::AID-EAT2260050306>3.0.CO;2-0](https://doi.org/10.1002/1098-108X(198603)5:3<475::AID-EAT2260050306>3.0.CO;2-0)
- Laplanche, J. & Pontalis, J. B. (1973) *The Language of Psycho-Analysis*: Translated by Donald Nicholson-Smith. *The Language of Psycho-Analysis* 94:i-xv
- Laplanche, J., and Pontalis, J. B. (1973). *The language of psycho-analysis*.(Trans. Donald Nicholson-Smith).

- Laughlin, H.: *The Ego and Its Defenses*. Appleton-Century-Crofts (1970), <https://books.google.de/books?id=qD59AAAAMAAJ>
- Leary, M. R., & Tangney, J. P. (2003). The self as an organizing construct in the behavioral and social sciences. In M. R. Leary & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (pp. 3–14). New York: The Guildford Press
- Leichsenring F. (1999). Development and first results of the Borderline Personality Inventory: a self-report instrument for assessing borderline personality organization. *Journal of personality assessment*, 73(1), 45–63. <https://doi.org/10.1207/S15327752JPA730104>.
- Levy, K. N., Meehan, K. B., Kelly, K. M., Reynoso, J. S., Weber, M., Clarkin, J. F., & Kernberg, O. F. (2006). Change in attachment patterns and reflective function in a randomized control trial of transference-focused psychotherapy for borderline personality disorder. *Journal of consulting and clinical psychology*, 74(6), 1027–1040. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.74.6.1027>.
- Lewin, R. A., & Schulz, C. G. (1992). *Losing and fusing: Borderline transitional object and self relations*. Jason Aronson.
- Linehan, M. M. (1993a). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. New York: The Guildford Press.
- Lingiardi, V., & McWilliams, N. (Eds.). (2017). *Psychodynamic diagnostic manual: PDM-2* (2nd ed.). The Guilford Press.
- Liotti, G. & Pasquini, P. (2000). Predictive factors for borderline personality disorder: Patients early traumatic experiences and losses suffered by the attachment figure (The Italian Group for the Study of Dissociation). *Acta Psychiatria Scandinavica*, 102(4), 282-289.
- Looft, W. R. (1972). Egocentrism and social interaction across the life span. *Psychological Bulletin*, 78(2), 73–92. <https://doi.org/10.1037/h0033012>
- Mahler, M. S. (1967). On human symbiosis and the vicissitudes of individuation. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(4), 740–763. <https://doi.org/10.1177/000306516701500401>
- Mahler, M. S. (1971). A study of the separation-individuation process: And its possible application to borderline phenomena in the psychoanalytic situation. *The psychoanalytic study of the child*, 26(1), 403-424.
- Mahler, M. S. (1971). A study of the separation-individuation process: And its possible application to borderline phenomena in the psychoanalytic situation. *The psychoanalytic study of the child*, 26(1), 403-424.
- Mahler, M. S. (1972). On the first three subphases of the separation-individuation process. *The International Journal of Psychoanalysis*, 53(3), 333–338.
- Mahler, M. S., Pine, F., Ve Bergman, A. (2003). İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu (5. Baskı). (A. N. Babaoğlu, Çev.). Metis Yayınları (Orijinal eserin basım tarihi 1975).
- Mahler, M.S., F. Pine, A. ve Bergman. (1975). *The Psychological Birth of the Human Infant*. NY: Basic Books.

- Mai F. (2004). Somatization disorder: a practical review. *Canadian journal of psychiatry. Revue canadienne de psychiatrie*, 49(10), 652–662. <https://doi.org/10.1177/070674370404901002>.
- Main, T. F. (1957). *The ailment**. *British Journal of Medical Psychology*, 30(3), 129–145. doi:10.1111/j.2044-8341.1957.tb01193.x
- Mamur, B. (2020). *Yetişkin bireylerin çocukluk çağı travmaları, nesne ilişkileri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Manicavasagar, V., Silove, D., ve Curtis, J. (1997). Separation anxiety in adulthood: A phenomenological investigation. *Comprehensive Psychiatry*, 38(5), 274-282.
- Marcia, J. E. (2006). Ego identity and personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 20(6), 577-596.
- Masterson, J. F. (1976). Borderline yetişkinlerde psikoterapi. Çev: Muhittin Macit, Hülya Macit (2008). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Masterson, J. F. (1976). *Psychotherapy of the borderline Adult: A developmental approach*, New York: Brunner/ Mazel
- Masterson, J. F., & Rinsley, D. B. (1975). The borderline syndrome: The role of the mother in the genesis and psychic structure of the borderline personality. *The International Journal of Psychoanalysis*, 56(2), 163–177.
- McCormick, B., Blum, N., Hansel, R., Franklin, J. A., St John, D., Pfohl, B., Allen, J., & Black, D. W. (2007). Relationship of sex to symptom severity, psychiatric comorbidity, and health care utilization in 163 subjects with borderline personality disorder. *Comprehensive psychiatry*, 48(5), 406–412.
- McDevitt, J. B. (1975). Separation-Individuation and Object Constancy. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 23(4), 713-742. <https://doi.org/10.1177/000306517502300402>
- McMahon, K., Hoertel, N., Peyre, H., Blanco, C., Fang, C., & Limosin, F. (2019). Age differences in DSM-IV borderline personality disorder symptom expression: Results from a national study using item response theory (IRT). *Journal of psychiatric research*, 110, 16–23. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2018.12.019za>
- McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process* (2nd ed.). Guilford Press.
- Meaney, R., Hasking, P., & Reupert, A. (2016). Prevalence of Borderline Personality Disorder in University Samples: Systematic Review, Meta-Analysis and Meta-Regression. *PloS one*, 11(5), e0155439. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0155439>
- Mert, A. ve Gülmez, E (2018). Özgecilik İle Benlik Ayrışması Arasındaki Yordayıcı İlişkinin Bazı Değişkenlerle İncelenmesi. *Journal of Turkish Studies*, 13(11), 961-989.

- Mert, A., & Çetiner, P. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum ile Benlik Ayrışması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 190-204. <https://doi.org/10.19126/suje.407960>.
- Mitchell, S. A., & Black, M. J. (2016). *Freud and beyond: A history of modern psychoanalytic thought*. New York: Basic Books.
- Mooney-Reh, D. (2011). *An examination of the significance of differentiation of self in the assessment and treatment of borderline personality disorder* (Doktora tezi, University of Wollongong, School of Psychology). University of Wollongong Theses Collection. <http://ro.uow.edu.au/theses/3414>.
- Morey LC, Warner MB, Boggs CD. (2002) Gender Bias in the personality disorders criteria an investigation of five bias indicators enhanced reader. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(1), 55-65. doi: 10.1023/A:1014005308914.
- Murdock, N. L., & Gore, P. A., Jr. (2004). Stress, coping, and differentiation of self: A test of Bowen theory. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 26(3), 319–335. <https://doi.org/10.1023/B:COFT.0000037918.53929.18>
- Müldür, B. (2024). *Nesne ilişkileri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide cinsel doyum ve somatik duygusal çatışmaların aracı rolü* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Doğuş Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Nunberg, H. (1942). Ego Strength and Ego Weakness. *American Imago*, 3(3), 25–40. <http://www.jstor.org/stable/26301136>.
- Oldham, J.M., Skodol, A.E., Kellman, H.D., Hyler, S.E., Doidge, N., Rosnick, L., Gallaher, P.E. (1995). Comorbidity of axis I and axis II disorders. *Am J Psychiatry*, 152(4), 571-8.
- Oliver, J., & Berastegui, A. (2019). La Escala de Diferenciacion del Self (EDS): desarrollo y validacion inicial. *Mosaico*, 72, 100–119. <https://repositorio.comillas.edu/xmlui/handle/11531/36773>.
- Online Etymology Dictionary. (t.y.). *Etymonline*. <https://www.etymonline.com/>.
- Oxford University Press. (2023). Etiology. In Oxford English Dictionary. Retrieved from <https://www.oed.com>.
- Özen, Y. (2011). Kendilik Psikolojisine Bir Yapıbozumsal Girişim. *Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. C:4, S:1, Ss:201-216.
- Özen, Y. (2014). Kendilik, kendilik algısı ve kendilik algısına bağlı psikosomatik bozukluklara sosyal psikolojik bir bakış. *Akademik Bakış Dergisi*. 40(1). [https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382692#:~:text=Kendilik%20nesneleri%20\(self%2Dobjects\),gelme%20\(Cooley%2C%201968\)](https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382692#:~:text=Kendilik%20nesneleri%20(self%2Dobjects),gelme%20(Cooley%2C%201968)).
- Özkan, F. (2022). *Yetişkin bireylerde borderline kişilik özelliklerinin flört şiddeti ile ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Parlar, Ö. (2019). *Borderline kişilik bozukluğu tanısı alan hastalarda dürtüsellik ve disosiyatif semptomların çocukluk çağı travmatik yaşantıları ve bağlanma biçimleri ile ilişkisinin araştırılması* [Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Peleg O, Boniel-Nissim M ve Tzischinsky O. (2022). Adolescents at risk of eating disorders: The mediating role of emotional distress in the relationship between differentiation of self and eating disorders. *Frontiers in Psychology*,11;13:1015405. doi: 10.3389/fpsyg.2022.1015405. PMID: 36710825; PMCID: PMC9874111.
- Peleg O, Boniel-Nissim M ve Tzischinsky O. (2022). Adolescents at risk of eating disorders: The mediating role of emotional distress in the relationship between differentiation of self and eating disorders. *Frontiers in Psychology*,11;13:1015405. doi: 10.3389/fpsyg.2022.1015405. PMID: 36710825; PMCID: PMC9874111.
- Piaget, J. 1954. *The Construction of Reality in the Child*. Basic Books. New York, N.Y.
- Pine, F. (1988) The Four Psychologies of Psychoanalysis and their Place in Clinical Work. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 36:571-596.
- Rinsley, D. B. (1981). Dynamic and developmental issues in borderline and related “spectrum” disorders. *Psychiatry Clinics of North American*, 4(1), 117-132.
- Rockland, L. H. (2016). *Borderline Hastalar İçin Destekleyici Terapi Psikodinamik Bir Yaklaşım*. İstanbul, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Sabatelli, R. M. and Bartle, S. E. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: Conceptual, operational, and analytical issues. *Journal of Marriage and the Family*, 1025-1039.
- Sadock, B. J., Sadock, V. A., Cancro, R., Sussman, N., & Ahmad, S. (2005). *Kaplan and Sadock's pocket handbook of clinical psychiatry*. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins.
- Sansone, R. A., Hahn, H. S., Dittoe, N., Wiederman, M. W. (2011). The relationship between childhood trauma and borderline personality symptomatology in a consecutive sample of cardiac stress test patients. *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*, 15, 275-279. doi: 10.3109/13651501.2011.593263.
- Sarıkaya, Y., Boyacı, M., İlhan, T., & Aldemir, A. (2018). Adaptation of the Differentiation of Self Inventory Short Form (DSI-SF) to Turkish: Validity and Reliability Study. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 365-380.
- Sayım, C. (2019). *Üniversite öğrencilerinde borderline kişilik özelliklerinin ayrılma bireyleşme dönemiyle ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Haliç Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- Scharff, J. S., & Scharff, D. E. (1992). *Scharff notes: A primer of object relations therapy* [International Object Relations Library Series]. Jason Aronson.

- Schmideberg, M. (1947). The treatment of psychopaths and borderline patients. *American Journal of Psychotherapy*, 1, 45–70.
- Schnarch, D.M., & Regas, S. (2012). The crucible differentiation scale: assessing differentiation in human relationships. *Journal of marital and family therapy*, 38 4, 639-52 .
- Segal, H. (1973). Introduction to the work of Melanie Klein. London: The Hogarth Press.
- Sexton, T., Weeks, G. & Robbins, M. (2003). *Handbook Of Family Therapy: The Science And Practice Of Working With Families And Couples*. Brunner-Routledge.
- Siegel, J. P. ve Forero, R. M. (2012). Splitting and emotional regulation in partner violence. *Clinical Social Work Journal*, 40(2), 224-230.
- Sierra, M., & Berrios, G. E. (1998). Depersonalization: neurobiological perspectives. *Biological psychiatry*, 44(9), 898–908. [https://doi.org/10.1016/s0006-3223\(98\)00015-8](https://doi.org/10.1016/s0006-3223(98)00015-8)
- Silberschmidt, A., Lee, S., Zanarini, M., & Schulz, S. C. (2015). Gender Differences in Borderline Personality Disorder: Results From a Multinational, Clinical Trial Sample. *Journal of personality disorders*, 29(6), 828–838. https://doi.org/10.1521/pedi_2014_28_175
- Singer M. (1994). A profile of specific psychotherapeutic actions for borderline psychopathology. Psychotherapeutic psychoanalysis. *The Psychiatric clinics of North America*, 17(4), 827–837.
- Singer, M. (1977). The experience of emptiness in narcissistic and borderline states: II. The struggle for a sense of self and the potential for suicide. *International Review of Psycho-Analysis*, 4(4), 471–479.
- Skodol, A. E., & Bender, D. S. (2003). Why are women diagnosed borderline more than men? *Psychiatric Quarterly*, 74(4), 349–360. <https://doi.org/10.1023/A:1026087410516>
- Skodol, A. E., Oldham, J. M., & Gallaher, P. E. (1999). Axis II comorbidity of substance use disorders among patients referred for treatment of personality disorders. *The American journal of psychiatry*, 156(5), 733–738. <https://doi.org/10.1176/ajp.156.5.733>.
- Skowron, E. A., & Dendy, A. K. (2004). Differentiation of self and attachment in adulthood: Relational correlates of effortful control. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 26(3), 337. <https://doi.org/10.1023/B:COFT.0000037919.63750.9d>.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1998). The differentiation of self inventory: Development and initial validation. *Journal of Counseling Psychology*, 45, 1–11.
- Skowron, E. A., Holmes, S. E., & Sabatelli, R. M. (2003). Kendilik farklılaşmasının çözümlenmesi: Yetişkinlikte öz düzenleme, karşılıklı ilişkiler ve iyi oluş. *Contemporary Family Therapy*, 25(1), 111-129.

- Skowron, E. A., Stanley, K. L., & Shapiro, M. D. (2008). *A Longitudinal Perspective on Differentiation of Self, Interpersonal and Psychological Well-Being in Young Adulthood*. *Contemporary Family Therapy*, 31(1), 3–18. doi:10.1007/s10591-008-9075-1.
- Sollberger, D., Gremaud-Heitz, D., Riemenschneider, A., Agarwalla, P., Benecke, C., Schwald, O., Küchenhoff, J., Walter, M., & Dammann, G. (2015). Change in Identity Diffusion and Psychopathology in a Specialized Inpatient Treatment for Borderline Personality Disorder. *Clinical psychology & psychotherapy*, 22(6), 559–569. <https://doi.org/10.1002/cpp.1915>.
- Sperry, L. (2003). *Handbook of diagnosis and treatment of DSM-IV-TR personality disorders* (2nd ed.). Brunner-Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203427088>.
- Stern, A. (1938). Psychoanalytic investigation of and therapy in the borderline group of neuroses. *Psychoanalysis Quarterly*, 7, 467–489.
- Stone, M. H. (1986). *Essential papers on borderline disorders, one hundred years at the border*. New York University Press.
- Summers, F. (1994). *Object relations theories and psychopathology: A comprehensive text*. London: The Analytic Press.
- Summers, F. (1997). Transcending the self: An object-relations model of the therapeutic action of psychoanalysis. *Contemporary Psychoanalysis*, 33(3), 411-428.
- Şahin, D. (2009). Kişilik bozuklukları. *Klinik Gelişim*, 22 (4), 45-55.
- Şenkal Ertürk, İ. (2020) *Çocukluk çağı travmalarından yeniden mağduriyete giden yollar: sınır kişilik örüntüsünün nesne ilişkileri yaklaşımları bağlamında incelenmesi* [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using Multivariate Statistics* (7th ed.). Pearson.
- Tackett, J. L., & Kushner, S. C. (2014). Conceptualizing Youth Borderline Personality Disorder Within a Normative Personality Framework. In *Handbook of Borderline Personality Disorder in Children and Adolescents* (pp. 95-110). Springer, New York, NY.
- Tekin, M. (2021). Borderline kişilik bozukluğunun nedensellik ve psikolojik kuramlar açısından değerlendirilmesine dair bir gözden geçirme. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 100-106.
- Temiz, E., (2004), *Sınır kişilik bozukluğunda ayrılma/bireyleşme deneyimleri, yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve kaçınma boyutları*. İstanbul Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi. 146849
- Ten Have, M., Verheul, R., Kaasenbrood, A., van Dorsselaer, S., Tuithof, M., Kleinjan, M., & de Graaf, R. (2016). Prevalence rates of borderline personality disorder symptoms: a study based on the Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study-2. *BMC psychiatry*, 16, 249. <https://doi.org/10.1186/s12888-016-0939-x>

- Thorberg, Fred & Lyvers, Michael. (2006). Attachment, fear of intimacy and differentiation of self among clients in substance disorder treatment facilities. *Addictive behaviors*, 31, 732-7. 10.1016/j.addbeh.2005.05.050.
- Tirkayi Göksu, Y. (2023). Evli bireylerde kök aile ilişkileri ve çift uyumu arasındaki ilişki: Benliğin ayrılaşması ve nesne ilişkilerinin aracı rolü. *Doktora Tezi*. Ulusal Tez Merkezi.
- Tomko, R. L., Trull, T. J., Wood, P. K., & Sher, K. J. (2014). Characteristics of borderline personality disorder in a community sample: comorbidity, treatment utilization, and general functioning. *Journal of personality disorders*, 28(5), 734–750. https://doi.org/10.1521/pedi_2012_26_093
- Topcu, M. (2016). Ayrılma ve bireyleşme: Nesne ilişkileri üzerine terapötik uygulama. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(2), 27-28.
- Tönbül, Ö (2020). *Evli bireylerin erken dönem uyumsuz şemaları ile benlik farklılaşma düzeylerinin evlilik ilişkisi inançları üzerindeki etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Türkçapar, M.H., Işık, B. (2000). Borderline kişilik bozukluğu. *Psikiyatri Dünyası*, 4(2), 44-49.
- Uçan, S. (2024). *Yetişkin bireylerde nesne ilişkileri, bilişsel duygu düzenleme ve travma sonrası bilişler arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Beykent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M. ve Erbaş, S. P. (2015). Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin (BORRTI) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 112-123.
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M. ve Erbaş, S. P. (2015). Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18, 112-23.
- Volkan, V.D. (1976). *Primitive Internalized Object Relations*. New York: International Universities Press
- Weinberg, L. (1991). Infant development and the sense of self: Stern vs. Mahler. *Clinical Social Work Journal*, 19(1), 9–22. <https://doi.org/10.1007/BF00759113>
- West, S. G., Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural Equation Modeling: Concepts, Issues, and Applications* (pp. 56–75). SAGE Publications
- Westen, D., & Heim, A. K. (2003). Disturbances of self and identity in personality disorders. In M. R. Leary & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (pp. 3–14). New York: The Guildford Press.
- Westen, D., Lohr, N., Silk, K. R., Gold, L., & Kerber, K. (1990). Object relations and social cognition in borderlines, major depressives and normals: A thematic apperception test analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2(4), 355-364. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.2.4.355>

- Widiger, T. A., & Trull, T. J. (1993). Borderline and narcissistic personality disorders. In P. B. Sutker & H. E. Adams (Eds.), *Comprehensive handbook of psychopathology* (2nd ed., pp. 371–394). Plenum Press. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-3008-4_15.
- Widiger, T. A., & Weissman, M. M. (1991). Epidemiology of Borderline Personality Disorder. *Psychiatric Services*, 42(10), 1015–1021. <https://doi.org/10.1176/ps.42.10.1015>.
- Wilkinson-Ryan, T., & Westen, D. (2000). Identity disturbance in borderline personality disorder: an empirical investigation. *The American journal of psychiatry*, 157(4), 528–541. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.157.4.528>.
- Wilkinson-Ryan, T., & Westen, D. (2000). Identity disturbance in borderline personality disorder: An empirical investigation. *The American Journal, of Psychiatry*, 157(4), 528-541.
- Winnicott, D. W. (1960) The Theory of the Parent-Infant Relationship. *International Journal of Psychoanalysis*, 41:585-595.
- Winnicott, D. W. (1963a) Dependence in Infant Care, in Child Care, and in the Psycho-Analytic Setting. *International Journal of Psychoanalysis*, 44:339-344.
- Winnicott, D. W. (1965). The maturational processes and facilitating environment: Studies in the theory of emotional development. London: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.
- Winnicott, D. W. (1971) 9. Mirror-role of Mother and Family in Child Development. *Playing and Reality* 17:111-118.
- Yıldız, B. (2024). *Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yurdakul, A., & Üner, S. (2015). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal tepkisellik durumlarının değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(4).
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Dubo, E. D., Sickel, A. E., Trikha, A., Levin, A., and Reynolds, V. (1998). Axis II comorbidity of borderline personality disorder. *Comprehensive 61 Psychiatry*, 39(5), 296-302. DOI: 10.1016/s0010-440x(98)90038-4.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Reich, D. B., & Fitzmaurice, G. M. (2016). Fluidity of the Subsyndromal Phenomenology of Borderline Personality Disorder Over 16 Years of Prospective Follow-Up. *The American journal of psychiatry*, 173(7), 688–694. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2015.15081045>
- Zetzel, E. R. (1970). *The Capacity for Emotional Growth*. New York: Int. Univ. Press. 82114.
- Zlotnick, C., Rothschild, L., & Zimmerman, M. (2002). The role of gender in the clinical presentation of patients with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 16(3), 277-282.

Zosky, D. L. (2003). Projective identification as a contributor to domestic violence.
Clinical Social Work Journal, 31(4), 419-431.

EKLER

Ek-1: Sosyodegrafik Veri Formu

Sayın katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Gedik Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencisi Elif Tütüncü tarafından yüksek lisans tezi kapsamında Dr. Öğretim Üyesi Barkan Eskiili'in danışmanlığında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı Nesne İlişkilerinin Sınır Durum

Örgütlenmesi Üzerindeki Etkisinde Benliğin Ayrışması'nın Aracılık Rolü incelenmesidir.

Çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Tarafınızdan alınacak bilgilerde, kimliğinizi ortaya koyacak herhangi bir bilgiyi beyan etmeniz beklenmemektedir. Verilen cevaplar gizli tutulup yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır.

Araştırma yaklaşık olarak 15 dakika sürmektedir. Soruların doğru ya da yanlış yanıtı bulunmamaktadır. Yanıtlarınızın sizin gerçek düşüncelerinizi yansıtması ve içten olması büyük önem taşımaktadır.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için (.....) adresiyle iletişime geçebilirsiniz

Cevabınızı yuvarlak içine alabilirsiniz.

1. Cinsiyetiniz:

- Kadın
- Erkek
- Diğer

2. Yaşınız:

- 18-23 • 24-29 • 30-35
- 36-41
- 42 ve üzeri

3. Eğitim durumunuz.

- İlkokul
- Lise
- Lisans
- Yüksek Lisans
- Doktora

4. Aile ilişkileriniz nasıldır?

- İyi
- Fena değil
- Kötü

5. Arkadaşlık ilişkileriniz nasıldır?

- İyi
- Fena değil
- Kötü

6. Psikolojik/ Psikiyatrik bir hastalığınız/ şikayetiniz var mı?

- Evet
- Hayır

Evet ise lütfen belirtiniz.

7. Bu konuda psikiyatrik veya psikolojik yardım alıyor musunuz?

- Evet
- Hayır

Ek-2: Borderline Kişilik Envanteri

Aşağıdaki cümlelerden size uygun olanlarını işaretleyiniz. Hayatınızda 1 kez bile yaşamış olsanız “Evet” yanıtını işaretletebilirsiniz.

Soru	Evet	Hayır
1. Sık sık panik nöbetleri geçiririm.		
2. Son zamanlarda beni duygusal olarak etkileyen hiçbir şey olmadı.		
3. Çoğu kez gerçekte kim olduğumu merak ederim.		
4. Çoğu kez başıma iş açacak risklere girerim.		
5. Başkaları bana yoğun ilgi gösterdikleri zaman kendimi boğulmuş hissederim.		
6. Bazen içimde bana ait olmayan başka bir kişi ortaya çıkar.		
7. Gerçekte olmadığı halde acayip şekiller veya görüntüler gördüğüm oldu.		
8. Bazen çevremdeki insanlar ve nesnelerin gerçek olmadığını hissederim.		
9. Başkalarına yönelik duygularım bir uçtan bir uca çok hızlı değişir (Ör. Sevgi ve beğeniden nefret ve hayal kırıklığına).		
10. Çoğu kez değersizlik ya da umutsuzluk duygusuna kapılırım.		
11. Çoğu kez paramı çarçur ederim ya da kumarda kaybederim.		
12. Gerçekte kimse olmadığı halde hakkımda konuşan sesler duyduğum oldu.		
Eğer 12. maddeye “evet” dediyseiz aşağıdaki cümlelerden sizin için uygun olanını seçiniz:		
a. Bu sesler benim dışımdan gelmiştir.		
b. Bu sesler içimden gelmiştir.		
13. Yakın ilişkilerde hep incinirim.		
14. Bana uymayan biçimde hissettiğim ya da davrandığım oldu.		
15. Bir kukla gibi dışarıdan yönetiliyormuş ve yönlendiriliyormuş gibi hissettiğim oldu.		
16. Herhangi birine fiziksel olarak saldırıda bulunduğum oldu.		
17. Düşüncelerim başkaları tarafından okunuyormuş gibi hissettiğim oldu.		
18. Bazen gerçekte suç işlemediğim halde, sanki işlemişim gibi suçluluk hissederim.		
19. Bilerek kendime bedensel zarar verdiğim oldu.		
20. Bazen gerçekte olmadığı halde insanların ve nesnelerin görünümünün değiştiği hissine kapılırım.		

21. Yoğun dini uğraşlarım olmuştur.		
22. Duygusal ilişkilerimde çoğunlukla ne tür bir ilişki istediğimden emin olamam.		
23. Bazen bir kahin gibi gelecekle ilgili özel hislerim olur.		
24. Bir ilişki ilerledikçe kendimi kapana kısılmış gibi hissederim.		
25. Gerçekte kimse olmadığı halde bir başka insanın varlığını hissettiğim oldu.		
26. Bazen bedenim ya da bedenimin bir kısmı bana acayip veya değişmiş gibi görünür.		
27. İlişkiler çok ilerlerse, çoğunlukla koparma gereksinimi duyarım.		
28. Bazen birilerinin peşimde olduğu hissine kapılırım.		
29. Sık sık uyuşturucu kullanırım (esrar, hap gibi).		
30. Başkalarını kontrol altında tutmaktan hoşlanırım.		
31. Bazen özel biri olduğumu hissederim.		
32. Bazen dağılıyormuşum gibi hissederim.		
33. Bazen bana bir şeyin gerçekte mi yoksa yalnızca hayalimde mi olduğunu ayırt etmek zor gelir.		
34. Çoğu kez sonuçlarını düşünmeden içimden geldiği gibi davranırım.		
35. Bazen gerçek olmadığım duygusuna kapılırım.		
36. Bazen bedenim yokmuş ya da bir kısmı eksikmiş hissine kapılırım.		
37. Çoğu kez kabus görürüm.		
38. Çoğu kez başkaları bana gülüyormuş ya da hakkımda konuşuyormuş hissine kapılırım.		
39. Çoğu kez insanlar bana düşmanmış gibi gelir.		
40. İnsanların kendi düşüncelerini benim zihnime soktuklarını hissettiğim oldu.		
41. Çoğu kez gerçekten ne istediğimi bilmem.		
42. Geçmişte intihar girişiminde bulundum.		
43. Bazen ciddi bir hastalığım olduğuna inanırım.		
“Alkol, uyuşturucu ya da hap alışkanlığım vardır”. Eğer yanıtınız “evet” ise aşağıdakilerden uygun olanlarını işaretleyiniz. a. Alkol b. Uyuşturucu c. Hap 45.		
44. Bazen bir rüyada yaşıyormuş ya da yaşamım bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiyormuş hissine kapılırım.		
45. Çoğu kez bir şeyler çalarım.		
46. Bazen öyle açlık nöbetlerim olur ki önüme gelen her şeyi silip süpürürüm.		
47. Aşağıdaki konularla ilgili sorulan sorularda çoğu kez kendimi rahatsız hissederim. a. Politika b. Din		

c. Ahlak (iyi-kötü)		
48. Bazen aklımdan birilerini öldürme düşüncesi geçer.		
49. Yasalarla başımın derde girdiği oldu.		
50. Yukarıdaki maddelerde anılan yaşantılardan herhangi birini ilaç etkisi altında yaşadığınız oldu mu? Eğer yanıtınız “evet” ise ilgili maddelerin numaralarını yazınız: (.....)		
51. Yukarıdaki maddelerde anılan yaşantılardan herhangi birini psikoterapi sırasında yaşadığınız oldu mu? Eğer yanıtınız “evet” ise ilgili maddelerin numaralarını yazınız:		

Ek-3: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği

Her bir maddeyi dikkatlice okuyun. Daha sonra sizin yanıtınız olan harfi daire içine alın. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğruysa DOĞRU sütununda yer alan D harfini daire içine alın. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğru değilse YANLIŞ sütununda yer alan Y harfini daire içine alın. Her bir madde için sadece bir tane harfi daire içine alın. Hiç atlamadan tüm maddeleri yanıtlayın.

ÖRNEK

Örneğin aşağıdaki durum sizin için doğruysa. Kendinizi zaman zaman çok mutsuz hissediyorsanız DOĞRU yani D harfini daire içine alın.

Madde	Doğru	Yanlış
1 Zaman zaman kendimi mutsuz hissedirim.	☒	Y

Madde	Doğru	Yanlış
1 En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.	D	Y
2 Bazen içime şeytan girmiş olduğunu düşünürüm.	D	Y
3 Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım.	D	Y
4 Sonsuza kadar inzivaya çekilmek isterdim.	D	Y
5 Genellikle bazı şeylerin gerçekten mi olduğuna yoksa rüyada mı gerçekleştiğine karar vermekte zorlanırım.	D	Y
6 Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.	D	Y
7 Algılarım doğru olmasa da, bunun hemen farkına varırım ve kendimi kolayca düzeltebilirim	D	Y
8 Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.	D	Y
9 Alkol ya da esrar kullanmak zihnimi öylesine şiddetli etkileyebilir ki, neyin gerçek olduğundan emin olamayabilirim.	D	Y
10 İnsanların üzüntülerini kontrol etme becerilerinin ya çok az olduğuna ya da hiç olmadığına inanırım.	D	Y
11 Çevremdekiler bana bir yetiştikten çok, çocukmuşum gibi davranır.	D	Y
12 Halüsinasyonlar (aslında var olmayan şeyler görme ya da duyma) yaşarım.	D	Y
13 İyi tanıdığım biri uzaklara giderse, onu özleyebilirim.	D	Y

14 Aile ilişkilerimi bozmadan evdeki anlaşmazlıklarla uğraşabilirim	D	Y
15 Günlerce gerçeklikle bağlantımın koptuğunu hissederim	D	Y
16 Eleştirilmeye karşı son derece hassasım.	D	Y
17 İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım	D	Y
18 Bazen istediğimi elde etmek için hemen hemen her şeyi yaparım.	D	Y
19 Gizemli güçlere sahibim.	D	Y
20 Bana yakın olan biri tüm dikkatini bana vermediğinde, çoğu kez kendimi incinmiş ve reddedilmiş hissederim.	D	Y
21 Genellikle, yeni bir durumu hızlıca değerlendirebilirim	D	Y
22 Eğer biriyle yakınlaşmaya başlarsam ve bu kişi güvenilir bir kişi çıkarsa, olaylar bu hale geldiği için kendimden nefret edebilirim.	D	Y
23 Hemen hemen hiçbir zaman gerçeklik algımın doğruluğundan şüphe etmek için bir nedenim yoktur.	D	Y
24 Kendi duygularımı bilirim.	D	Y
25 Birine yaklaşmak benim için zordur.	D	Y
26 Cinsel yaşamım tatmin edicidir.	D	Y
27 Bana karşı düzenlenen bir komplo var.	D	Y
28 Başkalarının benden beklediği gibi biri olmaya çalışırım.	D	Y
29 Bir ilişki ne kadar kötüye giderse gitsin, ona asılırım.	D	Y
30 Bir dış güç tarafından düşüncelerimin benden alınıp götürüldüğünü hissederim.	D	Y
31 Olaylar/durumlar hakkında genellikle güçlü fikirlerim yoktur.	D	Y
32 Çevremdekiler üzerinde hiç bir etkim yoktur.	D	Y
33 Kendi isteğim dışında konuşmaya veya hareket etmeye zorlanan bir robot olduğumu hissediyorum.	D	Y
34 İnsanlar, onları görmediğimde, yoktur.	D	Y
35 Sıklıkla insanların davranışlarından gerçekte olmayan şeyleri çıkarırım.	D	Y
36 Hayatta çok incitildim.	D	Y
37 En derin duygularımı paylaşabildiğim ve benimle böyle duygularını paylaşan biri var.	D	Y
38 Bana karşı komplo kurulduğuna inanıyorum.	D	Y
39 Ne kadar kaçınmaya çalışırsam çalışayım, en önemli ilişkilerimde aynı zorluklar ortaya çıkar.	D	Y
40 Takip ediliyorum.	D	Y
41 Biriyle tamamen “bir” olmak için güçlü bir istek duyarım.	D	Y
42 Hangi ay ya da yılda olduğumuzdan emin değilim.	D	Y
43 Genellikle doğru şeyleri söyleyebilirim.	D	Y
44 İlişkilerde, karşımdaki kişiyle sürekli bir arada olmadığım sürece tatmin olmam.	D	Y
45 Bedenimin çeşitli yerlerinde açıklayamadığım garip hisler duyarım.	D	Y

46 Başkaları tarafından incitilmemenin tek yolu, bağımsız olmaktır.	D	Y
47 İnsanları çok iyi tartarım.	D	Y
48 Karşı cinsten olanlarla ilişkilerim hep aynı şekilde sonuçlanır.	D	Y
49 Başkaları sık sık beni aşağılamaya çalışır.	D	Y
50 Diğer insanların duyamıyormuş gibi görüldüğü sesleri duyabilirim.	D	Y
51 Kendi duygularıyla teması nadiren kaybederim	D	Y
52 Benim yerime kararlarımı vermeleri için genellikle başkalarına bel bağlarım.	D	Y
53 Gerçekten tanıyor olmasam da, insanların, mekânların ya da nesnelerin bana tanıdık geldiğine inandığım sık olur.	D	Y
54 Birine güvendiğimde genellikle pişman olurum.	D	Y
55 Bana yakın birine kızdığım zaman, bunu ayrıntılarıyla konuşabilirim.	D	Y
56 Düşüncelerim yayınladığı için diğer insanlar benim ne düşündüğümü bilir.	D	Y
57 İnsanlar, kabul etse de etmese de genellikle bana kızgındırlar.	D	Y
58 İsteddiğimi almanın en iyi yolu başkalarını ustaca idare etmektir.	D	Y
59 Etrafımda karşı cinsten birileri varken genellikle kendimi gergin hissederim.	D	Y
60 Bazen bedenimin karşı cinse dönüştürüldüğünü hissederim.	D	Y
61 Bir şeylerin dışında bırakılacağımdan sık sık kaygı duyarım	D	Y
62 Herkesi memnun etmem gerektiğini hissederim aksi takdirde beni reddedebilirler.	D	Y
63 Beni çok az tanıyan insanlar ne zaman isteseler düşüncelerimi okuyorlar.	D	Y
64 Bazen rüyalarım o kadar canlı olur ki uyandığım zaman gerçekten yaşanmış gibi gelir.	D	Y
65 Kendimi kapatıp birkaç ay kimseyle görüşmem.	D	Y
66 Hayatımdaki önemli insanlar tarafından olası reddedilmelere karşı duyarlıyım.	D	Y
67 Sıklıkla diğer insanların zalimliğinin kurbanı olurum.	D	Y
68 Arkadaş edinmek benim için sorun değildir.	D	Y
69 Lanetlenmiş bir insan olduğuma inanırım.	D	Y
70 Karşı cinsten olanlarla nasıl tanışılacağı ya da konuşulacağını bilmem.	D	Y
71 Bana yakın olan birine istediğim bir şeyi yaptıramadığımda, kızgın ya da incinmiş hissederim.	D	Y
72 Düşünce ve davranışlarım hakkında sürekli yorum yapan, başkalarının duymadığı sesler duyarım.	D	Y
74 Bana ait olmayan şeyleri düşünmeme ya da dürtülere sahip olmama zorlayan, kendi dışımda bazı güç ve etkilerin kontrolü altındayım.	D	Y
75 Duygu durumum, olayları/durumları nasıl gördüğümü etkiler.	D	Y

76 İnsanlar birbirine karşı asla dürüst değildir.	D	Y
77 Uykuya dalma ya da uyanma aşamasında olsam bile gerçek ve hayal olanı daima ayırt edebilirim.	D	Y
78 İlişkilere çok şey katar ve çok şey alırım.	D	Y
79 Yakında dünyanın sonunun geleceği hissine kapılıyorum.	D	Y
80 Karşı cinsten olanlarla tanışmak ya da konuşmaktan utanırım.	D	Y
81 Bir ilişkide benim için en önemli şey, diğer kişi üzerinde güç kullanmaktır.	D	Y
82 İyi bir yön duygum vardır ve yolumu hemen hemen hiç kaybetmem.	D	Y
83 Hoş olmayan tüm olayları görmezden gelmeye çalışırım.	D	Y
84 Açıklayamadığım kaygı duyguları yaşarım.	D	Y
85 Alkol ya da madde kullandığımda çevremdeki herkes bana zarar vermek istiyormuş gibi gelir.	D	Y
86 Kendi duygularıma o kadar çok dikkat ederim ki, başkalarının duygularını görmezden gelebilirim.	D	Y
87 Kendi mahalleimde olsam bile, sıklıkla nerede olduğumu bilmem.	D	Y
88 Hayatımdaki trajik olayların gerçekliğini kabul etmede zorlanırım, ailedeki birinin ölümü gibi.	D	Y
89 İyi bir annenin, çocuklarını daima memnun etmesi gerektiğine inanırım.	D	Y
90 Bazen sadece görmek istediğimi görürüm.	D	Y

Ek-4: Benliğin Ayrışması Ölçeği

Aşağıda kendinizle ve başkalarıyla olan ilişkilerinize yönelik düşünce ve duygularınızı içeren ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak 1'den 6'ya kadar olan seçeneklerden sizi en iyi ifade eden seçeneği işaretlemenizdir. Eğer herhangi bir madde sizinle direk ilgili gözüküyorsa (örn., şu anda bir eşiniz/partneriniz yoksa), olması halinde nasıl düşünüp nasıl davranabileceğinizle ilgili en iyi tahmininizi belirtiniz. İçten yanıtlarınız için teşekkürler.

1. Ailemin yanındayken genellikle kendimi kısıtlanmış hissedirim.	1	2	3	4	5	6
2. Önemli bir işe ya da göreve başlarken genellikle başkalarının cesaretlendirmesine ihtiyaç duyarım.	1	2	3	4	5	6
3. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, kendimi onlardan uzak tutarım.	1	2	3	4	5	6
4. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, bundan genellikle rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6
5. Hemen hemen hayatımdaki herkesten onay alma ihtiyacı hissedirim.	1	2	3	4	5	6
6. Değiştiremeyeceğim şeyler için üzülmenin bir anlamı yok.	1	2	3	4	5	6
7. Yakın ilişkilerimde kısıtlanma kaygısı yaşarım.	1	2	3	4	5	6
8. Eleştirilmek beni oldukça rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
9. Anne/babamın beklentilerine göre yaşamaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
10. Kendimi olduğum gibi kabul ederim.	1	2	3	4	5	6
11. Eşimle/partnerimle bir tartışma yaşarsam, tüm gün bu tartışma üzerine düşünürüm.	1	2	3	4	5	6

12. Başkaları tarafından baskı altında olduğumu hissettiğim zamanlarda bile onlara “hayır” diyebilirim.	1	2	3	4	5	6
13. Yaptığım şeyin doğru olduğunu düşünüyorsam başkalarının ne dediğini pek de umursamam.	1	2	3	4	5	6
14. Bir karar alırken danışacağım birileri yoksa kolay kolay karar veremem.	1	2	3	4	5	6
15. Başkaları tarafından incitilmek beni aşırı derecede rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
16. Eşimin/partnerimin yoğun ilgisi beni bunaltır.	1	2	3	4	5	6
17. İnsanlar üzerindeki izlenimimi merak ederim.	1	2	3	4	5	6
18. Duygularımı genellikle çevremdekilerden daha yoğun yaşarım.	1	2	3	4	5	6
19. Hayatımda ne olursa olsun, kendimle ilgili düşüncelerimden asla taviz vermem.	1	2	3	4	5	6
20. Anne/babamın fikrini almadan karar veremem.	1	2	3	4	5	6

ÖZGEÇMİŞ

ÖĞRENİM DURUMU

- Lisans: 2017-2021, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Psikoloji (İngilizce)
- Yüksek Lisans: 2023- 2025, Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji

PSİKOTERAPİ EĞİTİMLERİ

- Psikanalize Giriş Seminerleri-Psike İstanbul (2024)
- Aktarım Odaklı Terapi- Prof. Dr. Doğan Şahin (2024)
- Temel Psikodinamik Terapi Eğitimi- Prof. Dr. Doğan Şahin (2023)
- Kayıp ve Yasla Çalışmak- Prof. Dr. Robert Neimeyer (2023)